A HAPPY NEW YEAR! ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפּיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 327 ■ ראש השנה, תשמ"א — ניו יאָרק, סעפטעמבער, 1980 ■ 59-טער יאָרגאַנג

אינהאַלט:

גרויסע פייערונג לכבוד סעם און ראָוז סאָלאָזש 1
שמואל פּיסאר — איבערבליק פון זיין נייעם בוך „פון בלוט און האָפענונג" ..... י. שמולעוויטש 4
די גרויסע פייערונג אין כפר־תבור בייַ דערעפענונג פון קינדער צענטער ..... יצחק פישזאָן 6
דער נייַער בוך — דערציילונגען פון אשר שטשוטשינסקי ..... אברהם ליס (תל־אביב) 9
שלוס־מיטינג און אינסטאַלעישאָן פון באַאַמטע 10
מיטן טור פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט קיין מדינת ישראל ..... איסאַק ריבאַלאָווסקי 12
אברהם ליס באַקומט ישראל פּרעמיער־מיניסטער׳ס פּרייז ..... אברהם שייקעוויטש (תל־אביב) 16
דער יחוס פון ביאַליסטאָק ווערט דערציילט בייַ דער „פּרייהייט סטאָטוע" 18
צום אַנדענק פון פּסח קאַפּלאָן ע"ה ..... דבורה יאָסעם (בערגער) 19
זכרונות פון דער אַמאַליקער ביאַליסטאָק ..... מאיר באַראַק (וואַלי סטרים, נ.י.) 20
בייַ אונזערע לאַנדסלייט אין ארגענטינע ..... בן־ציון ברוקער (בועאַנאָס איירעס) 21
צום ערשטן יאָרצייט פון דזשעק בערגער ע"ה 21
צוויי לידער ..... אשר שטשוטשינסקי 22
חשוב׳ע געסט באַזוכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק 23
אונזער אינסטיטוציע 24
אונזערע פאַרלוסטן 25
ניי־יאָר באַגריסונגען 27

English Section

Sam and Rose Solasz Testimonial Dinner 1
From the Desk of our Administrator — *Yehoshua Schachter* 3
Ratner Family Featured in Fascinating Cleveland Newspaper Series 4
Kfar Tabor Day Care Center Dedicated to Izaak and Molly Rybal 8
A Review of Samuel Pisar's New Book "Of Blood and Hope" — *Rabbi Lowell S. Kronick* 11
Closing Meeting of Board of Directors and Installation of Officers 14
Return to Bialystok — *Norman Shulman* 16
Latest Developments in the Case of Benjamin Laeh — *Rabbi Lowell S. Kronick* 18
Bialystoker Ladies Auxiliary — *Rose Finkelstein* 20
Our Institution 22
Happy Events 23
Our Home and its Activities for the Residents — *Mifa Rogoff* 24
In Memoriam 25
New Year Greetings 27

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

228 East Broadway, New York, N.Y. 10002—Tel. (212) 475-7755

Shanah Tovah! *A Happy and Prosperous New Year!*

Dear Friends:

We are happy to invite you to our Annual Theatre Benefit

at

AVERY FISHER HALL OF LINCOLN CENTER

SUNDAY, SEPTEMBER 28, 1980, 2 P. M.

A Yiddish-English-Hebrew Musical Comedy Revue

"TO LIFE AND TO LAUGHTER"

Produced and arranged by Ada Einhorn of Encore Artists

STARRING

★ **HENNY YOUNGMAN**
King of the One-Liner
and Fiddler

★ **HERMAN MALAMOOD**
Famous Metropolitan Opera Star
and Cantor. Encore Performance
by Popular Demand

★ **CLAIRE BARRY**
Of the internationally acclaimed
Barry Sisters, known for her
enchanting music and glamour

★ **SASCHA TORMAS**
A Brilliant and Dynamic Violinist
A Wizard with the Bow

THE SAL SICARI ORCHESTRA WILL ACCOMPANY THE STARS.

LINCOLN CENTER IS ACCESSIBLE BY IRT 7th AVENUE SUBWAY, 66th STREET STATION—
THERE ARE PARKING FACILITIES IN THE CENTER.

ביאַליסטאָקער צענטער, הויס פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק, נ. י. — טעל. 475־7755 (212)

א כתיבה וחתימה טובה ! א געבענטשט יאָר !

חשוב׳ע לאַנדסלייט און פריינט!

איר זייט העפליך געלאַדן צו אונזער יערליכער טעאַטער־פאַרשטעלונג

אין

אייווערי פישער האַל פון לינקאָלן סענטער

זונטאָג, דעם 28טן סעפּטעמבער, 1980, 2 אַזייגער בייטאָג

א מוזיקאַלישער רעוויו אין אידיש, ענגליש און העברעאיש

„צו לעבן און צו לאַכן"

אויפגעפירט און אַראַנזשירט פון עידא מ. איינהאָרן

מיט דער באַטייליגונג פון די פאַלגענדע אַרטיסטן:

★ **העני יאַנגמאַן**
דער קעניג פון קורצע וויצן
און פידל־שפּילער

★ **הערמאַן מאַלאַמוד**
באַוואוסטער מעטראָפּאָליטאַן אָפּערע
סטאַר און חזן. צווייטער אויפטריט
אויפן פאַרלאַנג פון עולם

★ **קלעיר בערי**
פון די אינטערנאַציאָנאַלע
באַוואוסטע „בערי סיסטערס",
באַקאַנט פאַר איר טאַלאַנטירטער
זינגען און שיינהייט

★ **סאַשאַ טאָרמאָס**
בריליאַנטענער און דינאַמישער וואַיאָלין־
שפּילער. וועט אויפטרעטן מיט זיין
פראָגראַם, באַגלייט פון דעם אָרקעסטער

דער סאָל סיקאָרי אָרקעסטער וועט אָקאָמפּאַנירן די אַרטיסטן

צום לינקאָלן סענטער קאָן מען צופאָרן מיטן סאַבוועי „אַי אַר טי" בראָדוועי דעם עוועניו לאַין צו דער 66טער גאַס. אין סענטער איז דאָ א גרויסער פּאַרקינג־באַרעמש.

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 327 ■ ערב ראש השנה, תשמ״א — ניו יאָרק, סעפטעמבער, 1980 ■ 59־טער יאָרגאַנג

פּייערלעכער אָוונט לכבוד סעם און ראָזע סאַלאָזש בײַם יערלעכן דינער פון ביאַליסטאָקער צענטער

די אונטערנעמונג וועט סאָרקומען שבת אָוונט, דעם 8טן נאָוועמבער 1980 אין שערַאטאָן צענטער האָטעל — גרויסער עולם דער־וואַרט בײַם יום־טוב — ביאַליסטאָקער צענטער וועט העלפן בויען מעדיצינישן קליניק אין כפר תבור — די אינסטיטוציע וועט טראָגן נאָמען פון סעם און ראָזע סאַלאָזש.

דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן וועט צוטיילן פּאַרדינען כבוד צום פּרעזידענט פון דער אינסטי־טוציע, סעם סאַלאָזש און זײַן ליבער פרוי, ראָזע, בײַ א פּייערלעכן באַנקעט וואָס וועט פּאַרקומען שבת אָוונט, דעם 8טן נאָוועמבער 1980. דער גרויסער יום טוב וועט דורכגעפירט ווערן אין דעם ניו יאָרקער שערַאטאָן צענטער, 53סטע גאַס און זיבעטע עוועניו. דער דאָזיקער באַשלוס איז אָנגענומען גאָוואָרן בײַ א מיטינג פון דער באָרד אָוו גאָווערנאָרס, לויט א רעקאָמענדאַציע פון איסאַק ריבא־לאָווסקי, גענעראַל סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. בײַם אָוונט וועט קומען צום אויסדרוק די דאַנקבאַרקייט און אנערקענונג צו דעם באַליבטן פּאָרל, סעם און ראָזע סאַלאָזש, פאַר זייערע גרויסע פּאַרדינסטן צו אונדזער אינסטיטוציע. פּריײַנט איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט גלײַ־צייטיק אַריינגעבראַכט א פּאָרשלאָג, אַז די באָרד אָוו גאָווער־נאָרס זאָל באַשטימען א קאַמפּיין צו שאַפן פּופּציק טויזנט דאָלאָר, כדי צו העלפן בויען א מעדיקל צענטער אין כפר תבור, אין מדינת ישראל, וואָס ווערט איצט שוין געגרייט און אַז די אינסטיטוציע זאָל זײַן אויפן נאָמען פון סעם און ראָזע סאַלאָזש. די איבעריקע נויטיקע סומע כדי צו העלפן פאַרענדיקן בויען דעם פּראָיעקט, וועט פינאַנ־סירט ווערן פון דעם עמיריהשענסי פאָנד בײַם יונײַטעד דזשואיש אפּיל. די באָרד אָוו גאָווערנאָרס האָט איינשטימיק אָנגענומען דעם פּאָרשלאָג פון פּריײַנט ריבאַלאָווסקי.

אין פּאַרבינדונג מיט דורכפּירן בויען דעם מעדיצינישן צענ־טער אין כפר תבור, וואָס איז אַלט אויסדרוק פון אנערקענונג און וועט זײַן אויפן נאָמען פון סעם און ראָזע סאַלאָזש, ווערט אויך פאַלאַרט א טור קיין ישראל פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלײַט, פּריײַנט און ביזנעס פאַרבינדעטע פון מר. און מרס. סעם סאַלאָזש. דער דאָזיקער טור, וואָס וועט פאָרקומען אין 1981, וועט זײַן פאַרבונדן מיט דער פייערלעכער דערעפענונג פון דעם סעם און ראָזע סאַלאָזש מעדיצינישן צענטער אין כפר תבור.

דער סאַלאָזש מעדיצינישער צענטער, וואָס איז דער ערשטער פון דעם מין אין כפר תבור, און וואָס וועט זיך צופּעניג אין צפון־גליל, וועט באַדינען מיט נויטיקער מעדיצינישער הילף די אינ־וואוינער אין כפר תבור ווי אויך פון דער ארומיקער געגנט. די דאָזיקע נייע וויכטיקע אינסטיטוציע, וואָס ווערט געבויט מיט דער הילף פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וועט זײַן אויך א וויכטיקער צושטייער פאַר מדינת ישראל, וואָס איז פאַרבונדן מיט וויכערקייט און עקאָנאָמישע אינטערעסן פאַר דער אידישער מדינה.

סעם און ראָזע סאַלאָזש

דאָס איצטיקע לעבן פון סעם סאַלאָזש און די אַלע גוטע זאַכן וואָס ער טוט און פאַר וועלכן ער איז גוט באַקאַנט, קען באַטראַכט ווערן ווי א נס. ווייל אין ער דאַר אַלע גוטע זאַכן וואָס ער טוט, איז ער דאָך פיל מאָל געווען אויף דער שוועל פון טויט, איז ער דאָך אַרויסגעקומען פון א זיכערן טויט פון דער צוויטער וועלט־מלחמה, וואו ער האָט געקענט אומקומען אזוי ווי דאָס איז געווען מיט מיליאָנען אנדערע אינדזערע ברידער און שוועסטער.

סעם סאַלאָזש איז געבוירן געווארן דעם 5טן מאַי 1928, אין קנישין, וואָס איז געווען א שטעטל אין דער ביאַליסטאָקער געגנט. ביידע זײַנע זײדעס זײַנען געווען וויכטיקע און באַליבטע פּירער פון דער דאָרטיקער קהילה. זײַן מאַמעס פאָטער איז געווען רב אין שטעטל ביאַלע־פּאָדליאַסק. זײַן פאָטערס פאָטער איז געווען שמש אין נוראָרק, ניו זשוירזי. סעם סאַלאָזש, וועלכער איז געווען איינער פון עלף קינדער אין זײַער הויז, זיבן זײַן פּיר טעכטער, האָט פון זײַן קינדהייט אן אַרויסגעזוכן גרויס גוטסקייט. דאָס האָט אַר אייגנזעלבסט אין זײַ ביי זײַנע ליבע טאַטע־מאַמע, וועלכע זײַנען געווען רעליגיעזע גוטהאַרציקע מענטשן און דאָס אויך איינגע־פּלאַנצט אין זייערע קינדער.

סעם סאַלאָזש געדענקט גוט ווי אזוי ער פלעגט, אַלס יונגער כחור, באַגלייטן זײַן פאָטער קיין ביאַליסטאָק וואו ער האָט גע־פירט געשעפטן. פון דעם נעמט זיך אויך די צונעבונדנקייט אין ליבע ביי אים צו דער אידישער ביאַליסטאָק, ווי אויך צו יענער שטאָט בכלל וואָס ער האָט אזוי גוט געקענט און ער געדענקט דאָס פון פאַר דער צוויטער וועלט־מלחמה. עס איז דערביבער ניט קיין וואונדער וואָס אפילו ביזן היינטיקן טאָג ווערט סאַלאָזש אַרומ־גענומען מיט א מין בענקשאפט, וואָס רופט בײַ אים אַרויס יגגנלעכע פרייד, ווען ער דערמאָנט זיך יענע צייט ווען ער פלעגט שפּאַנירן איבער די גאַסן פון ביאַליסטאָק, וואָס איז אין זייער צייט געווען אויסגעפילט מיט צענדליקער טויזנטער אידן, מיט א האַרציקן אן פאַרצווייפלטן אידישן לעבן אויף אַלע עקיטן. גלײַכצייטיק רעדט מר. סאַלאָזש אויך מיט צער און טרויער וועגן דעם גרויזאַמען גורל וואָס עס האָט בעטראָפן די אידן אין ביאַליס־טאָק, און אין יענער ארומיקער געגנט, אין דער צייט פון דער שרעקלעכער צווייטער וועלט־מלחמה בײַ די נאַצישע רוצחים.

בײַם אויסברוך פון דער מלחמה, אין סעפּטעמבער 1939, ווען סעם סאַלאָזש איז געווען א אינגל פון קרם עלף יאָר, איז ביאַליס־טאָק געווען א מין סטראַטעגישער צענטער צווישן די היטלע־רישטן און סאָוועט־רוסלאַנד. פון 1939 ביז 1941, ווען ביאַליסטאָק איז געווען אונטער סאָוועטישער אקופּאַציע, האָט סאַלאָזש זיך כא־וואיגן פרעי צווישן ביאַליסטאָק און קנישין. שפּעטער, ווען די נאַצים האָבן געשאפן די געטא אין ביאַליסטאָק, אין 1941, איז ער צוריק אויפן איין היים־שטעטל, ווי דאָס איז דעמאָלט געווען מיט אנדערע אידן, איז אויך פאַר דער סאַלאָזש־משפּחה דאָס לעבן געווען שווער. מען האָט גלאַטאָפט אויף בעסערע צייטן וואָס איז אַבער ניט געקומען.

סעם סאַלאָזש רעדט ווען יענער צייט מיט טיפן וויי־טאָג, ער דערמאָנט זיך ווי דאָס וואָלט אַלץ געווען ערשט נעכטן. געווען איז דאָס אין אַנהויב נאָוועמבער 1942, ווען די נאַצים האָבן באַהערשט צענדליקער שטעטלעך אַרום ביאַליסטאָק. גלייכצייטיק מיט דעם,

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

דער נייער מעדיקל־צענטער וואָס ווערט געבויט אין כפר תבור אויפן נאָמען פון סעם און ראָוז סאָלאַזש. עס שטייען (פון רעכטס) יחיאל דאָבעקירער, פאָרשטייער פון „יונייטעד דזשואיש אפיל", וועלכער האָט געבראַכט דעם בילד פון ישראל, און מעיאָר מיכה גאָלדמאַן פון כפר תבור.

האָט זיך אויך אַנגעהויבן ליידן און פּיין פּאַר די דאָרטיקע אידן, וועלכע זיינען צום סוף געטריבן און אַרויסגעפירט געוואָרן קיין טרעבלינקע, וואָס עס האָט געמיינט אויפן וועג צום טויט. אין יענעם שרעקלעכן טאָג, דעם 2טן נאָוועמבער 1942, וועו אידישע פּאָמיליעס זיינען צעריסן, געפּיניקט און געטריבן געוואָרן אויף דעם מוראַ־דיקן וועג, זיינען אויך אַרויסגעפירט געוואָרן די אידן פון דעם שטעטל קנישין, צווישן זיי זיינען אויך געווען די משפּחה סאָלאָזש. די אידן זיינען אַרויסגעפירט געוואָרן אין א לאַגער קיין ביאַליסטאָק, פונוואַנען די נאַציס האָבן זיי נאָכדעם דעפּאָרטירט קיין טרעבלינקע.

סעם סאָלאָזש, וועלכער איז דאָן געווען א בחור פון 14 יאָר, האָט זיך אַרומגעזען, אַז אויב וועט ער ניט פרובירן און אַנטלויפן, וועט קומען דער סוף פון זיין לעבן. ער, צוזאַמען מיט זיינעם א חבר איז געלונגען זיך אַרויפצובאָקומען אויף אַן אויטא און זיך דאָרט אויסבאַהאַלטן אונטער א גרויסן גומענעם ראָד. דאָס האָט געגעבן סאָלאָזשן א מעגלעכקייט צו זיין אין ביאַליסטאָקער געטא פון וואַנען ער פלעגט אַריין און אַרויס אין משך פון 10 חדשים, כדי אַריינצושמוגלען אין געטא שפּייז פּאַר די דאָרטיקע הונגעריקע אידן. אין אויגוסט 1943, וועו די נאַציס האָבן ליקווידירט די געטא אין ביאַליסטאָק און אַרויסגעפירט די אידן צום טויט, איז סאָלאָזש געכאָפּט געוואָרן פון די היטלעריסטישע מערדערס. אויך ער איז דאָן, צוזאַמען מיט אַנדערע אידן, אַרויסגעפירט געוואָרן קיין טרעבלינקע. אָבער אויפן וועג האָט סאָלאָזש זיך גיך אַריינטירט וואו עס פירט דער וועג, ער האָט באַשלאָסן ווידער צו ריזיקירן. ער איז דאָן אַראָפּגעשפרונגען פון דעם לויפּנדן טראַנספּאָרט און זיך דערשלאָגן אין די דערבייאיקע וועלדער. לייַדער זיינען זיינע עלטערן און אַנדערע נאָענטע געפּירט געוואָרן צום שרעקלעכן טויט.

זייַענדיק אין די וועלדער, האָט סאָלאָזש זיך אַנגעשלאָסן אין גרופּן פון סאָוועטישע פּאַרטיזאַנער וואו ער האָט, צוזאַמען מיט אַנדערע, געקעמפט קעגן די נאַציס. אין יולי 1944 איז סאָלאָזש, צוזאַמען מיט אַנדערע, באַפרייט געוואָרן פון דער רויטער אַרמיי. ער איז דאָן גלייך אַוועק קיין ביאַליסטאָק וואו עס האָט זיך פּאַר אים אָנטפּלעקט א שרעקלעך בילד. פון דער אַמאָליקער בארימטער אידישער שטאָט, פון די דאָרטיקע טויזנטער הארציקע אידישע מענער, פרויען, קינדער און זקנים, און דעם פּאַרצווייגטן אידישן לעבן, איז מער ניט געווען קיין צייכן. אַלץ וואָס איז אים געווען אַזוי ליב און טייער, איז אַוועק און אָפּגעווישט געוואָרן ווי נאָר א אומגעצוימטן שרעקלעכן שטורעם.

סעם סאָלאָזש איז נאָכדעם געווען אין די ד.פּ.־קעמפּס פּאַר גערעטעוועטע אידן אין דייטשלאַנד וואו ער האָט, אַזוי ווי דאָס איז געווען מיט אַנדערע, אַנגעהויבן בויען א נייעם לעבן. ער האָט זיך גלייכצייטיק געלערנט און איז געוואָרן א גוטער פאַכמאַן אין פלייש־פּראָדוקציע. סאָלאָזש איז שפּעטער געווען צווישן די ערשטע אידן אין די ד.פּ.־קעמפּס וועלכע זיינען אַוועק קיין ארץ ישראל כדי צו העלפן בויען דאָס באַנייטע אידישע היימלאַנד. וועו סעם סאָלאָזש איז אין 1948 אַנגעקומען קיין ישראל, האָט ער זיך גלייך אַנגעשלאָסן אַלס פרייוויליקער אין דער דאָרטיקער אידי־שער אַרמיי, ער איז געווען איינער פון די העלדישע קעמפּער ביים דערַאָבערן די אומאָפּהענגיקייט פון דער אידישער מדינה. מיט דער הילף פון דער ישראל־רעגירונג איז סאָלאָזש אַריין אין ביזנעס און א נייעם לעבן, מיטאַמאָל האָט ער זיך דערוואוסט, אַז קרובים פון זיין פאָטערס צד לעבן אין די פאַראייניקטע שטאַטן פון אַמעריקע.

מיט דער הילף פון דעם האיאַס איז ער אַנגעקומען קיין ניו יאָרק, אין יאַנואַר 1951. ער איז פון אַנהויב געווען באַשעפטיקט אין דער דריטער גרעסטער פליישַ־קאַרפאַרעישאַן אין אַמעריקע, וואו ער האָט גיך אויסגעפונען די געהעריקע קענטשאַפט פון פלייש־צוגרייטונג און פּאַקינג־אינדוסטריע. צום סוף, אין סעפּטעמבער 1957, האָט ער געשאַפן אַליין די „מעסטער פּרוועיערס", שפּעטער די „אָלד באַהעמיען", „טעמפּל ביף" און „עס־ענד־עס פלייש קאָמפּאַניס". די דאָזיקע אונטערנעמונגען שטעלן צו פלייש צו די גרעסטע האָטעלן, רעסטאָראַנען און פּאַרשידענע אינסטי־טוציעס אין אַמעריקע און אין אויסלאַנד. א דאַנק זיינע גרויסע פּאַזיקייטן, ענערגיע, קלוגשאַפט און פאַכמענערישקייט איז סעם סאָלאָזש געוואָרן איינער פון די דערפאָלגרייכסטע אונטערנעמער אין די אינדוסטריע.

אָבער סעם סאָלאָזש גיט אויך אַפּ פיל ענערגיע, צייט און אַנשטרענגונגען פאַר כלל ענינים. ער איז איינער פון די ענערגישסטע טוער פאַר אידישע געזעלשאַפטלעכע צוועקן, פאַר־וואָס ער באַקומט פיל אַנערקענונג. באַזונדערס פיל ענערגיע גיט ער אַפּ פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, וועמענס פרעזידענט ער איז אין פאַרלויף פון די לעצטע דריי יאָר. פריער, האָט ער פאַרנומען פאַרשידענע אַנדערע וויכטיקע פאָזיציעס אין דער אינסטיטוציע. אין משך פון דער צייט וואָס סעם סאָלאָזש איז פרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענ־טער, האָט ער אויך געהאָלפן איינשטעלן א נייע און אויסגע־בריייטערטע ענערגישע אַדמיניסטראַציע, וואָס אַרבעט כסדר אויף א געמיינזאַמען אופן מיט קאָאָפּעראַציע לטובת דער אינסטיטוציע.

סעם סאָלאָזש איז אויך אַן אַקטיוואר טראָסטי פון דעם האָליס־הילס דזשואיש צענטער, א גרויסער צושטייערער צו די ישראל־באַנדס, וואָס האָט אים באַערט מיט דער מיטגלידערשאַפט אין

פרעמיער־מיניסטערס קלוב וואו יעדער מוז קויפן באַנדס פאַר 25 טויזנט דאָלאַר אָדער מער א יאָר. מר. סאָלאָזש איז פרעזידענט פון דער קנישינער סאָסייעטי, א קליינע אָבער גוט אַרגאַניזירטע לאַנדסמאַנשאַפט, וועמענס מיטגלידער זיינען אינספירירט פון מר. סאָלאָזש צו העלפן פאַרשידענע אידישע צווקען. שטיל און באַשיידן און אויף אַן אמת אידיש־מענטשלעכן וועג, העלפט סעם סאָלאָזש נויטבאַדערפטיקע ווי דאָס איז שטענדיק געווען דער וועג אין אידישן לעבן.

דאָס אָלץ איז אויך ביי אים א רעזולטאַט פון דעם, זאָגט סעם סאָלאָזש, ווי אפצאלן א חוב פאַר דעם גרויסן נס וואָס איז אים געשען וועו ער איז אַרויס פון א זיכערן טויט ביי די נאַצים. מר. סאָלאָזש האָט זיך שטענדיק צוגעזאָגט, אז אויב גאָט וועט אים געבן דאָס לעבן און געזונט, וועט ער זיך באַמיען צו העלפן אַנדערע, וועלכע נויטיקן זיך אין הילף. אָט דעם צוזאָג דערפילט ער אָלע יאָרן אויף א פראַקטישן וועג. אויך זיין פרוי, די גוטהאַרציקע ראָזן, גייט אויף דעם זעלבן הומאַניטאַרן וועג וואָס איר מאַן. דאָס פאַרל האָט חתונה געהאַט דעם 29טן יוני, 1957. מרס. ראָזן סאָלאָזש איז די טאַכטער פון אידישע ספרד'שע עלטערן, געבוירן אין סאָלאָניקי, גריכנלאַנד. מרס. סאָלאָזש, איז געבוירן און דערצויגן געוואָרן אין ניו יאָרק, מיט נאָך אירע צוויי ברידער.

אויך מרס. ראָזן סאָלאָזש, אזוי ווי איר ליבער מאַן, איז טעטיק פאַר אַלערליי נויטיקע אידישע צוועקן. פאַר פיל יאָרן איז זי געוועו אקטיוו אין דער הדסה אין האָליס הילס, וואו זי איז אויך געוועו פרעזידענטין פון 1976 ביז 1978. אונטער דער פירערשאַפט פון מרס. סאָלאָזש, האָט דער הדסה־טשאַפטער באַקומען פיל אַנערקענונג און אויסצייכענונג פאַר דער גוטער אַרבעט. מרס. סאָלאָזש איז אויך אַן אקויוער מיטגליד און טראָסטי פון דעם האָליס הילס דזשואיש סענטער סיסטערהוד, וואו זי איז טעטיק אין פאַרשידענע קאַמיטעס. זי מיט איר מאַן זיינען אונטערשטיצער פון דעם ספרד'שן דזשואיש צענטער אין פאַרעסט הילס, אויך מרס. סאָלאָזש איז א מיטגליד פון דעם פרעמיער־מיניסטערס קלוב. אין אַפריל 1980, האָט מרס. סאָלאָזש באַקומען די וויכטיקע אויסצייכענונג „אמא", אָלס מוטער פון דעם יאָר פון דער הדסה אַרגאַניזאַציע. מרס. סאָלאָזש רעדט שטענדיק מיט גרויס ליבע וועגן דעם אידישן היימלאַנד וואָס איז פאַר איר זייער נאָענט און פאַר וועמען זי גיט אַפ פיל ענערגיע און טריישאַפט אין אירע אקטיוויטעטן.

סעם און ראָזן סאָלאָזש האָבן דריי קינדער. די טאַכטער, דיאנא, איז א גראַדואירטע פון דעם קלארק אוניווערסיטעט, אין וואוסטער, מאַסאַטשוסעטס. ביים איצטיקן נייעם טערמין, אין סעפטעמבער 1980, וועט זי אָנהויבן שטודירן אין דער אילינאי סקול פאַר אפטאַמעטרי, וואו זי וועט דערגרייכן די לערע און וויסן צו זיין אן אויגן־דאָקטאָר. דער זון, סקאָט, איז צוזאַמען מיטן פאָטער אין די אונטערנעמונגען. ער וווינט אַרויס גרויסע פעאי־קייטן גייענדיק אויף זיין פאָטער'ס וועגן. ער איז פאַרלאָבט צו מיס ניוריט פיטערס. דער אינגערער זון, מארק, וווינט אַרויס גרויסע פעאיקייטן אויפן געביט פון ביזנעס און לאָו. היינטיקן האַרבסט וועט ער אָנהויבן שטודירן, אויף דעם געביט, אין דעם טולעין אוניווערסיטעט, אין ניו אַרלינס, לואיזיאַנא.

* * *

דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל אין ניו יאָרק, איז שטאָלץ צו האָבן אָלס העכסטן פירער פון דער אינסטיטוציע אזא פערזענלעכקייט ווי עס איז דער ביי אָלעמען באַליבטער סעם סאָלאָזש, מיט זיין טרייע לעבנס־באַגלייטערין, די גוטמוטיקע ראָזן. דער כבוד און אַנערקענונג וואָס ווערט זיי צוגעטיילט, מיט דעם פייערלעכן באַנקעט דעם 8טן נאָוועמבער, און מיט בויען און אַנרופן דעם נייעם מעדיצינישן צענטער אין כפר תבור אויף זייער נאָמען, איז א גוט פאַרדינטער. דאָס ליבע פאַרל וועלן דאָס מסתמא גוט פילן און זען ביי דעם גרויסן היימישן יום־טוב אין דעם ניו יאָרקער שראַטאַן צענטער. מיר זיינען זיכער, אז מיט זייער אינספיראַציע און ענערגיע, וועלן סעם און ראָזן סאָלאָזש העלפן נאָך מער צו פאַרבעסערן, אויס־ברייטערן און שטאַרקן אונדזער באַליבטער ביאַליסטאָקער אינסטי־טוציע, וואָס איז גוט פאָפולער און האָט זיך איינגעשאָפן א פיינעם נאָמען און פאַרדינטער אַנערקענונג אין דעם היגן אידישן לעבן.

אלי און דינה זבאַראָווסקי חורבן־קאָטעדרע ביים גרויסן ישיבה אוניווערסיטעט אין ניו יאָרק

דאָנערשטיק אוונט, דעם 19 יוני 1980, איז אין דעם ניו יאָרקער שראַטאַן צענטער דורכגעפירט געוואָרן א „הערי־טעדזש"־דינער פון דעם גרויסן ישיבה אוניווערזיטעט. די דאָזיקע חורבן־קאָטעדרע, די ערשטע פון דעם מין אין א היגן אוני־ווערסיטעט, איז איינגעשטעלט געוואָרן מיט פינף יאָר צוריק אויף דער איניציאַטיוו און מיטהילף פון דעם באַוואוסטן אידישן כלל־טוער, אלי זבאַראָווסקי, און זיין פרוי דינה. זבאַראָווסקי, וועלכער איז פרעזידענט פון דער גוט־באַקאַנטער שעיפער־קאַמפאַני (פאַר לאַטיין אַמעריקע) איז מיט צען יאָר צוריק געווען דער גרינדער פרעזידענט, און ער איז איצט ערן־פרעזידענט פון דער אַמעריי־קאַנער פעדעראַציע פון געווזענע אידישע קעמפער, קאַצעטלער און נאַצי קרבנות.

ביי דעם „הריטעדזש"־דינער זיינען באַערט געוואָרן די פראַמינענטע אידישע כלל־טוער, נאַענטע פריינט פון מר.

אלי זבאַראָווסקי

זבאַראָווקי און שטיצער פון דעם ישיבה־אוניווערסיטעט: אייזיק הערי בריימאַן, דזשעראַלד פוירסט, סעם גראַדאָווסקי, הערי קער און סאָל אורבאַך. דער הויפט־רעדנער ביי דעם אוונט איז געווען הרב דר. נחום לאָם, פרעזידענט פון דעם ישיבה־אוניווערסיטעט. פאַרזיצער פון דעם דינער איז געווען מאַרווין זבאַראָווסקי, א באַקאַנטער ביזנעסמאַן און אידישער כלל־טוער.

דער ביאַליסטאָקער צענטער באַגריסט אלי זבאַראָווסקי מיט זיין פרוי דינה, פאַר נעמען די איניציאַטיוו און העלפן גרינדן און שטיצן די וויכטיקע חורבן־קאָטעדרע ביים גרויסן ישיבה־אוני־ווערסיטעט. מר. זבאַראָווסקי איז א גוטער פריינט און שטיצער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. אלי זבאַראָווסקי איז אויך א גוטער פערזענלעכער פריינט פון איסאק ריבאַלאָווסקי, געוועראל־סעקרע־טאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. מיט אַן ערך צוויי יאָר צוריק זיינען מר. זבא־ראָווסקי און איסאק ריבאַלאָווסקי געווען אויך צוזאַמען אין א דעלעגאַציע פון דער פעדעראַציע פון פוילישע אידן וואָס איז דאָן געפאָרן קיין פוילן, כדי צו פאַרהאַנדלען מיט דער רעגירונג וועגן א צאָל וויכטיקע ענינים, וואָס איז פאַרבונדן מיטן פוילישן אידנטום.

שמואל פּיסאַר — איבערבליק פון זיין נייעם בוך „פון בלוט און האָפנונג"

פון י. שמולעוויטש

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז דערשינען אַ גרויסער בוך פון אונדזער באַוואוסטן לאַנדסמאַן, דר. סעמיועל פּיסאר. דער בוך, אונטערן נאָמען „אָון בלאָד ענד האָפּ" (וועגן בלוט און האָפענונג) האָט אַרויסגערופן פיל לויב און אַנערקענונג פון דער קריטיק. דער בוך, וואָס איז אויך פּריער דערשינען אין אייראָפּע, האָט אַרויס־געפונען אַ גרויסן אָפּקלאַנג אין דער אַמעריקאַנער עפענטלעכקייט. דאָ וויייטער דרוקן מיר אָן אַפּהאַנדלונג פון דר. פּיסאַר'ס בוך, פון דעם באַקאַנטן אידישן שרייבער י. שמולעוויטש, וואָס איז געווען געדרוקט אין „פֿאָרווערטס" פרייטיק, דעם 9טן מאי, 1980 — רעד.

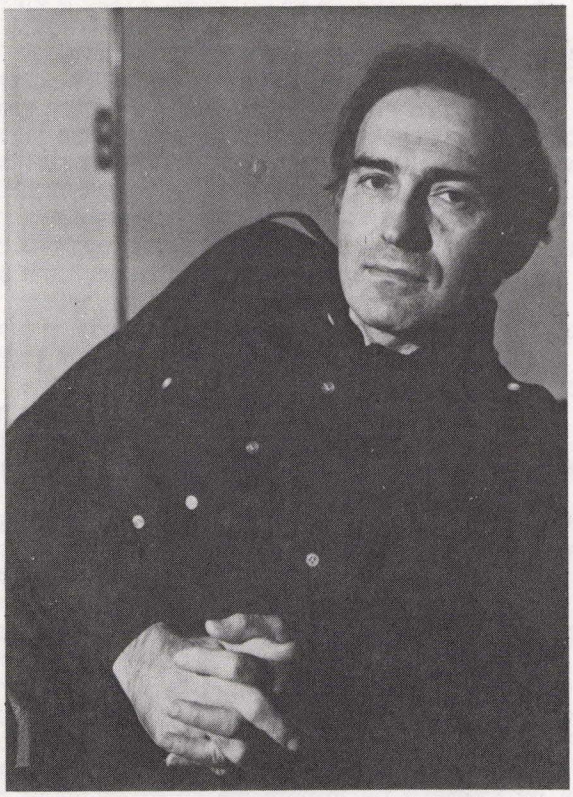
דער נאָמען פון דר. סעמיועל פּיסאַר, וועלכער איז אַן אינטערנאַציאָנאַלער לאַיער, איז גוט באַקאַנט אין דער בריטער עפענטלעכקייט. ער האָט שטודירט אין האַרוואַרד אוני־ווערסיטעט, פון וואָנען ער האָט גראַדואירט מיט הויכע אויס־צייכענונגען. זיין נאָמען וועלט זייער אָפט דערמאָנט אין פאַר־בינדונג מיט אינטערנאַציאָנאַלע האַנדלס פּראָבלעמען, פון וואָס ער איז אַ זעלטענער עקספּערט. ער איז אויך גוט באַקאַנט פון זיינע באַמיאונגען און הילף ביים איינשטעלן האַנדלס־באַציאונגען צווישן די מערב און מזרח־לענדער, באַזונדערס צווישן אַמעריקע און סאָוועט־רוסלאַנד. דר. פּיסאַר, וועלכער איז געווארן אַן אַמעריי־קאַנער בירגער לויט אַ ספּעציעל אַנגענומענעם געזעץ אין קאָנגרעס, האָט זיינע גרויסע אָפּיסעס אין וואַשינגטאָן, פּאַריז און אַנדערע הויפּט־שטעט פון פּאַרשידענע לענדער.

דער יונגער סעמיועל פּיסאַר, וועלכער האָט דערגרייכט אַ גאָר הויכע קאַריערע, איז געווען אויך אַ ראַטגעבער אין דעם אַמעריקאַנער סטעיט־דעפּאַרטמענט, ווי אויך צו פּרעזידענט דזשאָן פ. קענעדי, אין האַנדלס ענינים און אַנדערע פּאַרבינדונגען, צווישן די לענדער פון מערב און מזרח. ער איז אויך געווען ראַטגעבער אין ניקסאָנ'ס ספּעציעלער קאַמיסיע פאַר אינטערנאַציאָנאַלן האַנדל, ווי אויך אַ ראַטגעבער צו דער גמיינזאַמער עקאָנאָ־מישער קאַמיטע פון דעם אַמעריקאַנער קאָנגרעס. סעמיועל פּיסאַר, וועלכער איז אַ מחבר פון עטלעכע וויכטיקע ביכער, באַטייליקט זיך אין פאַרשידענע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענצן. ער איז פאַר דעם צוועק אויך געווען אין מאָסקווע און קיעוו. אין דער זעלבער אַמעריקאַנער רעגירונגס־דעלעגאַציע זיינען אויך געווען סענאַטאָר פרענק טשורטש, דער באַנקיר דעיוויד ראָקע־פעלער און אַנדערע וויכטיקע פּערזענלעכקייטן. דר. פּיסאַר איז אויך גוט באַקאַנט אַלס אויסגעצייכנטער אינטערנאַציאָנאַלער לאַיער און ראַטגעבער צו פאַרשידענע גרויסע אונטערנעמונגען, רעגירונגען, באַנקען און אַנדערע. אַבער — — —

* * *

וויניק פון די יעניקע מיט וועמען דר. סעמיועל פּיסאַר קומט אין באַרירונג אין זיינע אינטערנאַציאָנאַלע פאַרבינדונגען, און געווים אויך די בריטע עפענטלעכקייט, וויסן ניט, אַז אָט דער באַרימטער אינטערנאַציאָנאַלער לאַיער, איז אַ שווער געליטענער און גראַטעוועטער זון פון אידישן פאָלק, פון טויטן־לאַגער אוישוויץ. און געווים וויים מען ניט, אַז סעמיועל (שמואל) פּיסאַר איז אויך דער אינגסטער גראַטעוועטער פון דעם גרויזאַמען לאַגער אוישוויץ. עס איז אויך ביז איצט געווען וויניק באַקאַנט וויי אַזוי ער, וועמען דער נאַצישער מלאך־המות האָט ניט דערגרייכט אין אוישוויץ, איז דערגאַנגען צו זיין הויכער באַרימטער קאַריערע.

אָט וועגן דעם אַלעם, דערציילט איצט געוויי אַליין דר. פּיסאַר, אין זיין נייעם דערשינענעם גרויסן בוך „אָון בלאָד ענד האָפּ"* — וועגן בלוט און האָפענונג. דער בוך וועט איצט געווים האָבן אַ גרויסן אָפּקלאַנג אין דער בריטער עפענטלעכקייט. דאָס איז די געשיכטע וועגן אַ אידיש קינד פון ביאַליסטאָק, וועלכער איז פיל מאָל געווען אויף דער שוועל פון טויט ביי די נאַצים, אַבער ווי עפּעס אַ געהיימער כוח האָט אים געראַטעוועט פון אומקום. ער איז

דר. שמואל פּיסאַר

בכלל איינער פון די וויניק פאַרבליבענע אידישע קינדער, וועלכע זיינען געפיניקט געווארן ביי די נאַצים, וואָס האָט זיך געראַטע־וועט פון אומקום ביי די היטלעריסטישע רוצחים. דאָס בוך פון דר. פּיסאַר וועט אַרויסרופן איצט אַ באַזונדערן גרויסן אינטערעס, צוליב צוויי זאַכן. ערשטנס, „אָון בלאָד ענד האָפּ" לייענט זיך מיט גרויס אינטערעס; צווייטנס, צוליב דער פערזענלעכקייט פון דעם מחבר, וואָס האָט דעם בוך געשריבן.

מיט אַ פאַרכאַפּטן אָטעם לייענט מען אין דעם בוך די שילדע־רונג פון דר. סעמיואל (שמואל) פּיסאַר, וועגן זיין קינדהייט אין דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק. מיט גרויס ליבע דערציילט ער וועגן זיינע טייערע טאַטע־מאַמע — דוד און העלען פּיסאַר — ווי אויך זיין שוועסטער און אַנדערע נאָענטע, וועלכע זיינען שפּעטער אומגעבראַכט געווארן פון די נאַצים. ער שילדערט אויך די אידישע ביאַליסטאָק פון יענער צייט, פון פאַרן חורבן, איידער עס איז אויסגעבראַכן די צווייטע וועלט־מלחמה.

* * *

אין זיין בוך ברענגט דר. פּיסאַר אויך אַרויס אינטערעסאַנטע איינצעלהייטן, וועגן דעם לעבן פון די אידן אין ביאַליסטאָק ביים אַנהויב מלחמה; פריער אַ קורצע צייט ביי די נאַצים, און שפּעטער (קנאַפּע צוויי יאָר) ביי די סאָוועטן. נאָכדעם, אין יוני 1941, ווען היטלער איז אַנגעפאַלן אויף סאָוועט־רוסלאַנד, איז ביאַליסטאָק שוין פולשטענדיק באַהערשט געווארן פון די נאַצים. דאָס האָט אויך געמיינט פאַר די דאָרטיקע אידן צרות און ליידן, פיין און אומקום.

אָט דאָס אַלץ שילדערט דר. פּיסאַר אויף אַ דראַמאַטישן אופן אין זיין בוך. ווען ער איז דעפאַרטירט געווארן — צוזאַמען מיט זיינע נאָענטע — פון ביאַליסטאָק קיין אוישוויץ, איז שמואל געווען אַ אינגל פון קוים צוועלף יאָר. היות ווי ער האָט אויסגעזען עלטער

און ער איז געווען אַ געזונטער בחור, האָט זיין מוטער אים געהייסן אַנטאָן אַ פּאָר לאָנגע הויזן, אַנשטאָט די קורצע, וואָס ער האָט אויף זיך געטראָגן. דאָס טאָקע האָט אים שפּעטער גערעטוועט פון אומקום אין אוישוויץ, וואו ער האָט געאַרבעט שווער מיט אַנדערע דערוואַקסענע אידן־שקלאַפן.

אויף אַ רירנדן אופן שילדערט דער מחבר אין זיין בוך, דאָס אַנקומען קיין אוישוויץ, די טראַגישע צעשיידונג מיט זיינע נאָענטע, בעת מען האָט אָפּגעטיילט געוויסע „אויף רעכטס" און אַנדערע „אויף לינקס". ביז גאָר דראַמאַטיש זיינען פּיסאַר׳ס שילדערונגען וועגן דעם טרויעריקן לעבן און ליידן אין אוישוויץ. אַזוי אויך זיינען זיינע שילדערונגען וועגן באַגעגענישן מיט פּאַרשידענע אידן, צווישן זיי ביאַליסטאָקער, אויף דעם געמיינזאַמען ליידנסוועג. שפּעטער, קורץ פאָר׳ן סוף פון דער מלחמה, וועלן ער איז געטריבן געוואָרן פון די נאַציס אויף אַ טויט־מאַרש, איז ער אַנטלאָפן פון די הענקער. ער האָט ריזיקירט און עס איז אים גלוקנגען. ער איז, אַלס יונגער בחור, באַפריידט געוואָרן פון דער אַמעריקאַנער אַרמיי, לעבן מינכען.

* * *

נאָך דער מלחמה, וועלן שמואל פּיסאַר איז געווען זעכצן יאָר, און אַלס איינציק פאַרבליבענער פון זיין משפּחה אין ביאַליסטאָק, איז ער געווען איינזאַם אין דייטשלאַנד און פאַריז. ער איז דאָן אַוועקגעפאָרן צו זיינע צוויי פעטערס, זיין מוטער׳ס ברידער, קיין אויסטראַליע. שפּעטער איז ער געקומען קיין אַמעריקע, וואו ער האָט דאָ דערגענצט זיין לערע אויף אַ פּלייסקן אופן. ער איז געגאַנגען אַלץ העכער און העכער, אַ דאַנק זיין אומגעבראַכענעם מוט האָט ער דערגרייכט זיין הויכע קאַריערע.

וועגן דעם אַלעם דערציילט דר. סעמיועל פּיסאַר אויף אַ העכסט אינטערעסאַנטן אופן, אין זיין נייעם בוך. ער ברענגט אויך אַרויס פיל איינצלהייטן וועגן זיינע באַגעגענישן מיט פּאַר־שידענע פּראַמינענטע פּערזענלעכקייטן, צווישן זיי זיינען הויכע רעגירונגס־פּירער פון אַמעריקע, די מערב און קאָמוניסטישע לענדער, פון מדינת ישראל, און אויך פון אַראַבישע לענדער.

דאָס אַלץ איז אין פאַרבינדונג מיט זיינע טעטיקייטן און אויך באַמיאונגען — אַלס באַוואוסטער אינטערנאַציאָנאַלער לאָיער — ביים גרייכן גוטע פּאַרבינדונגען צווישן לענדער און פעלקער, וועגן געמיינזאַמען האַנדל, צו דערפירן צו קאָ־עקזיסטענץ און ענלעכעס.

אויף איינער פון זיינע רייזעס אין פאַרבינדונג מיט דעם אַלעם, איז דר. פּיסאַר גענוען אין קיעוו, מיט אַ וויכטיקער אַמעריקאַנער רעגירונגס־דעלעגאַציע. ער דערציילט וועגן דעם אין זיין בוך און גיט איבער, וועגן דער פּינלעכער איבערלעבעניש, וועו ער האָט אין קיעוו געזען אַ מאָנומענט פאַר באַגדאַן כמיעלניצקי. ער האָט וועגן דעם גערעדט מיט סאָוועטישע רעגירונגס־פּירער און בייַ זיי געפרעגט, פאַרוואָס אין באַבי־יאַר איז ניטאָ אַ פּאָסיקער מאָנומענט פאַר די דאָרט־אומגעבראַכטע צענדליקער טויזנטער אידן בייַ די נאַצים. אויף זיין איניציאַטיוו, איז די אַמעריקאַנער דעלעגאַציע געפאָרן (פון קיעוו) באַזוכן די מאָסן־קברים מיט אידישע קרבנות, אין באַבי־יאַר. אויך סאָוועטישע רעגירונגס מענטשן, מיט וועמען די אַמעריקאַנער האָבן דאָן גהאַט האַנדלס־געשפּרעכן, זיינען געקומען באַזוכן די מאָסן־קברים אין באַבי־יאַר.

* * *

אין דעם בוך ברענגט סעמיועל פּיסאַר אויך אַרויס זיינע מיינונגען, זיין טראַכטן און געפּילן, וועגן דער איצטיקער געשפּאַנטער לאָגע אין דער וועלט. ער ברענגט אַרויס זיין זאָרג, וואָס איז אויך באַגלייט מיט האָפענונג. געוויס זיינען די געשפּאַנטע באַציאונגען צווישן מערב און מזרח, דער באַוואָפענונגס־געיעג און ענלעכעס, אַ געפּאָר פאַר דער מענטשהייט. עס זיינען אָבער אויך פאַראַן אַנדערע גרויסע געפאָרן פאַר לענדער און פעלקער, פון וועלכע עס איז אויך ניט אויסגעשלאָסן אַמעריקע. דאָס איז דער גרויסער ענרגיע־קריזיס, הונגער, דעספּאַטיזם, דעגראַדאַציע, פאַלושאַן, אונטערדריקונג פון פעלקער, אָפּגעשטאָנענקייט און אַנדערעס. עס דאָרף געטאָן ווערן אַלץ, איז זיין אויספּיר, צו באַזייטיקן דאָס שלעכטס אין אונזער צייט, כדי דאָס לעבן פאַר דער מענטשהייט און די צוקונפט זאָל זיין בעסער. די לערע וואָס ער האָט געלערנט פון זיינע שווערע איבערלעבענישן בייַ די נאַציס — איז דר. פּיסאַר׳ס אויספּיר — וויי אויך זיינע דערגרייכונגען ביז דער איצטיקער הויכער קאַריערע, איז אַז מען דאַרף קיינמאָל ניט אויפגעבן די האָפענונג. אַזוי איז דאָס פאַר אַ יחיד, פאַר דעם כלל און אויך פאַר פעלקער.

* * *

אָט דער באַוואוסטער יונגער געלערנטער, וועלכער פאַר־נעמט אַזאַ פּראַמינענטן פּלאַץ אין דער אינטערנאַציאָנאַלער וועלט ברענגט אויך גלייכצייטיק אַרויס זיין טריישאפט צו דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, פון וואָנען ער שטאַמט. ער רעדט בייַ פאַרשידענע געלעגנהייטן מיט שטאָלץ וועגן דעם. ער האָלט זיך כסדר נאָענט פאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער אידישן יחוס.

מיט צער און וויטאָג דערציילט דר. פּיסאַר אין דעם בוך, וועגן זיין באַזוך — אין יאָר 1961 — אין דער געוועזענער היים־שטאָט ביאַליסטאָק. ער האָט געוואוסט, אַז עס איז דאָרט ניט פאַר־בליבן קיינער פון זיינע נאָענטע, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים. ער איז געפאָרן אַהינצו זוכן דעם קבר פון זיין ליבן פאָטער, וועלכער איז (צוזאַמען מיט אַנדערע) דערשאָסן געוואָרן פון די געשטאַפּע־לייט. טרויעריק, אומעטיק און פּוסט, איז איצט ביאַליסטאָק אַן אידן...

דער בוך געשריבן פון אַ קרבן און עדות פון די נאַצישע רציחות, וואָס איז אויך באַגלייט מיט אַ צאָל וויכטיקע פאָטא־גראָפיעס, איז ווי אַ דערמאָנונג צו די נייע דורות, אַז די ניט־וויייטע טראַגישע פאַרגאַנגענהייט קען אַמאָל אויך זיין אַן אַריינפיר, אַ מין פּראָלאָג, צו נייע ענלעכע אויפטרייסלונגען און אומגליקן פאַר דער צוקונפט, אויב מען וועט איצט ניט ווי געהעריק זיין וואַכזאַם.

---

*) OF BLOOD AND HOPE, By Samuel Pisar 311 Pages, Brown and Company, $12.95.

מיין טרויער

פון **בערטאַ טאָפאַלסקי**

37 יאָר זיינען שוין פאַרלאָפן
ווי עס טריקנט ניט די אויגן,
וועו מען גיט זיך אַ דערמאָן
פון אונדזערע אויסגעראַטענע זעקס מיליאָן.

שווער און ביטער איז צו פאַרשטיין,
וואו איז דאָן די וועלט געווען?
וואָס מען האָט געלאָזט
אַ צוויי פוסיקע חיה קומען צו דער מאַכט,
וואָס האָט זעקס מיליאָן אידן אומגעבראַכט.

אַ מיליאָן קינדערלעך צווישן זיי,
עס איז דאָך הימל געשריי...
וואָס קיינער האָט ניט דערהערט
זייער גרויסן וויי!

אויך מיין ליבע טייערע משפּחה
די געפּיניקטע און אומגעבראַכטע,
זיינען געווען צווישן זיי.
און איצט אין מיינע אויערן,
קלינגט נאָך זייער יאָמער־געשריי.

איך ווייס אויס זייערע בילדער
מיט מיינע הייסע טרערן,
ווען איך דערמאָן זיך
אַז זיי זיינען שוין ניט מער...

פאַרקלעמט איז מיין האַרץ
פון צער און פיין,
איך האָף אַז אַזאַ חורבן
זאָל שוין מער ניט זיין!...

גרויסע פייערונג אין כפר תבור ביי דער דערעפענונג פון דעם איסאָק און מאַלי ריבאַלאָווסקי קינדער צענטער

פון יצחק פישזאָן

עס איז געווען אַ גרויסע און אומפאַרגעסלעכע איבער־לעבעניש פאַר די עטלעכע הונדערט פּערזאָן, וועלכע האָבן זיך באַטייליקט אין דער אייַנדרוקספולער פייערונג בייַם חנוכת הבית פון דעם ערשטן ביאַליסטאָקער קינדער־גאָרטן אין כפר־תבור, מדינת ישראל, וואָס טראָגט דעם נאָמען פון איסאָק און מאַלי ריבא־לאָווסקי. אַלע אַנוועזנדע זיינען אויך אַנגעפילט געוואָרן מיט שטאָלץ און פרייד פון דעם, ווייל ווידעראַמאָל האָט דער דאָזיקער היסטאָרישער טאָג — דעם 5טן מאַי 1980 — באַווּיזן, די גרויסע אויפטוען און דערגרייכונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז דער צענטראַלער אַדרעס פון אַלע ביאַליס־טאָקער אידן אין דער וועלט.

מיטן צוטיילן כבוד און אַנערקענונג צו אונדזער באַליבטן פירער איסאָק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, מיט זיין ליבער פרוי מאַלי, איז אויך אויסגעדריקט געוואָרן אַנער־קענונג און לויב צו דער גרויסער ביאַליסטאָקער פאַלקס־אַרגאַני־זאַציע אין אַמעריקע וואָס האָט, מיט העלפן איצט עטאַבלירן דעם קינדער צענטער אין כפר־תבור, אַריינגעשריבן נאָך אַ פּרעכטיקן קאַפּיטל אין דער געשיכטע פון די פאַרצווייגטע טעטיקייטן פון דער דאָזיקער גרויסער ביאַליסטאָקער אַרגאַניזאַציע אין ניו יאָרק, פאַר די לאַנדסליט און פאַר כלל־ישראל ווי אויך פאַר מדינת ישראל.

דער גרויסער יום טוב

מאָנטיק, דעם 5טן מאַי, באַלד אין דערפרי, זיינען עטלעכע הונדערט פּערזאָן געקומען — מיט אויטאָבוסן און קאַרס — קיין כפר תבור, וואָס איז אויסגעשפּרייט אין אויבערשטן טייל פון גליל. צווישן עולם זיינען געווען די געקומענע גרופּע פון ניו יאָרק (וועגן דעם ווערט דערציילט אויף אַן אַנדערן פּלאַץ אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע"), ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון ישראל, אַנגעזעענע ישראל־פּערזענלעכקייטן, איינוואוינער פון כפר תבור און פון דער אַרומיקער געגנט, ווי אויך די פירער פון דעם שטעטל. עס דאַרף דערמאָנט ווערן, אַז כפר תבור איז געגרינדעט געוואָרן נאָך מיט אַרום אַכציק יאָר צוריק. זינט דער אַנטשטייאונג פון מדינת ישראל זיך דער דאָזיקער ישוב אַנטוויקלט אויף אַ פיינעם אופן. עס זיינען שוין איצט דאָרט דא פאַרשידענע אינסטי־טוציעס, אַ שולע פאַר קינדער, אַ שוהל צום דאַוונען, אַ באַנק, קולטור־צענטער, טעאַטער און אַנדערעס. איצט, איז צוגעקומען די נייַע וויכטיקע אינסטיטוציע, דער קינדער־צענטער אויפן נאָמען פון איסאָק און מאַלי ריבאַלאָווסקי. דאָס איז אַ פיינער און פאַר־דינטער אויסדרוק פון אַנערקענונג צו די ריבאַלאָווסקיס, פאַר דער אומדערמידלעכער טרייער און איבערגעגעבענער אַרבעט פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער, פאַר די אינטערעסן פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט בכלל און פאַר אַלגעמיינע אידישע טעטיקייטן.

וואָרעמע אויפנאַמע פאַר די געסט פון אַמעריקע

באַלד אין דערפרי, ווען דער גרויסער עולם האָט זיך אַנגע־הויבן פאַרזאַמלען אויף דעם שיינעם פּלאַץ אין כפר תבור, איז די געקומענע גרופּע פון ניו יאָרק ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אויפ־גענומען געוואָרן פון דעם מעיאָר פון כפר תבור, מיכה גאָלדמאַן. עס דאַרף, אגב, דערמאָנט ווערן, אַז דער יונגער מעיאָר איז אַן אייניקל און אור־אייניקל פון די ערשטע סעטלערס אין יענעם שטעטל אין גליל. ביי דער אויפנאַמע, וואָס איז דורך אין אַ געהוי־בענער שטימונג, זיינען אויך אַנוועזנד געווען אַנדערע פירער פון דעם ישוב. מען האָט אויך די גרופּע אַרומגעפירט אין כפר־תבור און באַווּיזן אַלע פּלעצער פון וויכטיקייט, ווי אויך די נייַע פּלעצער וואָס ווערן געבויט. עס איז אויך אַרויסגעבראַכט געוואָרן וועגן די נייַע פּראַיעקטן וואָס ווערן דאָרט געגרייט.

נאָכדעם זיינען די געסט פון ניו יאָרק, אַ גרופּע פון 35 פּער־זאָן, געבראַכט געוואָרן אין דעם קאָמיוניטי צענטער. אויך דאָ זיינען זיי זייער ווארעם באַגריסט געוואָרן פון אַפיציעלע פירער פון דעם ישוב, עס איז אויך סערווירט געוואָרן אַ געשמאַקער פרישטיק. מען איז געזעסן און געשמועסט באַגלייט פון אַ היימי־שער אַטמאָספער, מען האָט זיך געפילט ווי ביי זיך אין דערהיים. מען האָט געוואָרט אויפן אַנהויב פון דער פייערונג.

די פרייד פון קינדער

אַרום 12 בייטאָג, ווען אַרום זיינען געווען שוין פאַרזאַמלט

ביאַליסטאָקער דעלעגאַציע פון ניו יאָרק מיט די קינדער אין זייער שפּיל־צימער.

מאַלי ריבאַלאָווסקי און סעם סאָלאַזש (לינקס) ביי דער אויפדעקונג צערעמאָניע פון דעם ערן־טאָוול אין פראָנט פון קינדער־חיים.

די קינדער פון כפר תבור נעמען אויף די דעלעגאַציע און פריינט מיט ישראל פּאַנען און געזאַנג.

הונדערטער פּערזאָנען, האָט זיך אָנגעהויבן די פייערונג, וואָס איז פֿאַרוואַנדלט געווארן אין א גרויסן איינדרוקספולן יום־טוב אונטערן פרייען הימל.

וועו די גרופּע פון 35 ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון ניו יאָרק, מענער און פרויען, זיינען אַרויסגעקומען פון דעם קאָמיוניטי צענטער זיך צו פֿאַראייניקן מיטן גאַנצן עולם אין דרויסן, האָט זיך אָפּגעשפּילט א אומפֿאַרגעסלעכע סצענע. די געסט פון ניו יאָרק זיינען נעמלעך באַגעגנט געווארן פון די קינדערלעך פון דעם נייעם טאָג־צענטער. די טייערע קינדערלעך זיינען געגאַנגען מיט בלוי־ווייסע פענדלעך אין זייערע הענט, זיי האָבן געזונגען העברעאישע לידער און אויסגעדריקט פרייד. די קינדער זיינען באַגלייט געווארן פון זייערע דערציער.

באַלד נאָכדעם האָבן ראָזו סאַלאָזש, פרוי פון סעם סאַלאָזש פרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, און ראובן בינדלער, ערן־פֿערזידענט פון דעם צענטער, אויף א פריילעכן אופן איבער־געשניטן דעם גרויסן באַנד וואָס האָט געפירט צום אַריינגאַנג אין דעם נייעם קינדער־צענטער. גלייכצייטיק מיט דעם וועו דער עולם האָט אָנגעהויבן אַריינגיין אין דער געביידע פון דער צענטער, האָבן מאַלי ריבאַלאָווסקי און סעם סאַלאָזש אָנטהילט דעם שיינעם גרויסן בראָנזענעם פּלאַק, וואָס זאָגט, אַז „דער דאָזיקער טאָג־צענטער אין כפר־תבור איז געבויט געווארן לכבוד איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, מיט דער הילף פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים, אין ניו יאָרק". די פֿאַרזאַמלטע האָבן אויס־געדריקט פרייד, מען האָט פון אַלע זייטן געווואונטשן געזונט, גליק און דערפֿאַלג איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי. עס זיינען אויך געהערט געווארן וועדטער פון דאָנקבאַרקייט פֿאַר די פירער פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ווי אויך פֿאַר די מיטגלידער און פריינט פון דער גרויסער פֿאַלקס־אינסטיטוציע, פֿאַר העלפן אויפבויען אָז וויכטיקע אינסטיטוציע אין דעם אָלטן ישוב אין גליל.

אַריינקומענדיק אין צענטער האָט דער עולם באַזוכט אַלע אָפּטיילונגען פון דער נייער אינסטיטוציע, וואָס מאַכט אַן אומפֿאַר־געסלעכן אַינדרוק און רופט אַרויס באַוואונדערונג. אָלס איז דאָ איינגעאַרדנט אויף א מאָדערנעם אופן, מיט א פיין־אויפֿגעבויטער קיך, עס־און שפּיל־זאָלן, אין דרויסן איז א גרויסער סווימינג־פול, עס איז דאָ אויך א צימער פֿאַר קינדער פון איין יאָר מיט בעטלעך צו שלאָפן, און אָנדערע אָפּטיילונגען. דאָס אָלץ ווערט אָפּגעהיט און אָנגעפירט פון א סטאָף דערפֿאַרענע דערציער, לערער און אָנדערע באַשעפטיקטע. די געהעריקע אָנפירונג פון דער נייער וויכטיקער אינסטיטוציע, איז אונטער דער אויפזיכט פון דער שטאָט־פֿאַרוואַלטונג אין כפר־תבור. יעדן פרימאָרגן וועלן אין דאָזיקן נייעם קינדער־צענטער געבראַכט קינדער פון זייערע מאַמעס, וועלכע גייען אַרבעטן אויף א גאַנצן טאָג. פֿאַרנאַכט ווידער, קומען די מאַמעס אָפּנעמען זייערע קינדער אהיים. אַזוי אַרום פֿאַרברענגען די קינדער א גאַנצן טאָג אין א פריידיקן פֿאַר זיי פּלאַץ, וואו זיי ווערן באַזאָרגט מיט אַלעם נויטיקן און זיינען אונטער א וואַרעמער אויפזיכט. די דאָזיקע פרויען מיט זייערע קינדער זיינען פון כפר־תבור ווי אויך פון דער אַרומיקער געגנט, אין גליל אין ישראל, וואו עס אָנטוויקלט זיך און מען בויט נייע ישובים.

אָן אומפֿאַרגעסלעכע פייערונג

דער גרויסער פֿאַרזאַמלטער עולם איז געזעסן און געשטאַנען אויף דער גראַז און אַרומיקן פּלאַץ פון דער נייער קינדער־היים. א צאָל חשובע געסט און די אָנפירער זיינען געזעסן אויף א ספּע־ציעלער פּלאַטפֿאָרמע. מיט דער פייערונג און פֿראַגראַם האָט אָנגעפירט דער יונגער מעיאָר פון כפר־תבור, מיכה גאָלדמאַן. ער האָט האַרציק באַגריסט דעם פֿאַרזאַמלטן עולם, און גאָר באַ־זונדערס די ספּעציעלע געקומענע געסט פון אַמעריקע. מר. גאָלד־מאַן האָט גערעדט וועגן דער וויכטיקייט פון דעם קינדער־צענטער פֿאַר יענער געגנט אין מדינת־ישראל, ער האָט געלויבט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק פֿאַר דערמעגלכן און העלפן אויפבויען אָז וויכטיקע אינסטיטוציע אין יענער געגנט. דער מעיאָר האָט אויך אויסגעדרוקט וואַרעמע וועדטער פון לויב און אָנערקענונג פֿאַר איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, אויף וועמענס נאָמען דער קינדער־צענטער איז אויפגעבויט געווארן. מיט א

קורצער וואַרעמע באַגריסונג־רעדע איז אַרויסגעטראָטן גענעראַל עוזי נאַרקיס, געווען קאָמאַנדיר פון די ישראל־כוחות וואָס האָבן באַפרייט ירושלים פון אַראַבישער הערשאַפט בעת דער זעקס טאָגיקער מלחמה, אין יוני 1967. עוזי נאַרקיס, וועלכער איז איצט דירעקטאָר פון דעם ספעציעל פּראָיעקטן־דעפּאַרטמענט ביי דער אידישער אַגענטור, איז געווען דער פאָרמיטלער ביים בויען דעם קינדער־צענטער. גענעראַל נאַרקיס האָט געלויבט די ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט אין ניו יאָרק פאַר העלפן ביים דערגרייכן די דאָזיקע וויכטיקע אינסטיטוציע. ער האָט געזאָגט, אַז דער ביאַליס־טאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס האָט געשאַפן דעם וויכטיקן קינדער־צענטער אויפן נאָמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, קאָן און דאַרף זיין אַ גוטער ביישפּיל אויך פאַר אַנדערע ווי אַזוי צו העלפן שאַפן אַזעלכע פּראָיעקטן אין דער אידישער מדינה.

מיט וואַרעמע באַגריסונגען זיינען אויך ביי דער פייערונג אַרויסגעטראָטן: סעם סאַלאַזש, פּרעזידענט פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן אין ניו יאָרק; די צוויי פּראָמינענטע פּירער פון „ארגון יוצאי ביאַליסטאָק" אין ישראל, זלמן ירושלמי און צבי קלעמענטינאָווסקי; ראובן בינד־לער, ערן־פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק; סעם טשודין, פּרעזידענט פון קלאָב ביאַליסטאָקער פריינט, און אויך אַנדערע. עס זיינען אויך פאַרגעליייענט געוואָרן אַ צאָל שריפטלעכע באַגריסונגען. אין אַלעמענס וועלטער איז געקומען צום אויסדרוק לויב פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ווי אויך אַנערקענונג פאַר איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי.

וועלטער באַגלייט מיט טרערן

איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי זיינען געווען געירט פון דער איינדרוקספולער פייערונג, זיי האָבן מיט הארציקע וועלטער באַ־דאַנקט די רעדנער און דעם גאַנצן עולם, פאַר דעם כבוד וואָס וועלט זיי צוגעטיילט. רעדנדיק מיט טרערן אין זיינע אויגן האָט ריבאַלאָווסקי געזאָגט, אַז פאַר אים און פאַר זיין ליבער פּרוי איז דאָס דער גליקלעכסטער טאָג אין זייער לעבן, וועו זיי זעען ווי עס וועלט פאַרווירקלעכט זייער שטרעבונג.

„אין פאַרלויף פון פיל יאָרן — האָט מר. ריבאַלאָווסקי צווישן אַנדערס געזאָגט — גיבן די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק אַפּ פיל ענערגיע, מי און אַנשטרענגונגען צו פאַרזאָרגן עלטערע מענטשן. דאָס וועלט געטאָן דורך אונדזער גרויסער הייס און שפּיטאָל, וואָס איז אַ גוטער מוסטער אויך פאַר אַנדערע. איצט האָבן מיר אַנגע־הויבן מיט זאָרגן אויך פאַר די קינדער און יוגנט אין ישראל, וואָס איז די צוקונפט פון דער מדינה". איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט דערביי אויסגעדריקט דאַנק און אַנערקענונג צו דער גרופּע געקומענע ביאַליסטאָקער צו דער פייערונג, ווי אויך צו די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט אין אַמעריקע בכלל, פאַר זייער מיטהילף ביים העלפן בויען דעם נייעם קינדער־צענטער אין כפר תבור. מיט גרויס אינטערעס האָט דער פאָרזאַמלטער עולם אויפגענומען די מעלדונג פון מר. ריבאַלאָווסקי, אַז דער נאַענטסטער פּראָיעקט פון די ביאַליסטאָקער פאַר כפר־תבור, וועט זיין דאָס העלפן אויס־שפּרייטן און איינאַרדענען די אַרטיקע מעדיצינישע קליניק, וואָס וועט אַנגערופן וועלן נאָמען פון סעם און ראָזו סאַלאַזש, דער פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק מיט זיין ליבער פרוי. דאָס אַלץ, איז אַנגעווייזן געוואָרן, איז אַ וויכטיקער בייטראָג צו דעם אַלגעמיינעם נאַציאָנאַלן פּראָיעקט פון דער אידי־שער מדינה, צו באַזעצן און אַנטוויקלען דעם גליל מיט אידן, כדי אַזוי אַרום צו באַלאַנסירן די עטנישע און דעמאָגראַפישע צוזאַמע־נשטעלונג פון דער אַראַבישער באַפעלקערונג אין יענעם טייל לאַנד.

ביים סוף פון דער גרויסער פייערונג, וואָס די אַנווועזנדע וועלן דאָס לאַנג געדענקען, איז פאַר אַלע סערווירט געוואָרן אַ פיינער און פולער מאָלצייט אין דעם גרויסן זאַל פון קאָמיוניטי־צענטער. דאָ האָט מען געהערט איינדרוקספולע באַגריסונגען פון הרב אהרן חייט, געווען אַנגעשטעלטער אין דעם ביאַליס־טאָקער צענטער אין ניו יאָרק; דער באַוואוסטער הבימה־קינסט־לער ישראל בּעקער; דער מיאָר מיכה גאַלדמאַן און אַנדערע. דער מיאָר האָט אויך איבערגעגעבן מתנות צו מר. און מר. ריבאַ־לאָווסקי און מר. און מרס. סאַלאַזש. הערלעך טאָלין, באַארד־מיטגליד און קאָנטראָלער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, האָט

די גראָדנער דעלעגאַציע וועלכע האָט איינטיילגענומען אין דעם ביאַליסטאָקער טור און פייערונגען אין ישראל.

איבערגעגעבן צום מיאָר גאַלדמאַן אַ טשעק — אין נאָמען פון ביאַליסטאָקער צענטער — אויף אַ גרעסערע סומע. די גרויסע איינדרוקספולע פייערונג האָט זיך פאַרענדיקט מיטן געזאַנג פון דער התקוה, אין אַ גאָר געהויבענער שטימונג.

שפּעט נאָכמיטאָג וועו דער עולם איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען און פונאַנדערגעפאָרן נאָך דעם אומפאַרגעסלעכן יום־טוב, האָט נאָך ביי אַלעמען אין די אויערן אָפּגעהילכט דאָס געזאַנג און פרייד פון די טייערע קינדערלעך פון כפר־תבור. מען האָט נאָך ווי פאַר זיך געזען די פרייד אויף די פּנימ'לעך פון די קינדערלעך, ווי זיי דריקן אויס דאַנקבאַרקייט פאַר פאַרשאַפן זיי אַזאַ וויכטיקע, נוצלעכע און גוטע אינסטיטוציע — דער קינדער צענטער אויפן נאָמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי.

אידישע און אַראַבישע מעיאָרס פירן געשפּרעכן אין כפר־תבור וועגן פאַרבעסערן באַציאונגען

דעם פאַרגאַנגענעם 22טן יוני, האָט די „איטא" (אידישע טעלע־גראָפן־אַגענטור) איבערגעגעבן אַ נייעס פון מדינת ישראל, אַז אידישע און אַראַבישע מעיאָרס האָבן אָפּגעהאַלטן אַ מיטינג אין כפר תבור, צו פאַרבעסערן די באַציאונגען צווישן די צוויי געמיינדעס אין צפון־ישראל.

טראָץ דעם פאַרזוך פון דעם אידישן מעיאָר מיכה גאַלדמאַן פון כפר תבור, צו באַגרעניצן דעם דיספוט צו מוניציפּאַלע אַנגע־לעגנהייטן, האָבן די אַראַבישע אַנטיילנעמער דווקא פראַוואַצירט אַ פּאָליטישע דעבאַטע (אין כפר־תבור איז לעצטנס געעפנט געוואָרן דער נייער קינדער־צענטער וואָס טראָגט דעם נאָמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי. די אינסטיטוציע איז געבויעט געוואָרן מיט דער הילף פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. — רעדאַקציע).

דער קאָמוניסטישער כנסת־מיטגליד און מעיאָר פון נצרת, טאָפיק זאַיאַד, האָט געטענה'ט, אַז די אַראַבער אין גליל האָבן קיינ־מאָל נישט געלייקנט, אַז דער גליל־ראַיאָן איז אַ טייל פון ישראל, אָבער וועו מען רעדט וועגן אַנטוויקלען דעם גליל מיינט מען צו „פאַראידישן" דעם גליל און „ארויסשטופן" די אַראַבער.

דער מעיאָר פון אידישן דאָרף מנחמיה האָט אים געענט־פערט, אַז אידן האָבן נישט קיין אַנדערע ברירה ווי נאָר צו בלייבן אין דער אידישער מדינה, אין דער צייט וועו אַראַבער, אַזעלכע טאָפיק זאַיאַד, קען צו יעדער צייט זיך באַזעצן אין איינער פון די אַנדערע 22 אַראַבישע לענדער.

דער נייער בוך דערציילונגען פון אשר שטשוטשינסקי

פון **אברהם ליס** (תל אביב)

„פון לאַנד צו לאַנד" איז אַ גאַר טרעפלעכער נאַמען פאַר דעם בוך דערציילונגען, וואָס אשר שטשוטשינסקי האָט איצט אַרויס־געגעבן. (י. ל. פרץ פאַרלאַג, תל־אביב, 270 ז"ז), מחמת ער דער־ציילט טאַקע און שילדערט פון עטלעכע געאַגראַפישע שטחים. דאָס זענען די לענדער וואו ער האָט געלעבט, געאַרבעט, גע־טרוימט און געשאַפן. דאָס איז די אַלטע היים, דאָס שטעטל ביי ביאַליסטאָק, דאָס איז קובא; וואו ער האָט יונגערהייט אויסגע־וואַנדערט און זיין איצטיקע היים — אַמעריקע, וואו ער איז אַ סטאַטשענער איד מיט אַ געשעפט, מיט ביזנעס, מיט עסקנותן (אין נאַציאָנאַלן אַרבעטער־פאַרבאַנד אין ביאַליסטאָקער־צענטער). איבער אַלעם הויערט אין אים דער אומרו פון אַ קינסטלעריש מענטש, שרייבט ער אי לידער, אי דערציילונגען. שוין מיט יאָרן צוריק איז אַרויס — טאַקע אין דער אַמאַליקער שיינער שטאָט האָוואַנא זיינס אַ באַנד דערציילונגען.

פון „לאַנד צו לאַנד" איז דאָס צווייטע בוך, און אין די נאָענטסטע וואָכן וועט אַרויס זיינס אַ זאַמלונג לידער אין „צווישן ערד און ים".

אָט טאַקע אין קערנדיק פאַלקסטימלעכן טאָן, אין אַ וואַרעם היימישן לשון, אין אַ גוט נאַראַטישער פאַרעם זענען געשריבן די דערציילונגען, און ער דערציילט דאָס רוב פון זיין אייגן לעבן, פון זיינע דערפאַרונגען און דורכפאַלן, פון זיינע דערגריכונגען און טרוימען — דאָס זענען ווי בלעטער פון אַ דורכגעאַנגענער וואַר. און כאָטש ער שילדערט און ברענגט אַרויס אַ רײַ געשטאַלטן, איז עס צומאָל ניט ווייניק די דערציילונג פון פּערזענלעכן גאָנג, פון אייגענעם דורכגעמאַכטן וועג, — — —

דאָס בוך אָנטהאַלט דריי אָפּטיילן, ווי זיי הייסן: „היים און שטעטל", „קובאַנער דערציילונגען" „אַמעריקאַנער דער־ציילונגען", צוזאַמען איז עס אַן עולם ומלואו פון פאַרביקע טיפּן, כאַראַקטערן, פייזאַשן און מענטשלעכע ווידערוואַרטיקייטן.

דער ערשטער טייל „היים און שטעטל" ברענגט פאַר אונדז די דערמאָנונגען פון סביבה און יידישלעכן לאַנדשאַפט, וואָס איז נישטאָ מער. נישטאָ דאָס שטעטל און די וואַרעמע היימישע היים. עס איז טראָגיש פאַרשניטן געווארן, ווי אויסגעריסן מיטן ווארצל איז דער דורותדיקער שטאָם פון פאַלקסטימלעכע יידן; מאַרק־העגדלער און קרעמער, באַלעמלאָכעס און זיידענע יונגעלייט, לומדים און האַרפּאַשניקעס, דאַרף־גייער און ארענדאַרס. ניטאָ מער די פאַרחלומטע מיידלעך און די יונגעלייט, וואָס האָבן זיך געבונטעוועט און זיך געריסן אין דער גרויסער וועלט אַריין. בלויז זייער אָנדענק איז געבליבן, אָט ווי אין זיין דערציילונג: „דער איינציקער זכר! די עטלעכע פאַרגעלטע בריוו... ס׳וועט מיר אַזוי קאַלט, אַזוי ענג אַז איך ריר אַן אַן דעם שופלאָד. מיט עטלעכע טעג צוריק איז מיר איינגעפאַלן אויסצוזוכן מיין חבר׳ס אַ ליד... איך האָב אַ צי געטאָן דעם שופלאָד, די צונויפגעקוועטשטע קאָנ־ווערטן, די פאַרשריבענע בייגעלעך האָבן זיך אַ ריר געטאָן, אַ שורשע געטאָן, ווי ס׳וואָלטן זיך צעוועדערט די סודות פון לעבנס, אַ קעלט האָט אַרומגענומען מיין גאַנץ לייב. מיין טאָטנס, מיין מאַמעס זכר ליגט אין די קאָנווערטן... איך האָב האַסטיק פאַר־מאַכט דעם שופלאָד און זיך אָפּגערוקט" (ז׳ 44) זיך אָפּגעריקט, דאָס איז די שארפע ספּאַנטאַנע רעאַגירונג אין דער באַרירונג מיט דער דערמאָנונג פון אומגעבראַכטן נעכטן. אָבער דאָס איז בלויז אַן אויסערלעכע רעאַגירונג. טיף אין געמיט הויערט אַן אויפהער דער ווי און צער פון אונדזער אומקום־דראַמע.

שטשוטשינסקי ברענגט עס אַרויס אומדירעקט, אין שטילע, געדעמפטע אָבער עכטע טענער. ס׳איז גאַר קיין צווייפל ניט אַז דאָס עצם דערציילן און שילדערן די אַלטע היים איז ווי אַנגע־רעגט געווארן פון אָט דער האַלווועשקע וואָס טליעט און פיבערט מיט דער פּיינפולן געפיל, פון געווען און נישטאָ מער — דערפאַר שילדערט ער מיט אַזאַ אייפער און ליבשאפט די טיפּן פון שטעטל,

אשר שטשוטשינסקי

און לאַוו דווקא די למדנים און תורהׂ־לערנער, נאָר צומאָל אויך די, וואָס האָבן זיך געפונען אויף נידעריקסטן סאַציאַלן שטאָפּל ווי איטשע שטומאַק דער וואָסער־פירער, יאַנקל פּולס דער דאַרף־גייער און אַנדערע — — —

שטשוטשינסקי באַוויזט ניט קיין בריהשקייטן אין שילדערן פּייזאַזש און לאַנדשאַפט. אָבער אויף אַ געצוימטן אופן, און אין אַ גראַטענעם נוסח גיט ער איבער — און דאָס מיט אַזאַ אינער־לעכער פקחות — דעם סביבה־קלימאַט, וואָס טראָגט אין זיך אַזאַ מענטשלעכן אומעט און פאַרבענקשאַפט אַ שטייגער. ער שרייבט: „פון שניי האָבן אַרויסגעשטאַרצט די הילצערנע שטאַכעטלעך, וואָס צאַמען אַרום דעם גרויסן שולבאַרג, אין מיטן בארג איז געשטאַנען די ווייסע געמוירטע שול, נאָר די פענצטער האָבן שאָנדיק געהויערט פון דער גאַנצער ווינטקייט, האָבן אָפּגעשפּיגלט די אומעטיקע אינעווייניקסטע פוסטקייט פון וואָכיקע טעג, זיי וואַרטן גאָריק אויף קבלת־שבת ווען די שולפענצטער צעלייכטן זיך און פאַרשיינען דעם גאַנצן אַרום".

אָט אַזעלכע בילדערישע שטעלן זענען צעזייט איבערן בוך, און זיי גיבן אַ סך צו צו דער שטעטל־אימאַזש און צו דער אַטמאָס־פער, וואָס די דערציילונגען טראָגן אין זיך.

ביז גאָר אינטערעסאַנט זענען די קובאַנער־דערציילונגען, וואָס וואַקסן ווי אַרויס פון אָט דעם סוב־טראָפישן באָדן, מיט דער אַנדערשקייט פון דעם אַרום, מיט דער אַנדערשקייט פונעם דאַרטיקן באַווויינער, מיט זיינע פירונגען, טראַכטונגען, טואונגען און השגות. פאַראַן עפּעס אַ באַזונדערער ריח אין אָט די דער־ציילונגען.

די דריי אַמעריקאַנער דערציילונגען, כאָטש זיי זענען טשיקאַווע אין זייער טעמאַטיק — באַזונדערס די דערציילונג — „אויסגעברענטע נומערן" — פעלט זיי אָבער, ווי מיר דוכט זיך, אַן אינערלעכע שרייבערישע פאַרטיפטקייט, אין וועלכע אָט די טעמעס נויטיקן זיך. כאָטש אויך די דערציילונגען ווירקן זיך אויס סיי מיט דער פשטות פון דערציילן, סיי מיט דעם פאַלקסטימלעכן סטיל.

„פון לאַנד צו לאַנד" איז אַן ספק אַ גוט און אינטערעסאַנט בוך.

הערי פיינבערג יהושע שעכטער ראָוז פינקלשטיין איסאַק ריבאַלאָווסקי הערשל טאַלין

ראָוז פינקלשטיין האָט אינסטאַלירט די אָפיסערס.

שלוס־מיטינג און אינסטאַלעישאַן פון די נייע באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן פאַר׳ן טערמין 81־1980

זונטיק בייטאָג, דעם 1טן יוני 1980, איז פאַרגעקומען דער פייערלעכער שלוס־מיטינג און אינסטאַלעישאַן פון די נייע באַאַמטע פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. דער עולם איז געווען פאַרזאַמלט ביי יום־טוב־דיקע טישן, אין דעם נייאויפגעפרישטן און באַנייטן גרויסן אוידיטאָריום פון דעם צענ־טער, וואו עס איז סערווירט געווארן א געשמאַקער מאָלצייט וואָס איז צוגעגרייט געווארן אין דער אייגענער קיך פון דעם צענטער. עס איז אויסגעדריקט געווארן דאַנק און אַנערקענונג צו פרוי בראָניא סקורקא, די ווירטשאַפטלעכע פאַרוואַלטערין פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, פאַר דעם געשמאַקן צוגעגרייטן און סערווירטן היימישן מאָלצייט.

פאַרזיצער פון דעם ערשטן טייל פון דעם פייערלעכן מיטינג איז געווען הערשל פאלין, קאָנטראָלער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. נאָכן באַגריסן דעם פאַרזאַמלטן עולם, האָט ער פאַרגעשטעלט חזן הערי פיינ־בערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, וועלכער האָט אויף א האַרציקן אופן געזונגען די התקווה און דעם אַמעריקאַנער הימן און די פאַר־זאַמלטע האָבן מיטגעזונגען. נאָכדעם איז דער עולם באַגריסט געווארן פון סאַלאָזש, דער פרעזידענט פון דער אינסטי־טוציע, וועלכער האָט דערביי איבערגעגעבן וועגן דעם טור קיין מדינת ישראל פון דער גרויסער גרופע טורע פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, און וועגן דער פייערלעכער דערעפענונג פון דעם איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי קינדער־צענטער אין כפר תבור, וואָס איז פאַרגעקומען אין אָנהויב מאי.

מיט אינטערעס האָט דער פאַרזאַמלטער עולם אויסגעהערט די באַגריסונג פון דעם באָקאָנטן אידישן שרייבער י. שמולעוויטש, וועלכער האָט אויך גערעדט וועגן דער וויכטיקייט פון ארויסגעבן דעם מאָנומענטאַלן „ספר ביאַליסטאָק", וואָס ווערט שוין איצט גע־גרייט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. יהושע שעכטער, דער אַדמיניסטראַטאָר פון דער ביאַליסטאָקער היים און שפיטאָל פאַר עלטערע איינוואוינער, האָט באַגריסט דעם עולם אין נאָמען פון דער אינסטיטוציע. ער האָט אויך אויסגעדריקט לויב פאַר די טויער און ברייטער מיטגלידערשאַפט פאַר דער גוטער נוצ־לעכער ארבעט.

נאָכדעם האָט סעם טשודין, פאַרזיצער פון דעם נייגעגרינ־דעטן „קלוב פון ביאַליסטאָקער פריינט" אין מיאַמי ביטש, איבער־געגעבן וועגן דעם טור קיין מדינת ישראל צו דער פייערונג פון דעם איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי קינדער־צענטער. ער האָט אויך פאַרגעלייענט זיינס א ליד, פאַרוואָס ער איז באַשאַנקן געווארן פון די פאַרזאַמלטע מיט אָפלאַדיסמענטן. פאַרזיצער פון דער צוויי־טער טייל פון דעם פייערלעכן מיטינג־דינער, איז געווען ידידיה האַמבורג, וויצע־טשערמאַן פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס. ער האָט אָנגעוויזן אויף דער וויכטיקייט פון די אָקטיוויטעטן וואָס פירט אָן דער ביאַליסטאָקער צענטער, און ער האָט גערופן צו ווייטערדיקע פאַרשטאַרקטע טעטיקייטן.

א קורצע רירענדע באַגריסונג־רעדע האָט געהאַלטן איסאָק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. פריינט ריבא־

פיליפ און קלעיר נאָוויק שניידן א ספעציעלן קעיק אין כבוד פון זיין 80סטן געבורטסטאָג.

סאָל קרים ראַיע זאַק אייב און דאָראַ מינץ ראובן בינדלער מאָריס מאָלאַזאָווסקי ראָוז פינקלשטיין ידידיה האַמבורג

ראובן בינדלער האָט אינסטאַלירט די באַאַטע.

הרב שמואל א. קראָניק איז איינגעשוואָרן געוואָרן זייענדיג אָפּוועזענד.

לאָווסקי האָט אין הארציקע ווערטער באַדאַנקט די באַאַמטע און דירעקטאָרן, אין זיין נאָמען און אין נאָמען פון זיין פרוי מאַלי, פאַר ספּאָנסאָרן און מיטהעלפן צו שאַפן דעם וויכטיקן קינדער־צענטער אין כפר תבור, וואָס איז אויף זייער ביידענס נעמען. „איך מיט מיין ליבע פרוי — האָט ריבאַלאָווסקי געזאָגט — שאַצן דאָס ווי געהעריק אָפּ, מיר זיינען שטאָלץ מיט דעם, ווי אַזוי מיר אַלע האָבן איצט געהאַלפן אויפבויען די וויכטיקע קינדער־אינסטיטוציע אין מדינת ישראל. דאָס איז אַ נייער, גרויסער אויפטו, פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק".

אין דעם פייערלעכן צוזאַמענקונפט האָט זיך אויך באַטייליקט דער באָוואָסטער אידיש־סאָוועטישער זינגער עמיל גאָראָוועץ. ער איז אַרויסגעטראָטן אין געזאַנג מיט אַ צאָל פאָסיקע לידער, דער עולם האָט אים באַשאָנקען מיט אָפּלאָדיסמענטן.

דער ערן־פּרעזידענט ראובן בינדלער, האָט נאָכדעם דורכגעפירט די אינסטאַלירונג פון פאָלגענדע באַאַמטע און טראָסטיס פאַר 81־1980: אברהם מינץ, וויצע־פרעזידענט; מאָריס מאָלאָווסקי, וויצע־טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; ידידיה האַמבורג, וויצע־טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; ראָוז פינקלשטיין, טראָסטי; סאָל קרים, טראָסטי; דבורה מינץ, טראָסטי; ראיא זאק, טראָסטי. פריינט בינדלער האָט אויך אינסטאַלירט פאָלגענדע, אין זייער אָפּוועזנהייט: ארטור טאַרלאָו, וויצע־פרעזידענט; דיאַנא מעדוועדעוו, טרעזשורער; טשאַרלס שוועכער, טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס; העראַלד מאָראָן, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; יעקב בערגן, טראָסטי; דזשין גאָליס, טראָסטי; מאיק קרעמער, טראָסטי; און פּאָול שוחט, טראָסטי.

מרס. ראָוז פינקעלשטיין, פּרעזידענטין פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אָקזילערי, האָט אינסטאַלירט פאָלגענדע הויפּט אָפּיסערס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל־סעקרעטאַר; הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר; יהושע שעכטער, אַדמיניסטראַטאָר און העראָלד טאַלין, קאָנטראָלער. פרוי פינקעלשטיין האָט אויך אינסטאַלירט, אין זיין אָפּוועזנהייט, הרב שמואל קראָניק, טשאַפּלעין. הרב קראָניק האָט זיך נישט געקענט באַטיליקן אין דעם פייערלעכן אינסטאַלירונג מיטינג, ווייל ער איז גראָד געווען ביי דער לוויה פון אַ פּאַרשטאַרבענעם ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן. נאָכדעם האָט דזשאַדזש פילּיפּ נאָוויק, דער ערן־טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס, אינסטאַלירט: סעם סאַלאַזש אַלס פּרעזידענט, און ראובן בינדלער אַלס ערן־פּרעזידענט. ביידע האָבן דערביי געענטפערט מיט קורצע ווערטער.

אַ הויך־פונקט ביי דעם גרויסן יום־טוב'דיקן צוזאַמענקונפט, איז געווען צום סוף דאָס פייערן דעם 90טן געבורטסטאָג פון דעם באַליבסטן פילּיפּ נאָוויק. ער איז געווען אַ געריכטער פון צוטיילן אים דעם כבוד, וואָס ער האָט אויך אויסגעדריקט אין זיין דאַנקרעדע צום עולם. דער ליבליכער פריינט נאָוויק איז געווען אַרומגערינגלט פון זיין פרוי, קלעיר, פון זיין איידעם און טאָכטער, דר. און מרס. פעליקס זיגמאַן, זיינע ניסעס עטל און אוירווינג בלום, ראָבערט בלום און אַנדערע משפּחה־מענטשן. איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט געגעבן אין זיין באַגריסונג אַן איינדרוקספולע אָפּשאַצונג וועגן דזשאַדזש נאָוויק, אַלס מענטש און איבערגעגעבענער טרייער טוער פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. צום סוף איז אַריינגעבראַכט געוואָרן אַ גרויסער קעיק, וואָס איז מיט געשמאַק און פיל היימישקייט. אַלע אַנוועזנדע האָבן געגעסן פון דעם קעיק, מען האָט גערוואונטשן דעם 90־יאָריקן פילּיפּ נאָוויק געזונט, גליק און נחת מיט זיינע משפּחה מענטשן.

דער שלוס־מיטינג און אינסטאַלירונג פון די נייע באַאַמטע פאַר 81־1980, האָט זיך פאָרגעדיקט אין אַ געהויבענער שטימונג. אַלע אַנוועזנדע זיינען זיך פונאַנדערגעגאַנגען מיט נייעם מוט און גליבן נאָך מער צו פאָרשטאַרקן און אויסבריטערן די וויכטיקע טעטיקייטן וואָס ווערן געפירט אָרום דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, ווי אויך פאַר אינטערעסן פון ביאַליסטאָקער אידן, פאַר אידישע אינטערעסן און פאַר מדינת ישראל בכלל.

פילּיפּ און קלעיר נאָוויק מיט זייער פאַמיליע ביי דעם ספּעציעלן קעיק לכבוד זיין 90סטן געבורטסטאָג.

מיטן טור פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט קיין מדינת ישראל צו דער גרויסער פייערונג אין כפר־תבור

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

געגנראל-סעקרעטאר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפיטאָל

איך וויל ביים אָנהויב דאָ אויסדרוקן מיין דאַנקבאַרקייט צו דער גרופּע פון 35 אונדזערע טייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע האָבן זיך באַטייליקט אין דעם טור קיין מדינת ישראל צו דער פייערלעכער דערעפענונג פון דעם קינדער־צענטער אין כפר־תבור, וואָס טראָגט מײַן נאָמען און דעם נאָמען פון מיין ליבער פרוי. מיר שאָצן דאָס זייער אָפּ. דער אָנטייל און באַטיילי־קונג פון אָט גרויסער גרופּע לאַנדסלייט אין דעם חנוכת־הבית, וועלכע זיינען געפאָרן מיט מיר און מיין פרוי צו דעם יום־טוב, האָט נאַטירלעך צוגעגעבן פיל אָנזען און חשיבות דער גאַנצער אונטערנעמונג. איך וויל דערמאָנען מיט צופרידנהייט, אַז אין דער גרופּע זיינען אויך געווען אָ צאָל פירער פון דעם „קלוב גראָדנער פריינט".

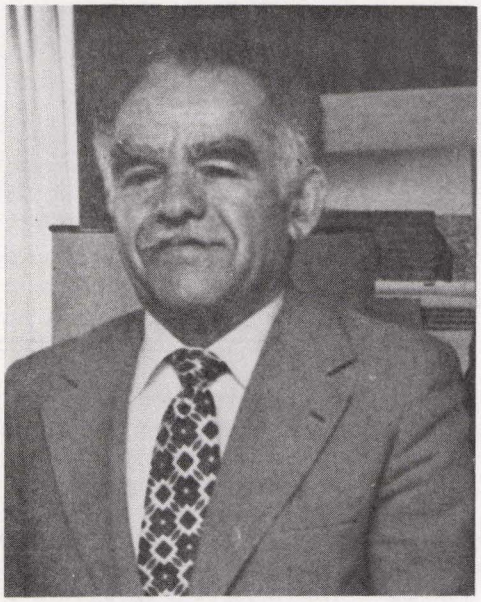
שוין אין דעם גרויסן שטאָלענעם פויגל פון „אל־על", וואו מיר אָלע זיינען געזעסן צוזאַמען אין אָ באַזונדערער גרופּע, האָט זיך געפילט ביי אַלעמען די פרייד. עס איז טאַקע געווען ווי אין גרויסע משפּחה פאָרט צו אַן אייגענער שמחה. אין אונדזער גרופּע זיינען אויך געווען אָ צאָל פירענדע טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק.

מיר האָבן אָנגעהויבן מאַכן געהעריקע אַראַנזשירונגען פאַר דעם טור באַלד נאָך דער גרויסער פייערונג, וואָס איז פאָרגע־קומען דעם 10טן נאָוועמבער 1979, אין דעם אַריסטאָקראַטישן עסעקס־הויז, אין ניו יאָרק. די רייזע איז אַרגאַניזירט און דורכ־געפירט געוואָרן פון דער באַקאַנטער רייזע־ביורע פון רבקה ראָזענטאָל, מיט איר סטאַף, אויף דעם בעסטן אופן. ווען מיר זיינען געקומען אויפן ניו יאָרקער קענעדי לופט־פעלד צום אָפּפּליגן קיין מדינת ישראל, האָבן מיר אַלע 35 פון דער גרופּע זיך פאָרזאַמלט אין אָ באַזונדערן ספּעציעלן זאַל. מען האָט געטרונקען לחיים און פאַרבראַכט אויף אָ גוטן היימישן אופן ביזן אָפּפּליגן. צום סוף האָבן מיר זיך האַרציק געזעגנט מיט אָ צאָל פירער פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, וועלכע זיינען געקומען באַגלייטן די אָפּפאָרנ־דיקע גרופּע. אונטער אָט דער גוטער שטימונג זיינען מיר געפלויגן און אָנגעקומען אין דער אידישער מדינה.

ווען מיר זיינען אָנגעקומען אויף דעם בן־גוריון לופט פעלד אין לוד, לעבן תל־אביב, איז איבער דעם אידישן היימלאַנד געווען אויסגעשפּרייט אָ העלער פרעכטיקער בלויער הימל. מיר האָבן זיך גלייך דערפילט היימיש ביים אָנקום, ווען מיר האָבן פאַר זיך דערזען אָ גרופּע פירער און טוער פון די ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אין מדינת ישראל. מיר זיינען אויך אָפּגעוואָרט געוואָרן פון פאַרטרעטער פון דער רייזע־ביורא „פאַרעין טורס", וואָס האָט זיך פאַרנומען מיט אונדזער גרופּע וועו מיר זיינען געווען אין ישראל.

די ביאַליסטאָקער דעלעגאַציע ביי דער אויפנאַמע אין דוד סאָהן׳ס אוידיטאָריום אין תל אביב.

יצחק שמיר, ישראל אויסערן־מיניסטער

אונדזער טור איז געווען צוגעגרייט מיט אָ ספּעציעלער פראָגראַם, וואָס איז פלאַנירט געוואָרן פון פריער, מיט אַרומפאָרן און באַזוכן פאַרשידענע וויכטיקע פלעצער אין דער מדינה. מיר זיינען איינגע־שטאָנען אין די שענסטע האָטעלן, וואו מיר זיינען אויך באַדינט געוואָרן אויף דעם בעסטן אופן מיט צוויי מאָלצייטן אָ טאָג.

אָ רייזע צום געדענקען

אין פאַרלויף פון די צוויי וואָכן וואָס מיר זיינען געווען אין ישראל, איז אונדזער גרופּע אַרומגעפאָרן אין פאַרשידענע אינטערעסאַנטע פלעצער אין לאַנד. אויסער די היסטאָרישע און אַנדערע ענלעכע פלעצער וואָס מיר האָבן באַזוכט, זיינען מיר אויך געווען אין אָ צאָל ערטער וואו עס ווערן אויפגענומען און איינגע־אַרדנט נייע אימיגראַנטן, הויפּטזעכלעך געקומענע אידן פון סאָוועט־רוסלאַנד. אונדזער רייזע איבער ישראל האָט פאַר אונדז אַרויסגעבראַכט די גרויסע דערגרייכונגען פון דער מדינה וווּ אויך די טאָג־טעגלעכע אינערלעכע און אויסערלעכע פראָבלעמען פון דעם לאַנד. מיר זיינען איינגעשטאַנען אין די האָטעלן די ערשטע דריי טעג אין תל־אביב, נאָכדעם צוויי טעג אין דעם גאָסט־הויז פון קיבוץ אילת השחר, צוויי טעג אין חיפה, דריי טעג אין ירושלים און די לעצטע טעג פאַרן אָפּפּליגן פון ישראל קיין ניו יאָרק, ווידער אין תל־אביב. אויף אונדזער באַזוך אין מדינת ישראל האָבן מיר אויך געהאַט באַגעגענישן און שמועסן מיט אָ צאָל פראָמינענטע רעגירונגס און אַנדערע פערזענלעכקייטן. דאָס האָט ביי אונדז אַלעמען איבערגעלאָזט אָ שטאַרקן אײַנדרוק.

ביים אויסערן־מיניסטער יצחק שמיר

מיט פיל וואַרעמקייט זיינען מיר אויפגענומען געוואָרן פון דעם ישראל אויסערן־מיניסטער יצחק שמיר, ביי אים אין רעגי־רונגס־אָפּיס אין ירושלים. מר. שמיר, וועלכער איז אָן אָפּ־שאַמיקער פון ביאַליסטאָק, דערמאָנט דאָס ביי פאַרשידענע געלעגנהייטן, ער גרויסט זיך אפילו מיט דעם. די אויפנאָמע האָט געזאָלט זיין אָ קורצע, אָבער דאָס האָט זיך פאַרצויגן פיל לענגער. איך האָב דערביי געהאַט דעם כבוד פאַרצושטעלן יצחק שמיר פאַר אונדזער גרופּע, וווּ אויך די מיטגלידער פון דער גרופּע פאַר דעם

מיישל קרעמער, נייער טראָסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער, באַגריסט אין נאָמען פון דער דעלעגאַציע.

חשובן אויסער־מיניסטער. מיר האָבן דערביי געשמועסט אויף א היימישן אופן, טאָקע ווי צווישן אייגענע נאָענטע. אין מיין קורצער באַגריסונג האָב איך דערמאָנט, אז יצחק שמיר איז איינער פון די וואָס האָבן געלערנט און פאַרענדיקט אין דער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק, פאַרן שטרעקלעכן חורבן בייַ היטלערן.

אין דעם שמועס האָט מר. שמיר, אַזוי ווי דאָס איז אויך געווען מיט די מיטגלידער אין אונדזער גרופּע, אויפגעלעבט די אַמאָליקע יוגנט־יאָרן אין ביאַליסטאָק, ווען דאָרט איז געווען א וואונדער־לעכער פאַרצווייגטער אידישער לעבן. פריינט יצחק שמיר האָט אויך געגעבן א געלעגנהייט פאַר אונדזער גרופּע צו שטעלן אים פראַגן. די פראַגן זיינען געשטעלט געוואָרן פון סעם סאָלאָזש, סעם טשודין און פון אַנדערע, אויף וואָס דער אויסערן־מיניסטער האָט געגעבן געהעריקע ענטפערס.

ביים געזעגענען זיך מיט יצחק שמיר, וואו מיר האָבן פאַר־בראַכט א קנאַפּע שעה צייט, האָב איך אים איינגעלאָדן אז ווען ער וועט זיין אין ניו יאָרק זאָל ער קומען באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. ער האָט גערן אַנגענומען מיין איינלאָדונג און צוגעזאָגט, אז בייַ דער ערשטער געלעגנהייט וועט ער טאָקע באַזוכן אונדזער גרויסע אינסטי־טוציע. דאָס וועט פאַר אונדז געוויס זיין א גרויסער כבוד און מיר וועלן ווי עס געהער צו זיין אויפנעמען אונדזער חשובן לאַנדס־מאַן.

ביים געזעראָל עוזי נאַרקיס

געזעראָל עוזי נאַרקיס האָט איינגעלאָדן אונדזער גאַנצער גרופּע צו זיך אין הויז, אין ירושלים. אין הויז, וואו עס איז געווען צוגעגרייט א פיינער צובייס מיט געטראַנקען, זיינען אויך געווען נאַרקיס׳עס פרוי מיט זייערע צוויי קינדער. דאָס הויז איז באַצירט מיט פיל זעלטענע אַנטיקן, אַרעכאָלאָגישע אויסגראָבונגען, באַזונדערס אַלערליי טעפּ. דער געזעראָל האָט פאַר אונדז אַלץ אויסגעטייטשט, מיט זיינע אינטערעסאַנטע אויפקלערונגען. מיר האָבן פריינטלעך געשמועסט און באַדאַנקט דעם געזעראָל מיט זיין פרוי, פאַר דער האַרציקער אויפנאַמע וואָס זיי האָבן פאַר אונדז איינגעאָרדנט. צום סוף האָבן מיר זיך וואַרעם געזעגנט און אויס־געדריקט די האָפענונג אין קורצן זיך צו באַגעגענען אין ניו יאָרק.

געזעראָל עוזי נאַרקיס, וועלכער האָט אַנגעהאָלטן פאַר־שידענע וויכטיקע פאָזיציעס אין דער ישראל־אַרמיי, אין דער רעגירונג און אין דעם דיפּלאָמאַטישן קאָרפּוס פון דער מדינה, איז איצט דירעקטאָר פון דעם ספּעציעלן פּראָיעקטן־דעפּאַרטמענט בייַ דער אידישער אַגענטור אין ירושלים. געזעראָל נאַרקיס איז געווען זייער אַקטיוו ביים אויסאַרבעטן דעם פּלאַן און העלפן בויען דעם קינדער־צענטער אין כפר־תבור, אויפן נאָמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי.

די לעצטע דריי טעג פון דעם טור, איז אונדזער גרופּע געווען אין תל־אביב. אויף פרייטיק אָוונט, דעם 9טן מאי, האָבן די מיט־גלידער פון אונדזער גרופּע איינגעלאָדן אויף א שבת׳דיקן מאָל־צייט זייערע קרובים, פריינט און באַקאַנטע. דער פייערלעכער געמיינזאַמער מאָלצייט איז פאַרגעקומען אין דעם עלעגאַנטן פּלאַזא־האָטעל, וואו מיר זיינען איינגעשטאַנען. צוזאַמען זיינען געווען העכער אַכציק פערזאָן, די שטימונג איז געווען א פייער־לעכע. נאָכן מאָלצייט זיינען מיר אַריין אין אַן אַנדער זאָל, וואו עס זיינען געווען פאַרזאַמלט א גרעסערע צאָל ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט פון ישראל. מען האָט זיך באַגריסט אויף א וואַרעמען אופן, עס זיינען אויך געהערט געוואָרן קורצע פיינע באַגריסונגען. דא זיינען אויך געווען פאַרזאַמלט א גרעסערע צאָל גראַדנער לאַנדס־לייט, וועלכע זיינען איינגעלאָדן געוואָרן פון די גראַדנער טוער פון ניו יאָרק, וועלכע זיינען געווען אין אונדזער גרופּע. מיר האָבן זיך אַלע געפילט ווי אין איין גרויסע, טרייַע משפּחה. מען האָט דערביי אויך געהערט, פון די ישראל׳דיקע פריינט, פיל לויב ווער־טער פאַר די ביאַליסטאָקער פון אַמעריקע פאַר זייערע וויכטיקע אויפטוען און דערגרייכונגען.

מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

שבת אָוונט, דעם 10טן מאי, א נאָכט פאַר אונדזער אַפּפאָרן פון ישראל צוריק קיין ניו יאָרק, איז געווען אַן אויפנאַמע פאַר אונדזער גרופּע פון דעם „ארגון יוצאי ביאַליסטאָק״ אין ישראל. די פייערונג איז פאַרגעקומען אין דעם דוד סאָהן אוידיטאָריום פון די תיכון ד׳ גימנאַזיע, אין תל־אביב. ביי דער פייערונג, וואו עס איז געווען צוגעגרייט א פיינער צובייס און געטראַנקען, איז געווען פאַר־זאַמלט אַן עולם פון עטלעכע הונדערט פּערזאָן. עס זיינען גהאָלטן געוואָרן קורצע איינדרוקספולע רעדעס און באַגריי־סונגען אין וועלכע עס איז געקומען צום אויסדרוק די פאַרבינדונג און די גמיינזאַמע אויפגאַבן און צילן, פון די ביאַליסטאָקער אין אַמעריקע און אין מדינת ישראל. עס איז דערביי אויך געלויבט געוואָרן די אויפטוען און דערגרייכונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, באַזונדערס די לעצטע וויכטיקע דער־גרייכונג פון דעם קינדער־צענטער אין כפר־תבור, אויפן נאָמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי. דער פאַרזיצער פון דער גרוי־סער איינדרוקספולער פייערונג איז געווען זלמן ירושלמי, באַקאַנ־טער פירער־וועטעראַן פון די ביאַליסטאָקער אידן אין מדינת ישראל.

ביי דעם אָוונט האָב איך אָפּגעגעבן א באַריכט וועגן די טעטי־קייטן און דערגרייכונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. איך האָב דערביי אויך פאַרגעשטעלט די באַטייליקטע אין דער גרופּע פון דעם טור, וואָס זיינען געקומען ספּעציעל צו דעם חנוכת הבית אין כפר־תבור. ביי דעם אימפּאָזאַנטן היימישן אָוונט האָבן, צווישן אַנדערע, געהערט פאַרן עולם: ישראל בעקער, זלמן קאַלעשניקאָוו האָט רעציטירט, משה קרעמער (פון די גראַדנער), הערשל טאַלין, הרב אהרן חייט, צבי קלעמענטינאָווסקי און אַנדערע. די שטימונג די גאַנצע צייט איז געווען א געהויבענע. אונטער אָט דער שטימונג זיינען מיר, די גרופּע פון 35 פון ניו

אַלגעמיינעם בילד פון דעם עולם ביי דער פייערליכער אויפנאַמע אין דוד סאָהן׳ס אוידיטאָריום.

אין ראשון לציון אין די וויין־קעלערן וואו אונזער דעלעגאַציע האָט באַזוכט.

יאָרק, צומאַרגנס פאַרטאָגס צוריק אָפּגעפלויגן קיין אַמעריקע. מיר זיינען דעם גאַנצן וועג געווען באַגלייט מיט די דערהויבענע איבערלעבענישן וואָס מיר האָבן דורכגעמאַכט בעת אונדזערע צוויי וואָכן זיין אין דער אידישער מדינה. די באַטייליקטע אין דער דאָזיקער ספּעציעלער גרופּע קיין ישראל זיינען נאָך אויך איצט, גלויב איך, אונטער דער שטימונג פון יענע איבערגעלעבטע פריי־דיקע טעג אין דער אידישער מדינה.

איך וויל ביי דער געלעגנהייט אויסדריקן מיין דאַנק און אַנער־קענונג צו די אַלע באַטייליקטע אין דעם טור, פאַר זייער קאָאָפּע־ראַציע און מיטהילף, וואָס האָט געהאָלפן דורכפירן אויף אַ פיינעם אופן דעם וויכטיקן באַזוך אין ישראל, ביי דעם גרויסן חנוכת־הבית פון דעם קינדער־צענטער אין כפר־תבור. איך וויל אויך אויס־דריקן אַ ספּעציעלן דאַנק צו הערשל טאַלין און מאַלי ריבא־לאָווסקי, פאַר דעם גוטן אופן פון אָנפירן מיט די פינאַנציעלע ענינים פון דעם טור.

אַ דאַנק אויסדרוק

אַ ספּעציעלן דאַנק און אַנערקענונג קומט מרס. רבקה ראָזענטאָל מיט דעם סטאַף פון איר רייזע־ביורא, פאַר דעם פיינעם און פינקטלעכן אַראַנזשירן דעם טור פאַר אונזער גרופּע. מיר זיינען געווען צופרידן פון אַלע אַראַנזשירונגען וואָס איז געווען פאַרבונדן מיט אונדזער רייזע. עס דאַרף אויך אויסגעדריקט ווערן דאַנק צו דער רייזע־אַגענטור „פאַרעין טורס" אין תל־אָביב, מיט וועמען מרס. רבקה ראָזענטאָל האָט דורכגעפירט די פראַגראַם פון דער רייזע פאַר אונדזער גרופּע. מיר שאַצן דאָס אַלץ ווי געהעריק אָפּ.

ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק זעצט פאָר צו שטיצן די אַרעמע איבערגעבליבענע אידן אין ביאַליסטאָק

ווי אַלע יאָר, וועט אויך דעם יאָר שטיצן דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק די אַרעמע איבערגעבליבענע אידן אין ביאַליסטאָק — עלטערע און קראַנקע — וועלכע נויטיגן זיך אין הילף. היינט צו טאָג געפינען זיך אין ביאַליסטאָק נאָר 8 אידן, די שארית הפּליטה פון וואָס איז געווען פאַר דער מלחמה אַ גרויסע אידישע באַפעלקערונג.

אין פאַרבינדונג מיט דעם, מוז דערמאָנט ווערן אַז אונזער גוטער פריינד און מיטגליד, דזשערי מינק, וועלכער וואוינט אין ירושלים, גיט ביישטייערונגען פון העכערע סומעס כדי צו העלפן די נויטבאַדערפטיגע לאָנדסלייט אין ביאַליסטאָק. דורך דער קאַסע, געשאַפן פון דזשערי מינק און אַנדערע, קען אונזער צענטער אין ניו יאָרק שטיצן די אידן אין ביאַליסטאָק עטלעכע מאָל דורכן יאָר.

דאַנק בריוו פון לאָנדסלייט אין מדינת ישראל פאַר געשיקטער הילף פון ביאַליסטאָקער צענטער

ווי דאָס איז יעדעס יאָר, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק אויך פאַר דעם היי־יאָריקן פּסח, געשיקט הילף צו אַ גרעסערער צאָל נויטבאַדערפטיקע לאָנדסלייט אין מדינת ישראל, אויך אין אַנדערע ערטער. צו דערפילן די דאָזיקע הילף אויף אַ גע־העריקן אופן איז מעגלעך אַ דאַנק דער גוטהאַרציקייט און הילפס־גרייטקייט פון אונדזערע לאָנדסלייט און פריינט, וועלכן רופן זיך ווי געהעריק אָפּ אויף אונדזער אָפּיל פאַר מעות חיטים, וואָס אונדזער צענטער מאַכט פאַר פּסח. די הילף וואָס מיר שיקן צו אונדזערע נויטבאַדערפטיקע לאָנדסלייט, איז אויך היי־יאָר געווען ווי דאָס איז יעדעס מאָל, אין פאָרם פון געלט־סערטיפיקאַטן.

אין פאַרלויף פון דער לעצטער צייט האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער, אין ניו יאָרק, באַקומען אַ גרעסערע צאָל דאַנק־בריוו פון די יעניגע לאָנדסלייט אין מדינת ישראל און אַנדערע ערטער, צו וועמען מיר האָבן באַצייטנס געשיקט הילף אויף פּסח. אין די בריוו ווערט אויסגעדריקט דאַנקבאַרקייט און אַנערקענונג צו אונד־זערע היגע לאָנדסלייט, וועלכע ווייזן אַרויס פיל ברידערלעכקייט און וואַרעמקייט און זיי שיקן, דורך דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ברידערלעכע הילף צו די נויטבאַדעפטיקע. אַ צאָל פון די לאָנדסלייט פון אונדזער געווען־שטאָט, צו וועמען מיר שיקן אָפּ הילף, זיינען — ליידער — קראַנקע מענטשן. צווישן די דאָזיקע זיינען אויך עלטערע מענטשן, אלמנות און יתומים.

אין די דאַנק־בריוו וואָס אונדזער צענטער האָט באַקומען, ווערט אויך דערציילט וועגן די שווערקייטן וואָס אָזעלכע לאָנדס־לייט האָבן אין זייער לעבן. מען רעדט זיך אין אָזעלכע דאַנק־בריוו אַראָפּ פון הארצן וויי פאַר אייגענע נאָענטע משפּחה־מענטשן, מען פילט פון די בריוו אַרויס גרויס וואַרעמקייט און נאָענטקייט. די לאָנדסלייט צו וועמען דער ביאַליסטאָקער צענטער שיקט נויטיקע הילף שיקן אויך איבער, דורך זייערע דאַנק־בריוו, גוטע וואונטשן צו די פירער, טוער און מיטגלידערשאַפט פון אונדזער אינסטי־טוציע. מען דערמאָנט מיט ליבע און גוטסקייט און פאַרבינדעג־קייט וואָס איז שטענדיק געווען, אַזוי פון דער אַלטער היים אַן, צווישן ביאַליסטאָקער אידן אין אַלע צייטן און אומעטום.

אויך לעצטנס, פאַר די איצטיקע ימים־נוראים, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ווי דאָס איז די טראַדיציע יעדעס מאָל פאַרן נייעם אידישן יאָר, אַרויסגעשיקט געהעריקע הילף באַגלייט מיט גוטע וואונטשן, צו נויטבאַדערפטיקע לאָנדס־לייט קיין מדינת ישראל. מיט דעם דערפילן מיר אַ חוב, ווי פון נאָענטע אין אַן אייגענער משפּחה. פאַרשטייט זיך, אַז דאָס אַלץ איז פאַר אונדז מעגלעך דורכצופירן אַ דאַנק דער וואַרעמקייט און הילפס־גרייטקייט פון אונדזערע טייערע מיטגלידער און פריינט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וועלכע רופן זיך שטענדיק ווי געהעריק אָפּ אויף אונדזער וועגדונג צו העלפן נויטבאַדערפטיקע.

מיר דריקן דורך דעם וועג אויס אַ דאַנק אָן אַנערקענונג צו אַלע אונדזערע לאָנדסלייט און פריינט, וועלכע רופן זיך אָפּ מיט וואַרעמקייט אויף אונדזערע וועגדונגען, כדי צו קענען העלפן נויטבאַדערפטיקע לאָנדסלייט. מיר ווינטשן אַלע אונדזערע לאָנדס־לייט און פריינט אַ כתיבה וחתימה טובה!

די 38טע ביאַליסטאָקער יזכור פאַרזאַמלונג וועט אָפּגעהאַלטן ווערן אין מערץ, 1981

אונזער באַארד אָו גאָווערנאָרס האָט באַשלאָסן צו בייטן די יערלעכע יזכור פאַרזאַמלונג פון פעברואַר צו מערץ, 1981. די סיבה דערפאַר איז אַז אַ סך פון די מיטגלידער געפינען זיך אין מיאַמי אין פאַברואַר. מיר דענקען אַז די יזכור פאַרזאַמלונג אין מערץ וועט אַ גרעסערער עולם אָנטייל נעמען אָפּצוגעבן כבוד די קדושים פון ביאַליסטאָק און אומגעגנט. מער איינצלהייטן וועלן אַרויסגעשיקט ווערן אין בריוו צו די מיטגלידער און פריינט, ווי אויך אין דער פרעסע.

גרויסע אויסשטעלונג פון באַרימטן ביאַליסטאָקער קינסטלער בעז

דעם פֿאַרגאַנגענעם חודש מאי האָט זיך אין פּאַריז געעפֿנט אַ גרויסע אויסשטעלונג פון דעם וועלט־באַרימטן קינסטלער אוז ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, בעז. וועגן דעם האָט דערציילט אין זיינעם אַן אַרטיקל דער באַוואוסטער שרייבער ש. ל. שנייִדערמאַן אין „פֿאַרווערטס" (דעם 26טן יוני 1980). מיר דרוקן דאָ אויסצוגן פון דערמאָנטן אַרטיקל, וועגן דעם גרויסן דערפֿאָלג פון אונדזער חשובן לאַנדסמאַן. — רעד.

אין דעם גרויסן פּאַריזער מוזיאום וואָס איז געווידמעט דער געשיכטע פון היסטאָרישע מטבעות אוז מעדאַלעז — ווערט דער־ציילט אין דעם אַרטיקל — וואָס איז אין איינעם פון די שענסטע פּאַלאַצן אין פּאַריז פון אַנהויב 18טן יאַרהונדערט, אויפן לינקן טייך פון ברעג סען, איז געעפֿנט גרווארן אַן אויסשטעלונג פון דעם גרויסן קינסטלער בעז. די אויסשטעלונג דויערט פון סוף מאי ביז סוף אָקטאָבער היינטיקס יאָר.

„די פֿלאַקאַטן וועגן דער בעז־אויסשטעלונג זענען צעהאַנגען איבער די וויכטיקסטע גאַסן אוז פּלעצער פון פּאַריז — שרייבט שנייִדערמאַן — אוז זענען צעשפּאַנט אויף הויכע סלופּעס איבער וועלכע עס פלאַטערט די דריי־פֿאַרביקע פראַנצויזישע פֿאָן. ווי דער אָפיציעלער איינאַרדענער פון דער אויסשטעלונג פון דעם ביאַליסטאָקער איד פיגורירט דאָס פראַנצויזישע פינאַנץ־מיניס־טעריום, וואָס האָט צום ערשטן מאָל אָפּגעגעבן איר „מטבעות־מוזיאום" פאַר א קונסט־אויסשטעלונג. אין דעם פאַל איז עס אַן אויסשטעלונג פון א אידישן קינסטלער, אין וועמענס ווערק עס דאָמינירן תנ"ך־מאָטיוון, אידישער פֿאָלקלאָר אוז בכלל אידישע אותיות".

דאָס ווערט אַרויסגעהויבן אין די אָפּהאַנדלונגען, וואָס באַגלייטן דעם ריי־אילוסטרירטן קאַטאַלאָג. דאָרט ווערט אויך געזאָגט: „די אויסשטעלונג איז גרווארן רעאַליזירט אונטערן אויפ־זיכט פון דער לייטערין פון מטבעות־מוזיאום, מאָדאָם איוואַן גאָלדענבערג".

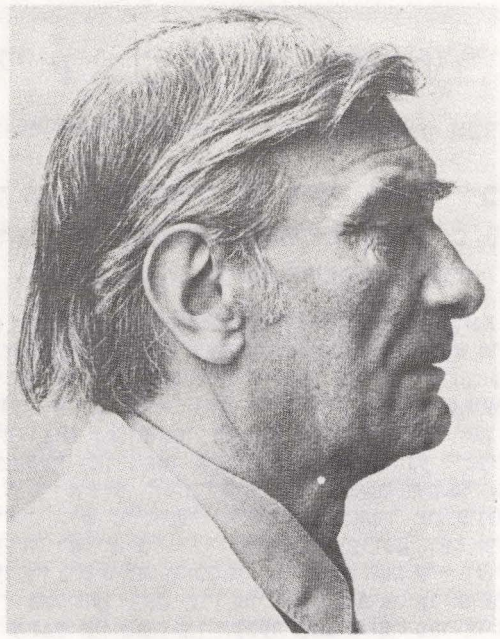
דער פרויען־פֿאַרטרעט אויפן פֿלאַקאַט פון דער אויסשטעלונג איז בענ'ס פרוי, גהערא, זיין איינציקער פרויען־מאָדעל אוז בכלל די אַממיינסטן־געמאָלטע פרוי אין דער וועלט, וועמענס פֿאַר־טרעטן אין די פֿאַרשידענע וואַריאַציעס געפינען זיך אויף דער איצטיקער אויסשטעלונג. זי איז אויך בענ'ס מאָדעל פֿאַר פֿאַר־שידענע קאַמפּאַזיציעס, אפילו פֿאַר פרויען־גרופּן.

גהערא'ס פֿאַרטרעט האָט פֿאַרנומען דאָס אָרט אויף די שטאַטישע סלופּעס נאָך דעם בילד פון פּויפּסט, פֿאָל דעם צווייטן, וועלכער האָט לעצטנס גרווויילט אין פּאַריז אוז האָט אויפגענומען דעם קינסטלער בעז אוז זיין פרוי אין דער הויפּט־קוואַטיר פון דער „יונעסקאָ" אוז ביי דער גלעלגנהייט אויסגעדריקט באַגייסטערונג פֿאַר בענ'ס תהילים־אילוסטראַציעס.

„די איצטיקע בעז־אויסשטעלונג, וואָס נעמט אָרום העכער 300 אויל־בילדער, אקווארעלן, צייכענונגען, סקולפּטורן, גראָפיק אוז מעדאַלן, — דערציילט ווייטער ש. ל. שנייִדערמאַן — זענען צונויפּגעזאַמלט גרווארן פון די פראַנצויזישע אוז אויסלענדישע מוזיאָמס אוז פריוואַטע קאַלעקציעס איבער גאַר דער וועלט, איינגעשלאָסן מדינת ישראל.

די דאָזיקע עקספּאַנאַטן שטעלן מיט זיך פֿאַר אַן אויסוואָל פון בענ'ס קינסטלערישן שאַפן במשך פון א האַלבן יאָרהונדערט אין פּאַריז, וואוהין ער איז געקומען פון ביאַליסטאָק אין יאָר 1930, אָלס סטיפּענדיאַנט פון ביאַליסטאָקער שטאָט־ראַט, ווי אויך פון די פריערדיקע פאָזן פון זיין שאַפן אין די פריע יוגנט־יאָרן, אין פּוילן.

די אויסשטעלונגען פֿאַרנעמט דריי פליגלען פון דעם מאָנומענטאַלן פֿאַלאַץ, פון וועלכן עס זענען אַרויסגענומען גרווארן כמעט אַלע גלעזערנע שענק מיט די מטבעות אוז היסטא־רישע מעדאַלן. עס איז אָבער איבערגעלאָזט גרווארן א צאָל גאַבלאַטקעס, וואָס זענען אָנגעפּילט גרווארן מיט די מעדאַל־פֿאַר־טרעטן אין גאָלד, זילבער אוז קופּער, וואָס בעז האָט געמאַכט

דער באַוואוסטער מאָלער, בעז.

לכבוד די יובילעאומס פון פֿאַרשידענע פראַנצויזישע אוז אידישע פּערזענלעכקייטן אוז היסטאָרישע דאָטעס אין דער געשיכטע פון פראַנקרייך".

אין היי־יאָריקן, פּרילינגדיקן הויך־סעזאָן פון קונסט־אויס־שטעלונג אין פריוואָטע גאַלעריעס אוז אין די שטאָטישע מוזיאומס, איז די צענטראַלע געשענעניש די מאָנומענטאַלע אויס־שטעלונג פון בעז, וואָס איז אויפגענומען גרווארן מיט אום־גרווויינלעכן ענטוזיאַזם דורך דער גאַנצער פראַנצויזישער פּרעסע אוז ציט צו ריזיקע מאַסן צושויער.

פון די וועגן אין „מוזעי דע לאָ מאַנעי", אין דעם „מטבעות־מוזיאום", קוקן צו אייך אַראָפּ די וואונדערלעך־געשטאַלטיקע אידישע אותיות, וואָס בעז, ווי געזאָגט שוין, האָט געמאָלן אין זיין באַהעלטעניש אין דער פינצטערער היטלער־תקופה. דערמיט האָט בעז זיך באַהאַפּטן מיט די ליידנדיקע, קעמפּערישע אידן אין די געטאָס אוז אין די טויטן־לאָגערן פון אוישוויץ אוז טרעבלינקע, וואו די אידישע אותיות זענען גרווארן פֿאַרברענט צוזאַמען מיט די פֿאַרפֿיניקטע אידן.

דערין שטעקט די אונויווערסאַלקייט אין דעם שאָפן פון דעם סאַמע אידישסטן פון די גרויסע אידישע קינסטלער פון אונזער צייט.

קאַלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנעמונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אוז היים

1. זונטאָג, דעם 28טן סעפטעמבער, 1980
דער יערליכער טאָג־בענעפּיט, 2 אזייגער בייטאָג, אין אייוועי פישער האַל פון לינקאָלן צענטער.
2. שבת צו נאַכט, דעם 8טן נאָוועמבער, 1980
טעסטימאָניאל־דינער אוז טאַנץ לכבוד סעם אוז ראָוז סאַלאַזש אין דעם „שעראַטאָן צענטער" האָטעל, ניו יאָרק.
3. זונטאָג, דעם 7טן דעצעמבער, 1980
די יערליכע חנוכה־פּייערונג אוז קאָנצערט
4. שבת אָוונט, דעם 13טן דעצעמבער ביז מאָנטאָג, דעצ. 15, אוז שבת אָוונט, דעצ. 20 ביז זונטאָג, דעם 21טן דעצעמבער, 1980 — דער יערליכער באַזאַר.
5. זונטאָג, דעם 15טן מאַרטש, 1981
די יערליכע פּורים־פּייערונג אוז קאָנצערט.

ביי די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל

פון אברהם שייקעוויטש (תל אביב)

דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן אוֹן שרייבער אברהם ליס באַקומט ישראל־פּרעמיער׳ס פּרייז פֿאַר זיין ליטעראַרישער שאַפונג

פון דעם 16טן ביזן 20טן היינטיקס יאָר איז אין מדינת ישראל פֿאַרגעקומען אַ זיצונג פון דעם וועלט־ראַט פֿאַר אידיש אוֹן אידישער קולטור. אַ וויכטיקער טייל ביי דער דאָזיקער צוזאַמענקונפט איז געווען דאָס אויסטיילן דעם פּרייז פון ישראל־פּרעמיער (ראש הממשלה) צום באַוואוסטן אידישן שריפטשטעלער אוֹן חשובן ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, אברהם ליס, פֿאַר זיינע ליטעראַרישע שאַפונגען אין אידיש. ליס איז אויך גוט באַקאַנט דעם בריטן עולם אין ישראל, אָבער ליטעראַרישער איבער איבער ליטעראַטור אוֹן קונסט אויף דער ישראל־רעדיא. ביי דער זעלבער פּייערונג, וואָס איז פֿאַרגעקומען אין בית שלום עליכם אין תל־אביב, האָט אויך דער „פֿאַר־ווערטס" באַקומען דעם ערן־פּרייז פון ישראל־פּרעמיער, פֿאַר טרייער דינסט אין משך פון העכער אַכציק יאָר פֿאַר די אידישע מאַסן אוֹן פֿאַר אידישע אינטערעסן.

דעם ישראל־פּרעמיער׳ס פּרייז פֿאַרן „פֿאַרווערטס", האָט איבערגענומען דער הויפּט־רעדאַקטאָר פון „פֿאַרווערטס" שמעון ווּעבער, וועלכער איז פֿאַר דעם צווּעק ספּעציעל געפֿלויגן קיין ישראל. די צווּיי ראָש הממשלה פּרייזן האָט אויסגעטיילט יצחק

אברהם ליס (רעכטס) קריגט דעם ישראל־פּרעמיער־מיניסטער׳ס פּרייז פֿאַר ליטעראַרישער שאַפונג אין אידיש פון יצחק קאָרן.

קאָרן, פֿאַרזיצער פון וועלט־ראַט פֿאַר אידיש און אידישער קולטור. דער באַוואוסטער שריפטשטעלער יצחק יאַנאַסאָוויטש האָט, ביי דער פּייערונג אין דעם שלום־עליכם הויז, געלייענט די מאַטיוון פון דער זשורי פֿאַרוואָס אברהם ליס און דער „פֿאַרווערטס" ווּערן באַערט. אויסער יאַנאַסאָוויטש זיינען אין דער זשורי אויך געווען ה. אַשעראָוויטש און ש. שווייצער.

אין די מאַטיוון וועגן צוטיילן דעם ישראל־פּרעמיער׳ס פּרייז צו אברהם ליס, האָט זיך געזאָגט פֿאַלגענדעס:

דער אמתער קריטיקער איז אי אַן אַפּשאַצער פון דעם ווערק וואָס דער שרייבער, אָדער קינסטלער האָט שוין געשאַפן און אי אַ מאָנער און אַ סטימולירער פון די ווערק וואָס ער דאַרף ערשט שאַפן. און אויב דאָס איז נישט תמיד ביי אַנדערע פעלקער איז עס אָבער תמיד אָזוי אין דער אידישער ליטעראַטור, וואָס לויט איר טראַדיציע איז זי אַן אידעאַיש־קינסטלעריש ליטעראַטור, וועלכע ווייזט נישט בלויז אין איר שפּיגל ווי אָזוי מען לעבט, נאָר לערנט אויך ווי אָזוי מען דאַרף לעבן. דער שרייבער ווי דער קריטיקער ביי אידן איז דעריבער נישט בלויז אַ זייטיקער אַפּשפּיגלער פון דער ווירקלעכקייט, נייערט ער איז אויך אַ פֿאַראינטערעסירטער געשטאַלטיקער פון דער דאָזיקער ווירקלעכקייט און איר געטרייער מורה דרך.

אין וועג פון דער דאָזיקער טראַדיציע וואָס הייבט זיך אַן אין דער אידישער ליטעראַטור מיט אָזעלכע קריטיקער ווי בעל מחשבות און ש. ניגער, גייט אויך דער קריטיקער און עסייאיסט אברהם ליס. אין זיינע דריי דערשינענע ביכער „היים און דויער", „אין זכות פון וואַרט" און „אין דער מחיצה פון שאַפער", „אַנאַלי־זירט ער פֿאַר אונדז אַ ריי שרייבער און זייערע ווערק, אָבער ער ווייזט אונדז נישט בלויז דאָס וואָס עס איז אין זיי פֿאַראַן, נאָר אויך דאָס וואָס עס וואָלט אין זיי געדאַרפט זיין כדי זיי זאָלן דערפילן זייער שליחות פֿאַר אונדער פֿאָלק און פֿאַר דעם אידישן מענטש. ער טוט דאָס, פֿאַרשטייט זיך, מיט טאַקט און מיט פֿאַרשטענדניש פֿאַר דעם שרייבער און זיין שאַפונגס־וועלט און נישט ווי אַ קאָסירער, וואָס קומט דעם שעפער זאָגן דעות און באַפעלן וואָס און ווי אָזוי צו שאַפן.

דאָס איז אייגנטלעך דער אונטערשייד צווישן אַן אידעאישן קריטיקער און אַ פֿאַרטייאישן קריטיקער. דער ערשטער האָט פיל פֿאַרדינסטן פֿאַר דער אַנטוויקלונג פון דער אידישער ליטעראַטור און פֿאַר דעם אידיש־געזעלשאַפטלעכן לעבן. דער צווייטער איז אַלעמאָל גענוגן אַ ווילד געווייקס אין אונדזער ליטעראַרישן גאָרטן און מער ווי צרות האָבן מיר פון אים נישט אָפּגעשפּאָרט.

חוץ לזה איז אברהם ליס אַ קריטיקער פון מידת הרחמים און נישט פון מדת הדין און דאָס נעמט זיך, קודם כל, פון זיין ליב־שאַפט צום שרייבער, פון זיין ליבשאַפט צו דער אידישער ליטע־

„פֿאַרווערטס"־רעדאַקטאָר שמעון ווּעבער (רעכטס) נעמט־אָפּ די אָנערקענונגס־שריפט פֿאַר דער צייטונג פון יצחק קאָרן, פֿאַרזיצער פון וועלט־ראַט פֿאַר אידיש און אידישער קולטור.

ראַטור און גאָנץ ספּעציעל צו דער אידישער ליטעראַטור וואָס איז אויפגעגאַנגען אין ארץ ישראל און וואָס גייט ווייטער אויף אין מדינת ישראל.

אברהם ליס איז אַ שאַפערישער קריטיקער און דערצו אַ מענטש, וואָס האָט פיל געטאָן געזעלשאַפטלעך פֿאַר אידיש און אידיש־שאַפונג אין ישראל. מען קען דריסט זאָגן, אַז אויב אין ישראל גיפּינט זיך היינט צו טאָג דער וויכטיקסטער אידיש־ליטע־ראַרישער צענטער אין דער וועלט, האָט דערין די ראשונים גרופּע פון אברהם ליס נישט קיין קליינעם חלק, סיי מיט זייער שפּעריש וואַרט, סיי מיט זייער אַקטיוויזם געזעלשאַפטלעכער אַרבעט. ער געהערט צו די ערשטע וועג־פּלאַסטערטער פֿאַר דעם אידישן ליטעראַרישן שאַפן אין ארץ ישראל.

פֿאַר זיינע פֿאַרדינסטן אויפן געביטן פון סינטעטיזירן די דאָזיקע צוויי ליבעס רעקאָמענדירט די זשורי אים צוטיילן די פּרעמיע פון ראש הממשלה וואָס איז באַשטימט פֿאַר שאַפער אין אידיש, פֿאַרן יאָר תש״ם.

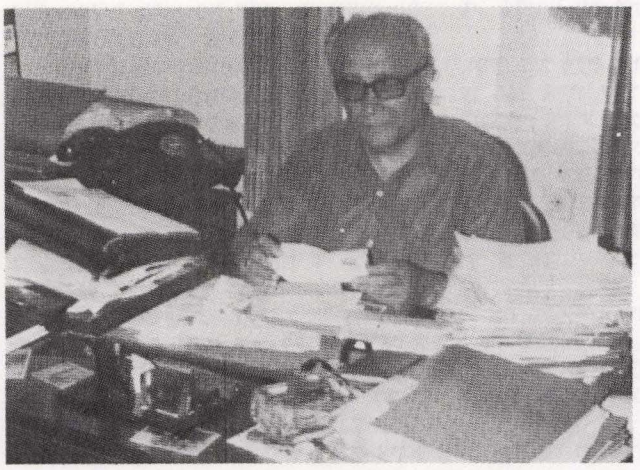
אברהם ליס האָט באַדאַנקט פֿאַר צוטיילן אים דעם גרויסן כבוד מיטן פּרעמיער׳ס ליטעראַרישן פּרייז. ער האָט געזאָגט צו שטאַרקן די אידישע קולטור ווערטן.

צבי קלעמענטינאָווסקי
באַערט פון דער שטאָט תל־אביב

אונדזער חשובער לאַנדסמאַן און פּראָמינענטער אידישער כלל־טוער, צבי קלעמענטינאָווסקי, איז לעצטנס באַערט געוואָרן פון דער שטאָט תל־אביב, צוזאַמען מיט אַנדערע, אַלס „יקיר תל־אביב", וואָס מיינט אַנגעזעענער בירגער. די פייערונג איז דורכגעפירט געוואָרן ביי א ספּעציעלן געהויבענעם אוונט, באַגלייט מיט א קאָנצערט. ביי דער גרויסער צערעמאָניע, וואָס איז פאָרגעקומען אין תל־אביבער שטאָט־ראָט, איז פריינט קלעמענטינאָווסקי באַגריסט געוואָרן פון דעם שטאָט־מייאָר, שלמה להט (לאַהאָט).

צבי קלעמענטינאָווסקי, וועלכער איז געווען דריי מאָל וויצע־מייאָר פון תל־אביב, איז פאָפולער און באַליבט דאָ ביי אַלעמען. ער איז אויך גוט באַקאַנט צווישן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל וואו ער איז שטענדיק איבערגעגעבן אין די טעטיקייטן פאַר אונדזערע לאַנדסלייט. מר. קלעמענטינאָווסקי איז איינער פון די פירער פון דעם אירגון יוצאי ביאַליסטאָק, די אַרגאַניזאַציע פון די ביאַליסטאָקער אין דער מדינה. ער פאַרנעמט דעם הויכן אמט אַלס פּרעזידענט פון דעם פאַרבאַנד. ער איז אויך איינער פון די פירער פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי.

צבי קלעמענטינאָווסקי, וועלכער איז אַן אַנגעזעענער אדוואָ־

צבי קלעמענטינאָווסקי

קאַט, איז געבוירן געוואָרן אין ביאַליסטאָק אין יאָר 1904. ער האָט אַנגעהויבן זיין געזעלשאַפטלעכער ארבעט גאָר יונג, נאָכדעם ווי ער האָט פאַרענדיקט זעלבסט גימנאַזיע. ער האָט שטודירט יורי און געזעלשאַפטלעכע וויסנשאַפט אויפן ווילנער אוניווערסיטעט וואו ער איז געווען סעקרעטאַר פון דעם סטודענטן־פאַראיין.

צבי קלעמענטינאָווסקי, וועלכער האָט אויפגעבויט זיין היים אין תל־אביב, האָט פיל צושטייער געגעבן צו דער אַנטוויקלונג און וואוקס פון דער שטאָט. ער האָט דאָס ארויסגעווויזן זייענדיק דריי מאָל דער וויצע־מייאָר פון תל־אביב, באַזונדערס וען ער איז געווען פאַראַנטוואָרטלעך פאַר די געזונטהייטס־ענינים פון דער שטאָט. א דאַנק זיינע באַמיאונגען און אַנפירונג זיינען פאַרגרעסערט און פאַרבעסערט געוואָרן די שפּיטאָלן און בכלל די מעדיצינישע פאַרזאָרגונג פאַר דער באַפעלקערונג אין תל־אביב.

אונדזער חשובער לאַנדסמאַן צבי קלעמענטינאָווסקי איז אויך פאַרטראָטן און טעטיק אין פאַרשידענע וויכטיקע אידישע וועלט־ארגאַניזאַציעס. דאָס איז גאָר באַזונדערס אין דעם אידישן וועלט־קאַנגרעס. אלס א אַנגעזעענער אדוואָקאַט איז ער אויך, אין די יאָרן 1967 און 1978, געווען מיט א ספּעציעלער אידישער דעלעגאַציע אין פוילן וואו עס איז פאַרהאַנדלט געוואָרן דאָס צוריקקערן דורך פוילן די אידישע קהילה'ש פאַרמעגנס, וואָס איז דאָרט פאַרבליבן נאָך די מיליאָנען דערמאָרדעטע אידן ביי די נאַציס.

די איצטיקע באַערונג און אויסצייכענונג וואָס אונדזער חשובער לאַנדסמאַן האָט באַקומען פון דער שטאָט תל־אביב, איז א

יוסף און יהודית בערמאַן שאַפן אידיש־קאַטעדרע
ביים העברעאישן אוניווערסיטעט אין ירושלים

דער באַקאַנטער פילאַנטראָפּ און מעצענאַט יוסף בערמאַן מיט זיין פרוי יהודת, פון מנאַטרעאָל, קאַנאַדע, האָט ווידער אַרויס־געפונען גרויס נייעס אין ישראל ווען עס איז דאָ איצט געשאַפן גע־ווארן, מיט זייער הילף און אויף זייער נאָמען א קאַטעדרע ביים העברעאישן אוניווערסיטעט אין ירושלים, וואו עס ווערן גע־לערנט ווערן די קעגענשטאַנדן אין אידיש. דאָס מיינט, אז אין דער אידישער שפּראַך ווערט אויף דער קאַטעדרע געלערנט ווערן תלמוד, ווערן דער אידישער ליטעראַטור, געשיכטע און אַנדערעס.

דאָס איז ניט צום ערשטן מאָל, ווען די חשובע יוסף און יהודת בערמאַן העלפן שאַפן א וויכטיקע אינסטיטוציע ביים העברעאישן אוניווערסיטעט אין ירושלים. נאָך מיט עטלעכע יאָר צוריק האָבן אונדזערע חשובע לאַנדסלייט, די בערמאַנס, געהאָלפן שאַפן א הויז ביים העברעאישן אוניווערסיטעט אין ירושלים וואָס זאָל דער־מעגלעכן סטודענטן פון מדינת ישראל און פון אַנדערע לענדער צו שטודירן אין דעם בארימטן אוניווערסיטעט. דאָס הויז איז דאָמאָלט געשענקט געוואָרן פון יוסף און יהודית בערמאַן אין אַנדענק פון זייער זון, נחום און זייערע צוויי אייניקלעך, וועלכע זיינען מיט אַן ערך צוואַנציק יאָר צוריק אומגעקומען אויפן לופט־פעלד אין מאַנטרעאָל, וועו זייער עראָפלאַן איז אַראָפּגעפאַלן.

יוסף און יהודית בערמאַן

צו דער חנוכת הבית פון דער איצטיקער קאַטעדרע אויף אידיש, זיינען אין דעם ירושלים אוניווערסיטעט איינגעלאַדן געווארן פיל פּראָמינענטע פערזענלעכקייטן, לאַנדסלייט און פריינט פון די בערמאַנס. די פייערונג איז פאַרגעקומען דעם 8טן יולי ה.י. ביי א מיטאָג אין דעם אוניווערסיטעט. צווישן אַנדערעס, האָט ביי דעם צוזאַמענקונפט געהאַלטן א לעקציע פּראָפעסאָר חנא שמערוק, וועגן די שאַפונגען פון יצחק באַשעוויס־זינגער, דער נאָבעל פּרייז געווינער פאַר ליטעראַטור. מיט א ווארעמער באַגריסונג איז ארויסגעטראָטן דער פּרעזידענט פון דעם אוניווער־סיטעט און אַנדערע אַנווועזנדע.

צום סוף האָט געהאַלטן א קורצע רירענדע רעדע יוסף בערמאַן. ער האָט באַדאַנקט אַלעמען פאַר קומען צו דער גרויסער שמחה פון דערעפענען די אידישע קאַטעדרע ביים העברעאישן אוניווערסיטעט, ער האָט אויסגעדרוקט צופרידנהייט וואָס ער האָט א מעגלעכקייט אין דעם צו העלפן. די פייערונג האָט איבער־געלאָזט א שטאַרקן איינדרוק אויף אַלע אַנווועזנדע.

פיינע פאַרדינטע און אויך מיר, די ביאַליסטאָקער אין אַמעריקע און מדינת ישראל, זיינען שטאָלץ מיט דעם. מיר וואונטשן דעם ליבן צבי קלעמענטינאָווסקי נאָך פיל יאָרן פון געזונט און דערפאָלג אין זיינע געזעלשאַפטלעכע טעטיקייטן פאַר מדינת ישראל און פאַר כלל ישראל, ווי אויך פאַר אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער מדינה ווי אויך אומעטום.

דער יחוס פון דער אידישער ביאַליסטאָק וועלט איצט דערציילט ביי דער „פרייהייט סטאַטוע"

אין „פאַרווערטס" פון זונטיק, דעם 6טן יולי 1980, איז געווען געדרוקט אַן אינטערעסאַנטער אַרטיקל פון דעם באַוואוסטן זשורנאַליסט, מיטאַרבעטער פון „פאַרווערטס", דוד מאַטיס. אין דעם אַרטיקל איז דערציילט געווארן וועגן אַ ספּעציעלער אויסשטעלונג וואָס איז געעפנט געווארן אין דעם אַמעריקאַנער מוזעאום פון אימיגראַציע, וואָס איז אין דער באַזע פון דער באַרימטער „פרייהייט סטאַטוע". ביי דער דאָזיקער אויסשטעלונג, וואָס איז אונטערן נאָמען „פלעיסעס אוו אַרידזשין" (פלעצער פון אָפשטאַם), וועלכע אַרויסגעבראַכט אין וועלט אויף בילדער די גע־שיכטע פון צענדליקער מיליאָנען אימיגראַנטן, וועלכע זיינען אַריינגעקומען קיין אַמעריקע פון זינט דעם יאָר 1845.

פאַר דעם צווועק, שרייבט דוד מאַטיס אין זיין אַרטיקל, זיינען אויסגעקליבן געווארן די פאַלגענדע לענדער: אירלאַנד, ענגלאַנד, דייטשלאַנד, איטליע און פוילן (מזרח־איראָפּע), פון וועלכע עס איז געגאַנגען אין יענע יאָרן, אַ מאַסן־עמיגראַציע קיין אַמעריקע. יעדעס לאַנד האָט מיט זיך פאַרגעשטעלט אַ באַשטימטן טייל פון אייראָפּע. פאַר יעדן לאַנד איז באַשטימט געווארן אַ געוויסער עמיגראַציע־פונקט, וואָס איז כאַראַקטעריסטיש פאַרן געגנט אין אייראָפּע. פאַר דער אידישער מאַסן־עמיגראַציע פון מזרח־אייראָפּע וועלט געבראַכט ביאַליסטאָק, פוילן.

וועגן דער געשיכטע פון דעם אידישן ישוב אין ביאַליסטאָק וואָס וועלט אַרויסגעבראַכט ביי דער אויסשטעלונג „ערטער און אָפשטאַם", האָט דוד מאַטיס איבערגעגעבן אין זיין אַרטיקל, וועלט צווישן אַנדערעס אַרויסגעבראַכט פאַלגענדע פאַקטן:

אידן האָבן אַנגעהויבן צו באַזעצן זיך אין ביאַליסטאָק באַלד נאָך דער גרינדונג פון דער שטאָט אין יאָר 1749. דער גראָף, יאָן קלעמענס בראַניטצקי, צו וועמען ס׳האָט באַלאַנגט דאָס לאַנד אין דער געגנט, האָט איינגעלאַדן די אידן. צו יענער צייט איז ביאַליס־טאָק געווען אַ קליין שטעטעלע לעבן דעם ביאַלע טייך. דער גראָף האָט געהאָפט צו אַנטוויקלען דאָס שטעטל דורך ברענגען אידישע תושבים, צוליב זייערע האַנדלס־פעהיגקייטן.

דער גראָף האָט דערמוטיקט די אידן צו באַזעצן זיך דורך געבן זיי לאַנד.

אומגעפֿאָר אין יאָר 1900 איז ביאַליסטאָק שוין געווען די דריטע גרעסטע אינדוסטריאַלישטאָט אין מערב־רוסלאַנד, און אידן האָבן אויסגעמאַכט 64 פּראָצענט פון אַ באַפעלקערונג פון פינף און זעכציק טויזנט נפשות.

אין ביאַליסטאָק האָט דער אינדוסטריעלער לעבנס־שטייגער עקזיסטירט צוזאַמען מיט דער טראַדיציאָנעלער רעליגיעזער געזעלשאַפט, וואָס איז געשאַפן געווארן מיט יאָרן פריער. אויפן וועלטלעכן געביט האָבן געבליט דאָס טעאַטער און ליטעראַרישע לעבן צוזאַמען מיט שטודיר־גרופן פאַר דערוואַקסענע און וועלט־לעכע שולן פאַר קינדער.

אין אַ צאָל שולן איז דער לערן־שפּראַך געווען העברעאיש און אין אַנדערע אידיש. אַ צאָל טעגלעכע צייטונגען זיינען דערשינען אין אידיש — די אַלגעמיינע שפּראַך פון דער מערהייט אידן. אַ שטאַרקער רעליגיעזער אייגפלוס איז צו זען פון דער עקזיסטענץ פון די פיל רעליגיעזע שולן אין וועלכע אינגלעך פון פאַר־שידענעם עלטער האָבן געלערנט די תורה און דעם תלמוד, דעם תנ״ך און די פּירושים.

אין מזרח־אייראָפּע זיינען די הערשער נייגעריק געווען צו פאַרגרעסערן די באַפעלקערונג און דאָס רייכטום פון זייערע לענ־דער און האָבן דעריבער גערן אויפגענומען אידישע תושבים, סוחרים און בעלי מלאכות.

אַ גרויסע צאָל ביאַליסטאָקער אידן זיינען געווען פאַבריק־אַרבעטער אין דער שטאָטישער געווער און קלייד־אינדוסטריע. די אידן האָבן געשפּילט אַ וויכטיקע ראָלע אין דער נייער אַרבעטער־באַוועגונג. אַבער זייער יוניאָן־אַקטיוויטעט האָט זיי אויסגעשטעלט צו שטראָף דורך דעם צאַר׳ס פאָליציי און ארמיי.

אַ אידישע גאַס אין ביאַליסטאָק

די געשיכטע פון ביאַליסטאָקער אידן, ווי זי ווערט איבער־געגעבן בקיצור אין דער אויסשטעלונג „ערטער פון אָפשטאַם" אין אימיגראַציע מוזיי פון דער „פרייהייט סטאַטוע", שליסט זיך מיט דער פאַלגענדער דערקלערונג:

„נאָך אַ צאָל סטרייקס, וואָס זיינען פאַרגעקומען נאָך דער ניט־דערפאַלגרייכער רעוואָלוציע פון 1905, זיינען 160 אידן דער־מאָרדעט אַדער פאַרוואונדעט געווארן אין ביאַליסטאָק אין אַ פאָג־ראָם אויסגעפירט פון מיליטער. אַזעלכע מינים פאַרפאַלגונגען און עקאָנאָמישע שוועריקייטן האָבן דערמוטיקט פיל צו עמיגרירן. צווישן 1881 און 1924 האָט איין דריטל פון די זעקס מיליאָן אידן אין מזרח־אייראָפּע פאַרלאָזט זייערע וואוין־ערטער צו געפינען נייע היימען, מערסטנס אין די פאַראייניקטע שטאַטן — „די גאָלדענע מדינה".

די אויסשטעלונג וועגן ביאַליסטאָקער אידן איז באַגלייט מיט פערצן בילדער, וואָס שפּיגלען אָפּ דאָס לעבן אין שטאָט.

אַזוי ווייזט איין בילד אַ אידישע קינדער־שול פאַר מיידלעך און ס׳ווערט דערקלערט, אַז אין די רעליגיעזע שולן האָבן אינג־לער און מיידלעך זיך געלערנט באַזונדער.

אַן אַנדער בילד ווייזט אַ מאַרק אין ביאַליסטאָק און ס׳ווערט דערציילט, אַז אויף אַזאַ אָפענעם מאַרק האָבן אידן און ניט־אידן איינגעקויפט ביי די פּויערים פאַרשידענע גרינסן און פרוכטן.

נאָך אַ בילד ווייזט אַ צאָל אַרבעטסלאָזע אידישע טעקסטיל אַרבעטער, און ס׳ווערט אונטערגעשטראָכן, אַז „אַזאַ טרויעריקער צושטאַנד האָט געפירט צו עמיגראַציע".

אַן אַנדער בילד ברענגט אַרויס די ראָל פון דער אידישער פרוי און משפּחה. דער אונטערשריפט אויפן בילד דערציילט:

„פרויען ברענגען דעם שבת׳דיקן מאָלצייט צום בעקער פרייטיק בייטאָג, ווייל ס׳איז פאַרבאָטן צו אַרבעטן פון פרייטיק אָוונט ביז שבת אָוונט. דער נאָמען פון שבת׳דיקן טראַדיציאָנעלן מאכל איז געווען טשאָלענט און איז באַשטאָנען פון קאַרטאָפל, בעבלעך און פלייש, וואָס האָט זיך געבאַקן איבער נאַכט. ס׳איז צוריק געבראַכט געווארן פון דער בעקערייַ שבת בייטאָג, געוויינ־לעך דורך אַ קריסטלעך קינד, וועלכעס האָט געקראָגן פאַר דעם אַ פאָר גראָשן.

„אין אַ טראַדיציאָנעל רעליגיעזער משפּחה האָבן מענער און פרויען געהאַט פאַרשידענע פאַרפליכטונגען אין שבת. פרויען האָבן מקבל־שבת געווען און מענער זיינען געגאַנגען אין שול מתפלל זיין".

פאַר די מערסטע אידישע אימיגראַנטן — באַמערקט דערביי אין זיין אַרטיקל דוד מאַטיס — אַנטדעקט ניט די ביאַליסטאָק־אויס־שטעלונג אַמעריקע.

די אויסשטעלונג און די „פרייהייט סטאַטוע" וועגן ביאַליס־טאָקער אידן, קען אַבער דערמוטיקן קינדער און אייניקלעך פון אימיגראַנטן פון יעדן טייל מזרח־אייראָפּע, צו מאַכן אַ פאָרזוך צו באַקענען זיך מיט זייער אידישן שורש.

צוגרייטונגען אַרויסצוגעבן דעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

מיר זיינען זיכער, אַז אונדזערע פילצאָליקע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט — אין אַמעריקע און איבער דער וועלט — וועלן אויפנעמען מיט צופרידנהייט די נייעס, אַז ענדלעך, נאָך גרויסע אַנשטרענגונגען און אומדערמידלעכער אַרבעט, וועט אין דער נאָענטסטער צייט אַרויסגעגעבן ווערן דער מאָנומענטאַלער און לאַנג דערוואַרטעטער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך. דאָס איז מעגלעך צו דערגרייכן פאַר אונדז, דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, אַ דאַנק דער טריישאַפט און איבערגעגעבנקייט פון אונדזערע ליבע לאַנדסלייט.

דער מאָנומענטאַלער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך וואָס וועט אין קורצן שוין איבערגעגעבן ווערן צום דרוק, וועט זיין אין גרויסן פאָרמאַט און אָנטהאַלטן עטלעכע הונדערט זייטן, אין אידיש און ענגליש. מיר ווילן, אַז אויך די נייע דורות, אָפשטאַמיקע פון ביאַליסטאָקער אידן, זאָלן לייענען און וויסן וועגן דעם גרויסן און לאַנגיאָריקן יחוס פון דעם אָמאָליקן בארימטן אידישן ישוב אין ביאַליסטאָק; ווי אויך וועגן די ליידן, ווידערשטאַנד און אומקום אין דער מורא'דיקער היטלער־צייט.

דער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, וואָס ווערט געגרייט פון אַ ספּעציעלן בוך־קאָמיטעט ביים ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וועט אַרייננעמען וויכטיקע דאָקומענטן, מאַטעריאַלן, באַשרייבונגען, שילדערונגען, זכרונות און פיל אַנדערע באַגלייט אויף מיט פאָטאָגראָפיעס, ווי דאָס פאַרדינט אַזאַ ווירדיקע אויסגאָבע. אין דעם וועט דערציילט ווערן וועגן דעם אויפקום, אַנטוויקלונג און לעבן פון די אידן אין ביאַליסטאָק פון די עלטסטע צייטן־אַן ביזן חורבן ביי די נאַציס. אַ געהעריקן פּלאַץ אין דעם ספר וועט, פאַרשטייט זיך, פאַרנעמען די טראַגישע צייט פון דעם ישוב בעת דער גרויזאַמער היטלער־הערשאַפט.

דער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, וואָס איז פון וויכטיקער היסטאָרישער באַדייטונג ביים פאַראייביקן דעם אָמאָליקן באַרימטן אידישן ישוב, וועט אויך זיין אַן אייביקע ווירדיקע מצבה פאַר אונדזערע אומגעבראַכטע קדושים און מארטירער, וועלכע זיינען אַן קברים און אַן מצבות.

אַ וויכטיקן פּלאַץ אין דעם גרויסן יזכור־בוך וועט פארנעמען די אָפּטיילונג וועגן דעם לעבן און אַקטיוויטעטן פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער וועלט. אַלע ארגאַניזאַציעס און גרופּן פון ביאַליסטאָקער אידן אין די פאַרשידענע לענדער, ווערן דעריבער געבעטן צוצושיקן קורצע באַשרייבונגען וועגן זייערע ארגאַניזאַציעס, טעטיקייטן און ענלעכעס. וועגן אַלע ענינים אין פאַרבינדונג מיט דעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך דאַרף מען שרייבן צו: BIALYSTOKER CENTER Book-Committee
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

צום אָנדענק פון פּסח קאַפּלאַן ע"ה

פון דבורה יאָסעם (בערגער) נומער 74242

יעדעס יאָר אין חודש פעברואַר (שבט), פירן די ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט דורך טרויער־פּאַרזאַמלונגען אין אַנדענק פון די זעכציק טויזנט אידן, אונדזערע אומגעבראַכטע קדושים ביי די נאַציס. עס ווערן דערביי אָנגעצונדן יאָרצייט ליכט, מען זאָגט א קאַלעקטיוון קדיש און מען זינגט אויך פּאָסיקע געטאָ און חורבן־לידער. צווישן אַנדערעס, ווערט אויך געזונגען די טרויעריק־בא־רימטע ליד „רבקה'לע די שבת'דיקע", פון פּסח קאַפּלאַן ע"ה, וויל איך דאָ איבערגעבן עטלעכע איינצעלהייטן וועגן דעם געווע־זענעם גרויסן געלערנטן און שרייבער, וואָס איך פּערזענלעך האָב דאָס איבערגעלעבט אין דער ביאַליסטאָקער געטאָ.

אין די יאָרן 1942־1943 האָב איך יעדן טאָג באַזוכט פּסח קאַפּלאַן אין דער געטאָ, אין זיין קליינער הייזקעלע אויף 28 נאָווי שוויאָט. די קליינע צימערלעך דאָרט זיינען געווען פול מיט ביכער, צייטונגען און פאַרשידענע שריפטן. דערפאַר אָבער איז אין דער שטוב געווען ווייניק שפּייז. ניט געקוקט אָבער אויף דעם, איז דער גרויסער שרייבער דאַמאָלט געווען מונטער און פול מיט האָפּע־נונג, אַז אידן וועלן איבערלעבן היטלערן.

פּסח קאַפּלאַן האָט גלילטן פון אַ צאָל קראַנקהייטן, צווישן דעם אויך פון צוקער־קראַנקהייט. איך פלעג אים מאַכן אינסולין־איינשפריצונגען 2־1 אַ טאָג. פאַרשטייט זיך, אַז איך אליין בין אין יענער צייט אויך געווען אַן שום מיטלען צום לעבן, איך בין געווען אין געטאָ איינע אליין. קאַפּלאַן האָט דאָס גוט פאַרשטאַנען און יעדעס מאָל האָט ער זיך געטיילט מיט מיר מיט דעם ביסעלע זופּ, וואָס מען האָט אים געגעבן צום עסן.

ווי נאָר איך פלעג אים מאַכן די איינשפריצונגען, האָט ער גע־זאָגט צו זיין פרוי: „מאַמע, דערלאַנג ביטע די געשמאַקע זופּקע, און גיב אויך פאַר דער קראַנקן־שוועסטער דבורה. זי איז יונג, און זי דאַרף אונדז איבערלעבן..." אָט די ווערטער פון דעם ליבן פּסח קאַפּלאַן, קען איך קיינמאָל ניט פאַרגעסן.

וועו איך בין געווען אין אוישוויץ ארומגערינגלט פון די קרעמאַטאָריעס און פיל מאָל דורכגעמאַכט די טרויעריקע „סעלעקציעס" וואָס האָט געפּירט צום טויט, האָב איך אַלעמאָל פאַר זיך געזען די הייליקע געשטאַלטן פון מיינע שרעקלעכע פאַר־פיניקטע עלטערע שוועסטער און ברידער. איך האָב דערביי געהערט די שטימע פון דעם גרויסן אומגעקומענעם שרייבער פּסח קאַפּלאַן ע"ה „דבורה דאַרף לעבן בלייבן, די קראַנקן־שוועסטער פון לינת הצדק דאַרף איבערלעבן דעם היטלער־גיהנום, ניט אַלע אידן וועלן אומקומען... אידן מוזן איבערלעבן אויך דעם המן..."

דאָס זיינען געווען די לעצטע וואונטשן און געדאַנקען פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער איד, דער אומפאַרגעסלעכער טייערער שרייבער פּסח קאַפּלאַן ע"ה.

ערב שבת ביי מיין מאַמע

פון מאָטל פּטאַשעוויטש

איך קען זי נישט פאַרגעסן,
איך קען קיין רו געפינען,
סיי אין שלאָף — סיי ביים עסן,
האָב איך מיין מאַמען אין זינען.

וואָס זי האָט פאַר מיר געטאָן,
האָב איך צום באַווייזען,
וועו איך גיב זיך אַ דערמאָן
אַזאַ לאַנגע צייט — פון
מיין אַוועקרייזען.

כ'געדענק יענע טעג — יענע וואָכן,
מיין מאַמע האָט נאָר איינס
געטראַכט
חלה — קיכל — פיש קאָכן,
מיט'ן גאַנצן געשמאַק געמאַכט.

ערב שבת איז אַלץ געוואָשן,
ס'האָט געשמעקט אַזוי ריין,
ביסלעך פלעג איך נאָשן..
און אַלץ איז געווען מלא חן.

פאַרנאַכט ליכט צינדן,
מיט אַזוי פיל געפילן —
געמאַכט אַ ברכה,
דער קאָפּ — מיט אַ טיכל
אַרומגעבונדן,
און געהאָט צוטרוי, און הבטחה.

סיי אין עסן — סיי אין בענטשן,
איינס איז געווען — ביי איר
אין געדאַנק
פון מיר מאָכן אַ מענטשן,
אויף אַלע יאָרן — לאַנג
און לאַנג.

היינט וואָלט איך מיין מאַמען
באַצאָלט,
פאַר איר טריישאַפט אין
מיין לעבן,
פון די בעסטע — וואָס זי
האָט געוואָלט,
פון מיין טיפסטן האַרצן —
איר געגעבן.

זכרונות פון דער אַמאָליקער ביאַליסטאָק

פון מאיר באַראַק (ברק) וואַלי סטרים, נ.י.

מיט גדולי ישראל אין ביאַליסטאָק

די אידישע ביאַליסטאָק, כאָטש געווען איז זי אין גלות־פוילן, האָט שטענדיק געווארעמט די דאָרטיקע אידן פון פיל דורות, ווי אַן אמתע מאַמע איז מיט ליבע און טריישאַפט צו אירע קינדער. אַזוי איז דאָס געווען דאָרט פאַר יעדן אידישן מענטש, וואו מען האָט שטענדיק געצויגן גייסטיקע יניקה ווי פון א טיפן און אומ־אויסשעפבארן קוואל.

חז״ל זאָגן: „כל המלמד את בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה״ (בבא מציעא, פ״ה). אין אַן אַנדער וואַריאַציע „כאילו ילדו״... נו, האָט די באַטרעפענדע פרעכטיקע אידישע קהילה פון אינטעלעקטואַלן, חכמים און סופרים דערפילט די אחריות׳פולע אויפגאבע בשלימות, האָט א סך בייגעטראָגן און געזאָרגט פאַר מיין גייסטיקע אַנטוויקלונג און תורה׳דיקע דערציאונג, וואָס כ׳האָב דערוואַרבן אין דער וואונדערלעכער מעטראָפּאָליע מיט אירע טייערע מענטשן. די שטאָט מיט א הא הידיעה, האָט זיך אויסגע־צייכנט אויף אַלע געביטן פונ׳ם אידישן פאַלקס־לעבן. זי האָט געשמ׳ט איבעראַל מיט אירע רומפולע רעליגיעזע, נאַציאָנאַלע און סאָציאַלע אינסטיטוציעס, און מוסדות הצדקה והחסד אין דעם שענסטן זין פון וואָרט.

עס וואָלט געווען א אומפאַרגעבלעכע עוולה מצד מיין ווייני־קייט, ניט צו פאַרצייכענען אין מיינע זכרונות די לעבנס־וויכטיקע אקטיוויטעטן פון „לינת הצדק״ פאַר קראַנקע און ליידנדע. און בעיקר די דערהאָבענע מענטשלעכע מצווה פון הכנסת אורחים — די אייביקע ירושה פון אונער שטאָם־פאָטער אברהם — וואו יעדער וואָנדערער און מר־נפש האָט געפונען דאָרט א ליכטיקע וואַרעמע היים, און א ריינעם גאַלעזער דעם קאָפּ אַוועקצולייגן. און איבער דעם אַלעם, האָט געהערשט א גייסט פון פרייַנטשאַפט און אום־באַשרייבלעכן אהבת ישראל.

מען טאָר ניט פאַרגעסן, אַז אהבת ישראל, ליב האָבן אידן, איז דער באַראָמעטער וואָס מעסט די מאָראַלישע הויכקייט פון דער אידישער נשמה. אויך אהבה רבה (אין סידור) שטייט בעפאַר שמע ישראל... אָט די הומאַניטאַרע מידה מיט איר הויך עטישן באַדייט האָבן אין א גרויסער מאָס איבערגענומען, צו זייער שבח, די ביאַליסטאָקער איינוואוינער פאַרוואָס זיי ווערן גאָאַכטעט און גאָשאַצט.

מיט דער „אַקופאַציע״ פון דער נאַוואַרדאָקער ישיבה אין די אַנהייב צוואַנציקער יאָרן אין ביאַליסטאָק, האָט עס גורם געווען צו א גייסטיקער רעוואָלוציע אין דער אידישער מחנה, און פאַר־וואַנדלט די שטאָט אין אַן אכסניא של תורה, וואו עס האָבן זיך געצויגן מאָסן תלמידים פון דער לענג און בריַיט פון פוילן דער מדינה. און ניט נאָר יונגעלייט, אפילו די אַרטיקע פשוט׳ע באַלע־באָטים זענען געווארן שטאַרק אינספּירירט פון די פלאַם־פייער־דיקע דרשות, וואָס די עלטערע רוסישע בחורים פלעגן האַלטן אין ישיבה־בנין. און אַזוי ארום מיטגעריסן געווארן אין דער פאַר־צווייגטער טעטיקייט צו באַפעסטיקן און פארזיכערן די עקזיס־טענץ פון דער באַליבטער אקאדעמיע פאַר תורה.

איך דערמאָן זיך אַן עפּיזאָד: איינמאָל, אינמיטן התלהבות־דיקן לערנען, האָט זיך פאַרשפּרייט א קלאַנג, א „קלא דלא פסיק״ צווישן די תלמידים, אַז אין ביאַליסטאָק ווילט איצט דער גדול הדור, דער חפץ חיים פון ראַדין זצוק״ל. ער איז געקומען אויף א קורצן באַזוך וועגן א פאָמיליע ענין. דערהערט אַזא פריילעכע בשורה, א קלייניקייט דער חפץ חיים אין ביאַליסטאָק! האָבן מיר לאַנג ניט געטראָכט, אויסגענוצט די גאָלדענע געלעגנהייט און בליק אויף דער וועלט־באַרימטער מוסר ישיבה און זייער אייגנאַרטיקע שיטה אין לערנען. אויף צומאַרגנס איז טאָקע אין דער ביאַליס־טאָקער טאָג־צייטונג „דאָס נייע לעבן״, אונטער דער רעדאַקציע פון פסח קאָפלאַן, דערשינען א געשיכטלעכע אָפהאַנדלונג פון הלל צייטלין, און וועגן דעם הויכן ניוואָ פון די ביאַליסטאָקער ישיבה־לייט, וועלכע ער האָט כאַראָקטעריזירט מיטן ספּעציפישן נאָמען „ר׳ יוזל׳ס קאָזאָקן״... אַדאָנק זייער ענערגיע און מסירת נפש, אָפטמאָל אונטער די שווערסטע אומשטענדן, באַלייכטן זיי דער אידישער וועלט מיט די דערהאָבענע סיני־אידאַלן, מיטן אור התורה ומוסר היהדות.

דורך דער ישיבה, האָב איך געהאָט דעם גרויסן כבוד צו זיין אין נאָענטן קאָנטאַקט מיט גדולי ישראל, ווייל מצווה גוררת מצווה. און בכלל האָט ביאַליסטאָק פאַרמאָגט א מאָגנעטישע צוציאונגס־קראָפט. זי האָט תמיד פרעטענדירט אַלס א רוחניות׳דיקער צענטער, א מקום תורה, וואו גייסטיקע אויטאָריטעט פער־זענלעכקייטן האָבן געפונען פאַר נויטיק איר צו באַזוכן לעת מצוא.

בריוו צו דער רעדאַקציע

טייערע פריינד,

קודם כל, אַן אָנטשולדיקונג פאַרן האָבן פאַרשפעטיקט מיט מיין מיטגלידס־אָפּצאָל פאַרן יאָר 1980. דערפאַר שיק איך דאָ צו, צוזאַמען מיט דעם, און היפש אין פאַרויס, מיין ראש־השנה ביישטייערונג פאַר אייער אינסטיטוציע.

גלייכצייטיק וויל איך אויסנוצן די געלעגנהייט צו באַגריסן גאָר האַרציק דעם ביאַליסטאָקער צענטער מיטן כבוד וואָס ס׳איז צוגעטראָגן געווארן מיטן באַשטימען, אַז די קינדער־היים אין כפר תבור זאָל טראָגן די נעמען פון איסאק און מאלי ריבאַלאָווסקי.

צום באַדויערן טרעפט צו אָפט, אַז מיר זעען זיך ארום „א ביסעלע צו שפּעט״ אויף אָפּצושאַצן מענטשן און זיי צוטראָגן כיבודים. דערפאַר שליס איך זיך אָן אין די צאָלרייכע ביאַליס־טאָקער צעשפרייט איבער דער וועלט, וועלכע פריַיען זיך סיי וויַיל אין דעם פאַל וועלן עס געטאָן אין צייט, סיי וויַיל איסאק און מאלי ריבאַלאָווסקי האָבן אזא אנערקענונג און כבוד כשר פאַרדינט.

איך וויַינטש דעם ביאַליסטאָקער צענטער פיל דערפאָלג אין די טעטיקייטן, און ריבאַלאָווסקי מיט זיין פרוי וויַינטש איך נאָך לאַנגע, געזונטע און שעפּערישע יאָרן.

מיט וואַרעמער פריינדשאַפט,

וועליע זאַבלודאָווסקי

מעקסיקע

דעם גאון און צדיק ר׳ ישראל מאיר הכהן, „החפץ חיים״ ובעל „משנה ברורה״ — וואָס איז געווארן א קלאַסישער הלכה ספר ביי אידן בכל תפוצות ישראל.

אַן איבעראַשענדע ידיעה איז געווען די נייעס וועגן א צווייטע איינפלוסרייכע פערזענלעכקייט, וואָס איז געקומען אין מיין צייט אין ביאַליסטאָק. פאָסירט האָט עס אין א מאָנטיק, נאָר האָלבן טאָג. בעת דער ראש־הישיבה הגאון ר׳ אברהם יאָפין זצ״ל האָט געזאָגט זיין קביעות׳דיקן גמרא־שיעור פאַר עטלעכע הונדערט תלמידים, האָט זיך פלוצלונג באַווייזן אין בית־המדרש א אורח הגון, א פאַ־טריאַרכאַלישער טיפּ, מיט א גרויסער באָרד, א פאַר שאַרפע אויגן און געדיכטע ברעמען. ער האָט געמאַכט דעם איינדרוק פון א פאַרצייטיקן פראָפעט („נביא קדמון״).

צווישן די תלמידים האָט קורסירט א קלאַנג, אַז דער מיסטעריעזער איד, איז ר׳ הלל צייטלין הי״ד דער רעליגיעזער דענקער און פראָמינענטער שרייבער, מיטאַרבעטער פון ווארשע־ווער „מאָמענט״, וואָס איז געווען איינער פון די חשוב׳סטע וואָרט־זאָגערס פון דער ערנסטער אידישער פובליציסטיק אין פוילן. ער איז וואַרשיינלעך, זייענדיק אין ביאַליסטאָק, געקומען כאָפן א בליק אויף דער וועלט־באַרימטער מוסר ישיבה און זייער אייגנאַרטיקע שיטה אין לערנען. אויף צומאַרגנס איז טאָקע אין דער ביאַליס־טאָקער טאָג־צייטונג „דאָס נייע לעבן״, אונטער דער רעדאַקציע פון פסח קאָפלאַן, דערשינען א געשיכטלעכע אָפהאַנדלונג פון הלל צייטלין, און וועגן דעם הויכן ניוואָ פון די ביאַליסטאָקער ישיבה־לייט, וועלכע ער האָט כאַראָקטעריזירט מיטן ספּעציפישן נאָמען „ר׳ יוזל׳ס קאָזאָקן״... אַדאָנק זייער ענערגיע און מסירת נפש, אָפטמאָל אונטער די שווערסטע אומשטענדן, באַלייכטן זיי דער אידישער וועלט מיט די דערהאָבענע סיני־אידאַלן, מיטן אור התורה ומוסר היהדות.

דורך דער ישיבה, האָב איך געהאָט דעם גרויסן כבוד צו זיין אין נאָענטן קאָנטאַקט מיט גדולי ישראל, ווייל מצווה גוררת מצווה. און בכלל האָט ביאַליסטאָק פאַרמאָגט א מאָגנעטישע צוציאונגס־קראָפט. זי האָט תמיד פרעטענדירט אָלס א רוחניות׳דיקער צענטער, א מקום תורה, וואו גייסטיקע אויטאָריטעט פער־זענלעכקייטן האָבן געפונען פאַר נויטיק איר צו באַזוכן לעת מצוא.

בריוו צו דער רעדאַקציע

טייערע פריינד,

קודם כל, אַן אָנטשולדיקונג פאַרן האָבן פאַרשפעטיקט מיט מיין מיטגלידס־אָפּצאָל פאַרן יאָר 1980. דערפאַר שיק איך דאָ צו, צוזאַמען מיט דעם, און היפש אין פאַרויס, מיין ראש־השנה ביישטייערונג פאַר אייער אינסטיטוציע.

גלייכצייטיק וויל איך אויסנוצן די געלעגנהייט צו באַגריסן גאָר האַרציק דעם ביאַליסטאָקער צענטער מיטן כבוד וואָס ס׳איז צוגעטראָגן געווארן מיטן באַשטימען, אַז די קינדער־היים אין כפר תבור זאָל טראָגן די נעמען פון איסאק און מאלי ריבאַלאָווסקי.

צום באַדויערן טרעפט צו אָפט, אַז מיר זעען זיך ארום „א ביסעלע צו שפּעט״ אויף אָפּצושאַצן מענטשן און זיי צוטראָגן כיבודים. דערפאַר שליס איך זיך אָן אין די צאָלרייכע ביאַליס־טאָקער צעשפרייט איבער דער וועלט, וועלכע פריַיען זיך סיי וויַיל אין דעם פאַל וועלן עס געטאָן אין צייט, סיי וויַיל איסאק און מאלי ריבאַלאָווסקי האָבן אזא אנערקענונג און כבוד כשר פאַרדינט.

איך וויַינטש דעם ביאַליסטאָקער צענטער פיל דערפאָלג אין די טעטיקייטן, און ריבאַלאָווסקי מיט זיין פרוי וויַינטש איך נאָך לאַנגע, געזונטע און שעפּערישע יאָרן.

מיט וואַרעמער פריינדשאַפט,

וועליע זאַבלודאָווסקי

מעקסיקע

ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון בן-ציון ברוקער (בוענאָס-אירעס)

צוליב דעם וואָס דער בריוו איז אָנגעקומען פֿאַרן שליסן פון דעם איצטיקן נומער „ביאליסטאקער שטימע", ווערט אַריין-געגעבן בלויז אַ טייל פון דער קאָרעספאָנדענץ — רעדאַקציע.

אין סוף פון חודש יוני איז אין בוענאָס איירעס פֿאַרגעקומען די אַלגעמיינע פֿאַרזאַמלונג פון דעם פֿאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער אידן. דער צוזאַמענטרעף האָט אַרויסגערופן אַ גרויסן אינטערעס ביי אַלע אונדזערע לאַנדסלייט, ווייל די פֿאַר-זאַמלונג איז פֿאַר-געקומען אין דעם יובל-יאָר פון ביאליסטאקער פֿאַרבאַנד, וואָס איז געגרינדעט געווָארן אין יאָר 1930.

די פֿאַרזאַמלונג איז דערעפֿנט געווָארן פון דעם פֿרעזידענט יעוורעיסקי, וועלכער האָט געגעבן אַן אינטערעסאַנטן איבערבליק וועגן די גרינדונג און די טעטיקייטן פון דעם פֿאַרבאַנד אין פֿאַר-לויף פון העכער אַ האַלבן יאָרהונדערט. נאָכן אויסווייליל אברהם דיין, אַלס פֿאַרזיצער פון דער פֿאַרזאַמלונג, זיינען געהערט געווָארן פֿאַלגענדע באריכטן: טעטיקייטן, יצחק צעסלער: קאַסע, וואָלף טשינסקי, וועלכער האָט אויך געלויבט דעם מיט-קאַסירער חיים פיילנבויגן. נאָך די באריכטן און אַ היימישן מיינונגס-אויס-טויש, איז אויסגעוויילט געווָארן אַ נייע פֿאַרוואַלטונג לויט פֿאל-גנדן צוזאַמענשטעל:

זלמן דוד יעוורעיסקי — פֿאַרזיצער; וואָלף טשינסקי און משה וויטשיקער — וויצע-פֿאַרזיצער; יצחק צעסלער און גדליה פיינ-סאַד — סעקרעטָארן; יהושע גרוצקי, הערש פֿאַלאַק און מישא סווערדזשענסקי — קאַסירערס; חיים פיילנבויגן און אברהם בור-שטיין — קאָנטראָלירער. אַלס פֿאַרוואַלטונגס-מיטגלידער זיינען דערוויילט געווָארן: ישראל אפרון, ישראל סיפיצקי, זיידל וואָראָן, לעאָן ווייַנער, יעקב קראָווץ, פישל וואַלקאָוויסקי. פֿראַטאָקאָל-סעקרעטאַר — בן ציון ברוקער. אַלס ראַט-מיטגלידער זיינען דער-ווייַלט געווָארן פֿאַלגנדע: רייזל אפרון, בערל ביאַלאָסטאָצקי, רחל בורשטיין, שלמה גראָסמאָן, קלאָרא גראָסמאָן, סאָפיע גרוצקי, ראָזע גרוצקי, ישראל גרינבוים, אַמאַליע גרינבוים, שמואל גאָניאַנדזשקי, לייבל בעזן, אברהם דיין, חנה דיין, דבורה וואָראָן, סאָניע וויינער, רחל טשעכאָצקי, נחמה טשינסקי, שרה טורעק, סאָניע יעוורעיסקי, גיטל מאָטיס, שמואל מילעוויטש, נאָטאַליע ראָזענבלום, פעני מאָזור, ראשל סווערדזשענסקי, גיטל פיילנבויגן, דאָרע פֿאַלאַק, איידל פיינסאַד, רחל צעסלער, שמואל צעסלער, ראשל אָגאָן, חיים שלאָכטער און יצחק שטורמאַק.

מיטן אונטערשרייבן דעם פֿראָטאָקאָל דורך הירש פֿאַלאַק און שמואל גאָניאַנדזקי און אין אַ געהויבענער שטימונג מיטן באַוואוסטזיין צו פֿאַרשטאַרקן די טעטיקייטן לטובת די לאַנדסלייט און פֿאַר אידישע אינטערעסן בכלל, איז די פֿאַרזאַמלונג געשלאָסן געוואָרן.

* * *

ווי שוין דערמאָנט, זיינען מיר דאָ איצט אין יובל-יאָר זינט עס איז אין בוענאָס-אירעס געגרינדעט געווָארן דער פֿאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. אין פֿאַרבינדונג מיט דעם, האָבן מיר צוגעגרייט אַ בריוו און פֿאָסיקן פֿראַגראָם פון פייערונג, כדי ווי געהעריק אָפּצוצייכענען די דאָזיקע וויכטיקע דאַטע אין לעבן פון די לאַנדסלייט אין אַרגענטינע. סוף פון היינטיקן יאָר וועט ביי אונדז דורכגעפֿירט ווערן אַ מאָסן-פייערונג מיטן אָנטייל פון דעם צווייטן דור ביאליסטאקער, ד.ה. קינדער פון די עלטערן ביאַליס-טאָקער אידן אין אַרגענטינע. אויך וועט צו דער געלעגנהייט פון דעם יובל-יאָר אַרויסגעבן ווערן אַ ספּעציעלער נומער פון די „ביאליסטאקער וועגן", וואָס וועט רעדאַקטירט ווערן פון דעם באַ-קאַנטן פֿאַעט שמואל צעסלער. מיר וועלן זיך באָמיען, אַז אין דער אויסגאַבע זאָל אָפּגעשפּיגלט ווערן דאָס לעבן און אַקטיוויטעטן פון די ביאַליסטאָקער אין אַרגענטינע אין משך פון די פֿאַרגאַנגענע פופציק יאָר, ווי אויך וועגן אונדזער אַמאַליקער היים-שטאָט און סביבה.

* * *

אין דער לעצטער צייט האָבן מיר דאָ גהאט עטלעכע פֿאַר-לוסטן. עס איז געשטאַרבן איזי קאַגאַן, וועלכער איז געווען סעקרעטאַר פון דער מיטגלידער-קאָמיסיע. עס איז געווען באַ-ליבט ביי אַלע לאַנדסלייט מיט זיינע טרייַע אַקטיוויטעטן און מיט זיין באַשיידנקייט. פיל לאַנדסלייט האָבן זיך באַטיילקט אין דער לויה און אין דער שלושים-הזכרה. לעצטנס איז אויך אַוועק אין דער אייביקייט יאַנקל בעזן, וועלכער איז פֿאַר פיל יאָרן געווען טעטיק אין ביאַליסטאָקער פֿאַרבאַנד און אין דער צייט, וועו מיר האָבן גהאט אַ קרעדיט-קאָאָפּעראַטיוו. כבוד זייער אַנדענק!

צום ערשטן יאָרצייט פון דזשעק בערגער ע"ה (יאַנקל עמיאל), פון ביאַליסטאָק

מיט ליבע און פֿאַרערונג און אינגעהילט אין טיפן טרויער, איז אָפּגעצייכנט געוואָרן דער ערשטער יאָרצייט נאָכן טויט פון דעם ביי אַלעמען באַליבטן און אומפֿאַרגעסלעכן דזשעק בערגער (יאַנקל עמיאל), וועלכער איז געשטאָרבן דעם 14טן יוני, 1979. דער טויט פון טייערן דזשעק, וועלכער איז אַוועקגעריסן געוואָרן אין בליענדן עלטער פון 58 יאָר, האָט איבערגעלאָזט אַן אומפֿאַרהייל-בּאָרע וואונד ביי זיינע נאָענטע משפּחה-מענטשן און ביי די אומ-צאָליקע פריינד.

דזשעק בערגער איז געווען אַ טרייַער מאַן, אַן איבער-געגעבענער פֿאָטער צו זיינע קינדער, אַ ליבער משפּחה-מענטש ביי זיינע נאָענטע און געשעצטער פריינט ביי זיינע פיל באַקאַנטע. דער טויט פון דזשעק בערגער איז אַ פֿאַרלוסט ניט בלויז פֿאַר זיין משפּחה, נאָר אויך פֿאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענטשן, וואו ער איז געווען אַ טרייַער טוער און ער האָט ביי אַלעמען צו זיך אַרויסגערופן גרויס דרך-ארץ. נאָכן איבערלעבן די פיין און ליידן ביי די נאָצישׂ, איז דזשעק געווען גליקלעך פון האָבן אויפגעבויט אַ נייעם צופֿרידענעם לעבן מיט זיינע נאָענטע. לייַדער אָבער, האָט דער פריצייטיקער טויט צעשטערט זיין גליק.

דער אומפֿאַרגעסלעכער יעקב (דזשעק) בערגער ע"ה האָט איבערגעלאָזט אין טיפן טרויער זיין פרוי, סאַלי, אַ זון דר. ברוס בערגער, אַ טאָכטער קערען, זיין שוועסטער לאה'קע מיט איר מאַן הערשל מוראָווסקי, די שוועגערין פֿאַלא מיט איר מאַן אייב גאָלד-בערג, און אַנדערע אין דער משפּחה.

21 יאָר זינט חזן הערי פיינבערג פֿאַרנעמט עמוד אין פלעטבוש דזשואיש צענטער

מיר גראָטולירן אונזער חשוב'ען עקזעקוטיוו דירעקטאָר, רעוו. הערי פיינבערג, וועלכער וועט צום 21-טן יאָר אָנפירן דעם ימים-נוראים-דאָוונען אָלס שליח-ציבור אין דעם פלעטבוש דזשואיש צענטער, ברוקלין, נ.י.

חזן פיינבערג איז אַן איבערגעגעבענער טוער פֿאַר אונזער ביאליסטאקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשן און פֿאַר-נעמט דעם חשוב'ען אמט פון עקזעקוטיוו דירעקטאָר אין אונזער אינסטיטוציע.

צוויי לידער

פון אָשר שטשוטשינסקי

די לידער זיינען דערשינען אין בוך: „צווישן ערד און ים", 1980

ווּאו זיינען מיינע לידער?

ווּאו זיינען מיינע לידער פון הונגער און ברויט,
פון צעקרישלטן גלאָז אויף האַרטע שיך־זוילן.
געשטאָכן האַבן קרישקעס גלאָז די פינגער
ווי פייער פון אַנגעגליטע שטיין־קוילן.

ווּאו זיינען מיינע לידער פון צעהאַנגען וועש,
אויף האָוואַנער דעכער — דער הילכיקער קלאַנג
פון אַלטע טראַמווייען, ווי כלים פון מעש,
לידער פון בענקשאפט — נאָר היים דער דראַנג.

ווּאו זיינען די לידער פון האָוואַנער שמאַלער גאַס,
אייגעקאַרטשעט, געטוליעט איך האָב זיך צו וועגט:
דער טעם פון אַ האָניק־קיכל אַ נאַס׳ס
מיט קאָווע, זיך זעלטן דערלויבן געקענט.

ווּאו איז מיין ליד פון שטיינגריבער ביים ימישן ברעג,
ווּאו מיר האָבן פאַרבראַכט די יוגנט־נעכט
אונטער אַ בלאַסער לבנה, ווּאָס דערמאַנט אין אַ וועג
פון בענקענדיקע טעג — אין שווערן געפעכט.

נישט אויסגעהיט האָב איך פון לידער קיין איינע,
נישט געטרויט האָב איך קיינעם, קיינעם,
קומען זיי איצט צו מיר אין זכרון
דערמאָנען די ביטערע, פינצטערע יאָרן.

אַ קורצער חשבון

וויפל יאָרן זיינען פאַרלאָפן
זייט כ׳בין אַ בארוועסער געלאָפן
פון טייכל איבערן שטיינערנעם ברוק,
טראָגנדיק וואַסער אַ פולן קרוג,

וויפל יאָרן זיינען פאַרלאָפן
זינט כ׳בין אויף אייזערנעם קאָלומבינע
אין איינעם מיט מיין עלנט געשלאָפן,
געחלומט פון פוילישע פעלדער פון גרינע.

ווי לאַנג איז דער חשבון פון גאַנצן לעבן,
פון אַלע מיינע פאַרלאָפענע יאָרן —
איצט קומען זיי צו מיר אין זכרון
אַ גרוס מיט אַ ווייטן איבערצוגעבן.

אין דער לאַנגער קייט פון יאָרן,
קומט צו אַ רונג נאָך אַ רונג,
ווי אַ ראָד צו אַ ראָד, זאָלסט דיין וועלטל פאַרפאָרן
ביז זאָלסט דערהערן דעם לעצטן קלונג.

מזל טוב

אונזער ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן, סעם (צדוק) וואָסילקאָווסקי און זיין פרוי, סאָניע, האָבן געהאָט אַ שמחה אין זייער פאָמיליע מיט דעם געבורט פון אַ אייניקל צו זייער זון און שנור, סילוויאַ, און מייבל וואָסילקאָווסקי, אין אַרגענטינע.

סעם וואָסילקאָווסקי איז אַ גוטער און בריי־טהאַרציקער מיטגליד פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים די גאַנצע יאָרן.

די באַאמטע און דירעקטאָרן פון דער אינסטיטוציע באַגריסן די עלטערן פון דעם אינגל, ווי אויך דער זיידע־באָבע. מיר פאַרהאָפן אַז זיי וועלן האָבן אַ סך נחת.

דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן אליאש סוראָסקי באָערט אין מעקסיקאָ

אונדזער חשובער און באַוואוסטער לאָנדסמאַן, אליאש סוראָסקי, וועלכער איז גוט באַקאַנט אין מעקסיקאָ אַלס פראָמי־נענטער באַנקיר, פילאַנטראָפ און אידישער געזעלשאַפטלעכער טוער, איז איצט באָערט געוואָרן פון דעם מעקסיקאַנער אוניווער־סיטעט, פאָר זיינע גרויסע בייטראָגן צום לאַנד. די פייערונג איז דורכגעפירט געוואָרן אין פאַרבינדונג מיטן 80טן געבורטסטאָג פון פרייַנט סוראָסקי.

אליאש סוראָסקי, וועלכער איז געבוירן און דערצויגן גע־וואָרן אין ביאַליסטאָק, איז מיט יאָרן צוריק געקומען קיין מעק־סיקאָ, צוזאַמען מיט אַנדערע פון זיינע משפחה־מענטשן. אַ דאַנק זיינע אַנשטרענגונגען און ענערגיע האָט ער דערגרייכט די העכסטע שטאַפלען אין דער פינאַנציעלער וועלט אין מעקסיקאָ. גלייכצייטיק איז פרייַנט סוראָסקי אויך אַלע יאָרן טעטיק פאָר אַרטיקע אידישע און אַנדערע צוועקן. אליאש סוראָסקי איז גוט באַ־קאַנט אין מעקסיקאָ, ער ווערט פון אַלעמען ווי געהעריק אָפּגע־שאַצט, פאָר זיין וויכטיקן ביישטייער צום אידישן און צום אַלגע־מיינעם לעבן אין מעקסיקאָ. מיר שיקן איבער אונדזער חשובן לאָנדסמאַן די בעסטע וואונטשן צו זיין 80טן געבורטסטאָג.

אַ גרוס פון צבי און סטעלא פייגין פון אַרגענטינע

היינטיקן זומער האָט די ליבהאַרציקע סטעלא פייגין, די טרייַע פרוי פון אונדזער חשובן לאָנדסמאַן צבי פייגין, אין אַרגענטינע, געמאַכט אַ רייזע איבער דער וועלט. זייענדיק בעת דער דאָזיקער רייזע אַ קורצע צייט אין לאָס אַנדזשעלעס, האָט פרוי פייגין טעלעפאָנירט צו איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאָר עלטערע מענטשן.

אין דעם טעלעפאָנישן שמועס האָט מרס. פייגין אויסגע־דריקט באַדויער וואָס זי האָט דאָסמאָל ניט געקענט זיין אין ניו יאָרק און קומען אויף אַ באַזוך — אָזוי ווי דאָס איז שטענדיק — צו באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער, ווי אויך זיך זען מיט די היגע

סטעלא און הירש פייגין

לאָנדסלייט און פריינט. פרוי סטעלא פייגין, וועלכע האָט אויך געערעדט אין נאָמען פון איר מאַן, וואָס איז איינער פון די בעסטע פריינט און שטיצער פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, האָט געבעטן אַלעמען איבערגעבן אַ הארציקן גרוס.

פריינדין פייגין האָט דערבייַ אויסגעדריקט די האָפענונג, אויך אין נאָמען פון איר מאַן, אַז דעם נאָענסטן מאָל ווען זיי וועלן קומען קיין אַמעריקע, וועלן זיי געוויס אויך זיין אין ניו יאָרק און קומען באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און זיך אויך זען מיט זייערע פילצאָליקע פריינט. דער טעלעפאָנישער שמועס צווישן פרוי סטעלא פייגין מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי, איז געווען אַ זייער וואַרע־מער און האַרציקער.

חשובע געסט באַזוכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק

אין פאַרלויף פון דער לעצטער צייט, אַזוי ווי דאָס איז א גאַנץ יאָר, איז דער ביאַליסטאָקער צענטער באַזוכט געוואָרן פון א צאָל אונדזערע לאַנדסלייט און פריינט, פון ניו יאָרק און פון אַנדערע ערטער אין אַמעריקע. צווישן די געסט וואָס באַזוכן די גרויסע אינסטיטוציע, זיינען אויך לאַנדסלייט און פריינט פון אַנדערע לענדער, וועמען עס קומט אויס צו זיין אין ניו יאָרק. ווי דאָס איז יעדעס מאָל מיט אַזעלכע באַזוכער, האָבן אויך די לעצטע אויסגעדריקט זייער אַנערקענונג פאַר אונדזער אינסטיטוציע וואָס רופט שטענדיק ביי אַלעמען אַרויס לויב און דאַנקבאַרקייט.

בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי פון פלאָרידא

אונדזער חשובער לאַנדסמאַן בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי, וועלכער וואוינט איצט אין מיאַמי, פלאָרידא, האָט פיל יאָרן פריער געוואוינט אין ניו יאָרק. ער איז דאָ געווען א חשובער דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל. פריינט קאַגאַנאָווסקי, וועלכער האָט דורכגעמאַכט ליידן

בערנאַרד און גאָסי קאַגאַנאָווסקי

און פיין בעת דער צווייטער וועלט־מלחמה אין אייראָפע און ער איז איינער פון די גראָטעווטע פון דעם היטלער־גיהנום, איז געווען איינער פון די גרינדער און דער ערשטער פרעזידענט פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט". זייענדיק דאָ אויף א באַזוך אין ניו יאָרק, איז ער געקומען אין צענטער מיט זיין פרוי גאָסי. ער האָט געזאָגט, אַז קומענדיק אויף א קורצער צייט קיין ניו יאָרק איז פאַר אים געווען אוממעגלעך ניט צו זיין אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, די באַליבטע פאַר אים אינסטיטוציע, וואו ער איז געווען פאַר פיל יאָרן טעטיק טאָג־טעגלעך.

פריינט קאַגאַנאָווסקי, וועלכער האָט לעצטנס דורכגעמאַכט א שווערע קראַנקהייט האָט, זייענדיק אין צענטער, געהאָט א פריינט־לעכן שמועס מיט די טויער פון דער אינסטיטוציע. ער האָט זיך פאַראינטערעסירט מיט די דערגרייכונגען און אויך מיט די פראָבלעמען פון דער אינסטיטוציע, ווייל דאָס אָלץ איז אים ווייטער נאָענט — אפילו פונדערווייטנס — אַזוי ווי דאָס איז ביי אים שטענדיק. אין דעם שמועס, צווישן פריינט קאַגאַנאָוובסקי מיט די טויער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, זיינען אויפגעלעבט געוואָרן די אַמאָליקע קינדער און יוגנט־יאָרן אין דער איצט־שוין פאַרשוואונדענער אידישער ביאַליסטאָק. זיין ברודער, יודקע קאַגאַנאָווסקי, איז אין ביאַליסטאָק געווען גוט באַקאַנט אָלס אַן אַטלעט. ער איז געווען איינער פון די שטאַרקסטע אין ביאַליסטאָק און ער פלעגט שטענדיק ביי אַלעמען געווינען די פאַרמעסטן.

מיר באַגריסן האַרציק אונדזער חשובן לאַנדסמאַן און פריינט בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי מיט זיין ליבער פרוי, וועלכע האָבן זיך באַזעצט אין מיאַמי. מיר וואונטשן זיי אַז זיי זאָלן לעבן גליקלעך און צופרידן און מיר זאָלן הערן גוטע נייעס. ווער עס וויל זיך פאַרבונדן מיט דעם פאַרל, גיבן מיר דאָ זייער אַדרעס:

Bernard Kaganowski
Century Village
Newport, "N" Apt. 2046
Deerfield Beach, Fla. 33441

חיים שוועץ מיט זיין פרוי פון אַרגענטינע

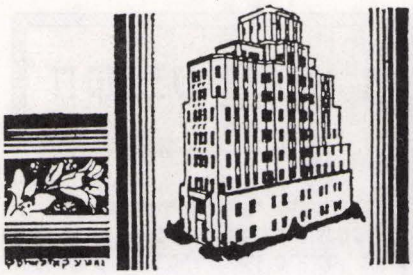
אונדזערע חשובע לאַנדסלייט פון בוענאָס איירעס, חיים שוועץ מיט זיין פרוי, וועלכע זיינען געווען אויף א באַזוך אין ניו יאָרק, האָבן זיך פאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל. זיי זיינען איינגעלאָדן געוואָרן זיך צו באַטייליקן אין דער אינסטאַלאַציאָן פייערונג פון דער נייער באַארד אָוו דירעקטאָרס פון אונדזער אינסטיטוציע, וואָס איז פאַרגעקומען זונטיק בייטאָג, דעם 1טן יוני, אין דעם גרויסן אוידיטאָריום פון דעם צענטער. די גאַנצע צייט בעת דעם איינדרוקספולן יום־טוב איז דאָס פאַרל געזעסן צווישן היגע לאַנדסלייט און פריינט, זיי האָבן פאַרבראַכט אויף א גוטן היימישן אופן.

נאָך דער פייערונג האָט פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי ארומגעפירט חיים שוועץ מיט זיין פרוי איבער אַלע אַפטיילונגען פון דער אינסטיטוציע, וואו זיי האָבן זיך באַקענט מיט די אייניריכטונגען און געשמועסט מיט די עלטערע איינוואוינער. די געסט האָבן באַוואונדערט די אינסטיטוציע, זיי האָבן אויסגעדריקט אַנערקענונג דער פירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל פאַר די פיינע דערגרייכונגען אויפטוען. פריינט שוועץ מיט זיין פרוי האָבן געזאָגט, אַז זייער באַטייליקן זיך אין דער איינדרוקספולער פייערונג און דאָס באַזוכן די אינסטיטוציע מיט זייער שמועס מיט די אַלטיטשקע איינוואוינער, האָט אויף זיי געמאַכט אַן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק. זיי וועלן וועגן דעם אַלעם איבערגעבן צו די לאַנדסלייט אין בוענאָס איירעס, האָבן זיי צוגעזאָגט.

ביים געזעגענען זיך מיט פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָט פריינט שוועץ מיט זיין פרוי איבערגעלאָזט א פיינע ביישטייערונג פאַר דער אינסטיטוציע. די ביאַליסטאָקער דאָרפן זיין שטאָלץ — האָבן די געסט געזאָגט — מיט אַזעלכע אויפטוען און דערגרייכונגען, וואָס קען אויך זיין א גוטער ביישפיל פאַר אַנדערע.

(פון ר.) מיישל און סאָניע ראָטנבערג, צוזאַמען מיט די עלטערן, באַשקע און בערל קריגער, די עלטסטע פאָרל פון די גערשטעוועטע פון חורבן. די קריגערס, צוליב געווייסע סיבות, האָבן אין לעצטן מאָמענט ניט געקענט פאָרן מיט די קינדער אין ישראל אויפן ביאַליסטאָקער טור.

אונזער אינסטיטוציע

וואָס מען טוט און וואָס מען פלאַנט

אונזער היים אויפן שוועל פון די ימים נוראים

אונזער שוהל וועט דעם יאָר ווי אַלע יאָר, זיין דער זאַמלפונקט פון מתפללים, אונזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגנט, וועלכע וועלן דאָ קומען אויסבעטן אַ גוט יאָר.

עס וועלן אויך אָנגעצונדן ווערן אַלע עלעקטרישע ליכט בייַ די נעמען פון די פאָרשטאַרבענע פריינט און מיטגלידער וועלכע זיינען פאָראייביקט געוואָרן אויף די בראָנז־טאָוולען אין אונזער שוהל, און זייער אָנדענק וועט געהייליקט ווערן בייַ דער תפילה פון „יזכור".

אויף סוכות וועלן מיר, ווי תמיד, האָבן אַ פּראָכטפול־דעקאָרירטע סוכה און אויך די ארבעה מינים.

די עס־צימערן וועלן אויסקוקן יום־טוב'דיג און עס וועלן סערווירט ווערן געשמאַקע טראַדיציאָנעלע מאכלים.

אַ געזונטן, געבענטשטן און מזל'דיקן נייַעם יאָר.

ימים נוראים תפילות

מיר לאָדן איין אַלע פריינט און שכנים צו קומען דאָוונען מיט אונדז דעם קומענדיגן ראש השנה און יום כיפור, וועלכע פאָלן אויס דעם יאָר מיטוואָך בייַנאַכט, דעם 10טן סעפטעמבער, דאָנערשטאָג און פרייטאָג דעם 11טן און 12טן סעפטעמבער, 1980. „כל נדרי" וועט מען זאָגן פרייטאָג פאָרנאַכט, סעפטעמבער דעם 19טן, און יום כיפור וועט אָנגיין דעם גאָנצן שבת, דעם 20טן סעפטעמבער ביז נאַכט.

„יזכור" וועט מען זאָגן יום כיפור בייטאָג און אויך שמיני עצרת, דאָנערשטאָג, דעם 2טן אקטאָבער.

גוטע בעלי תפילות וועלן, ווי אַלע יאָר, אָנפירן מיט דעם דאָוונען. אַלע זיינען געבעטן צו קומען און צוזאַמען מיט די עלטערע איינוואוינער פון דער היים זיך אויסבעטן אַ געזונטן און גליקליכן יאָר.

שליסט זיך אָן אַלס מיטגליד אין דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען.

יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט

די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 7טן דעצעמבער 1980. עס וועט ווי שטענדיג אָנגעצונדן ווערן חנוכה־מנורות פון אונזערע מיטגלידער און פריינט און דורכגעפירט ווערן אַ טראַדיציאָנעלע מוזיקאַלישע פראָגראַם. ווי תמיד וועלן סערווירט ווערן געשמאַקע היימישע מאכלים מיט חנוכה־לאָטקעס.

מער איינצעלהייטן וועלן אָנאָנסירט ווערן אין די איינלאָדונגען, וואָס וועלן אַרויסגעשיקט ווערן פאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פרעסע.

אונזער יערליכער באָזאָר

דעם יאָר, וועט פאָרקומען אונזער יערליכער־באָזאָר שבת צו נאַכט, דעם 13טן דעצעמבער 1980, און אָנגיין זונטאָג און מאָנטאָג דעם 14טן און 15טן דעצעמבער. דער באָזאָר וועט זיך וויַיטער עפענען שבת צו נאַכט דעם 20טן דעצעמבער און אָנהאַלטן זונטאָג, דעם 21טן דעצעמבער.

אונזער לעידיס אָקזילערי ארבעט שווער בייַם העלפן דעם באָזאָר און ברענגט אַריין פאָרשיידענע סחורה און אַרטיקלען. אַ סך פריוואָטע מענטשן און פיל פירמעס רופן זיך אָפּ אויף אונזער וועגדונג און שיקן אַריין גוטע שטאָפּן.

דער טשערמאַן פון באָזאָר איז אונזער ליבער באָמטער און גוטער פריינד הערמאַן טאַלין.

אונזער טראַדיציאָנעלע פּורים־פייערונג

דער פייערליכער יום־טוב פורים וועט געפייערט ווערן מיט אַ פיינעם קאָנצערט און טראַדיציאָנעלע סעודה, זונטאָג, דעם 15־טן פעברואַר, 1981. אין דעם רייכן פּראָגראַם וועלן זיך באַטייליגן טאַלאַנטפולע אַרטיסטן און ווי אַלע מאָל וועלן די מיטגלידער און פריינט זיך אונטערהאַלטן צו די קלאַנגען פון מוזיק און געזאַנג. אַוודאי וועלן סערווירט ווערן האָמענטאַשן מיט אָנדערע געשמאַקע מאכלים.

עס וועט גלייכצייטיג דורכגעפירט ווערן די יערליכע מיטגלידערשאַפט זיצונג וועו די נייַע דירעקטאָרן פאַר דעם יאָר 82־1981 וועלן דערווייַלט ווערן.

דערמאָנונג וועגן „דיוס"

ביים סוף פון היינטיגן יאָר 1980 וועלן פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט ווערן בילס פאַר „דיוס" צום נייַעם יאָר. האָבן מיר אַ בקשה צו אַלע מיטגלידער, אַז זיי זאָלן אַזוי גוט זיין און באַלד ענטפערן, כדי צו שפּאָרן פּאָסט מיט אַ דערמאָנונג. אויך בעטן מיר צו ווערבירן נייַע מיטגלידער.

אונזער שול

מיר ווילן אויסדריקן אַ גרויסן יישר־כח צו אונזערע עלטערע מענער וועלכע מיט זייער דאָוונען האַלטן אויף דעם מנין אין דער פרי און פאַרנאַכט. ביים דאָוונען היט מען אָפּ יאָרצייט און מ'זאָגט קדיש בציבור. זאָל השי"ת בענטשן אַלע מתפללים אַז זיי זאָלן געזונט זיין און קענען אָנפירן מיטן מנין.

קלוב פון ביאַליסטאָקער פריינט אין מיאַמי ביטש וועט אָפּהאַלטן צווייטע יערליכע אזכרה־פאַר־זאַמלונג, זונטאָג, דעם 8טן פעברואַר, 1981

מיר לאָזן וויסן דעם עולם אַז דער נייַגעגרינדעטער קלוב פון ביאַליסטאָקער פריינט און אומגעגנט אין מיאַמי ביטש וועט אָפּהאַלטן זייער 2טע יערליכע אזכרה־פאַר־זאַמלונג זונטאָג, פעברואַר דעם 8טן, 1981, 1 אַזייגער בייטאָג, אין דעם „דונס מאַטעל", 170סטע גאַס און קאַלינס עוועניו, מיאַמי ביטש.

די יזכור־פאַרזאַמלונג וועט אָפּהיטן דעם 38טן יאָרצייט פון דער פאַרניכטונג פון ביאַליסטאָקער געטא.

באָזונדערע איינלאָדונגס־בריוו מיט מער אינפאָרמאַציע וועלן געשיקט ווערן צו די מיטגלידער און פריינט עטלעכע וואָכן פאַר דער אונטערנעמונג.

זינט זיין גרינדונג מיט אַ יאָר צוריק, האָט דער קלוב אַ סך ערפאָלג. לעצטן יאָר האָבן אַ סך מענטשן זיך באַטייליגט אין דער אזכרה.

מיר בעטן אַלע ביאַליסטאָקער און פריינט אין דעם מיאַמי ראיאָן צו רעזערווירן די דאָטע פון דעם 8טן פעברואַר, און זיין אָנוועזנד צו דער יזכור־פאַרזאַמלונג.

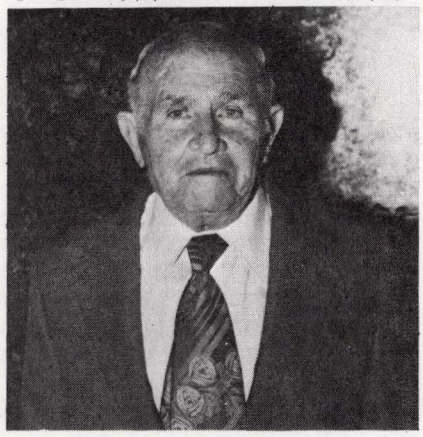
אונזערע פאַרלוסטנ

צום אייבערגעבן אַנדענקען

ישראל מינעס ע״ה

מיט גרויס טרויער איז אין דעם ביאַליס־טאָקער צענטער אין ניו יאָרק אויפגענומען געוואָרן די נייעס, וואָס איז אַנגעקומען פון שיקאַגאָ אַז דאָרט איז, דעם 19טן מערץ היינטיקס יאָר, געשטאָרבן אונדזער חשובער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן ישראל מינעס ע״ה. ער איז געווען 86 יאָר אַלט.

ישראל מינעס, וועלכער איז באַצייכנט געוואָרן אַלס ביאַליסטאָקער „אמבאַ־

ישראל מינעס

סאַדאָר״ אין שיקאַגאָ, איז געווען אַ זעל־טענע פערזענלעכקייט אין דער גרויסער משפחה פון אונדזערע ביאַליסטאָקער. זיין פאַטער׳ס נאָמען איז געווען אַלטער און די מוטער האָט מען גערופן „חיה ווילנערקע״. די משפחה האָט אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק געוואוינט און דאָרט אויך געהאָט זייער בעקעריי אויף מענקעס גאַסל, וואָס איז געווען לעבן די שוסטערס בית המדרש.

ישראל מינעס, וועלכער איז געקומען קיין אַמעריקע אין 1919, איז פאַר פיל יאָרן געווען איינער פון די פירער און זייער טעטיק אין דעם ביאַליסטאָקער סאַשל קלוב, אין שיקאַגאָ, ווי אויך ביי דער דאָרטיקער לעידיס אַקזילערי צוזאַמען מיט דער אַקטיוויע טוערין מרס. ראָזן צוקער־מאַן. כאָטש ער האָט געוואוינט אין שיקאַגאָ איז ער שטענדיק אויף געווען טעטיק פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, אין ניו יאָרק. ער פלעגט יעדעס יאָר פאַר די יום־טובים שאַפן גרעסערע סומעס ביי די לאַנדסלייט און זיינע פרייַנט אין שיקאַגאָ, כדי מיט דעם צו העלפן דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל אין ניו יאָרק. ער פלעגט זיך אַזוי פירן ביז לעצטענס, אפילו אין זיין הויכן עלטער.

ביי פאַרשידענע געלעגנהייטן פלעגט ישראל מינעס דערציילן און אויפלעבן די אַמאָליקע אידישע ביאַליסטאָק און זיינע נאָענטע, ער פלעגט מיט גרויס ליבשאַפט רעדן וועגן אונדזער אַלעמענס אַמאָליקער טייערער היים, וואָס איז פאַרניכטעט געוואָרן מיט די דאָרטיקע אידן פון די נאַצישע מערדערס.

מיטן טויט פון ישראל מינעס איז פון אונדז אַוועק איינער פון די באַליבסטע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, פון דעם עלטערן דור. דער פאַרשטאַרבענער האָט פאַר״יתומ׳ט זיין פרוי ראָזן, זיינע קינדער דזשוליוס, ביטריס פיינשטיין און רות מאַגעס, ווי אויך זעקס אייניקלעך און אַכט אור־אייניקלעך.

כבוד דעם אַנדענק פון ישראל מינעס!

רבקה קאַסס ע״ה

נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט און אין עלטער פון 78 יאָר, איז דעם 31טן מערץ 1980 געשטאָרבן רבקה קאַסס ע״ה. זי האָט איבערגעלאָזן אַ שיינעם דור מיט קינדער און אייניקלעך. די פאַרשטאַרבענע האָט פאַר יתומ׳ט איר טייערן מאַן בצלאל, איר טאָכטער ראָזלין, מיטן איידעם דר.

רבקה קאַסס

פון די טעטיקסטע מיטגלידער פון דער ביאַליסטאָקער יאָנג מענס, אָזוי ביז איצט.

כבוד דעם אַנדענק פון דער פאַרשטאַר־בענער רבקה קאַסס ע״ה. מיר דריקן אויס דעם טיפסטן מיטגעפיל פון אונדזער חשובן טוער בצלאל (טשאַרלי) קאַסס, זאָל ער און די גאַנצע משפחה ניט וויסן מער פון צער.

בנימין גמרא ע״ה

מיט עטלעכע חדשים צוריק איז אין מדינת ישראל געשטאָרבן בנימין אייזיק גמרא, וועלכער איז געווען דער עלטס־טער ביאַליסטאָקער איד אין דער אידישער מדינה. בנימין אייזיק גמרא ע״ה, וועלכער איז געווען בייַ אַלעמען באַליבט, איז גע־בוירן געוואָרן אין מערץ 1883, אויף די פּיאַסקעס אין ביאַליסטאָק, וואו עס האָבן שטענדיק געוואוינט מערסטנס ארבעטער און פאַלקס־מענטשן.

בנימין גמרא, וועלכער האָט אין ביאַליס־טאָק געהאַט אַ מעבל־וואַרשטאַט, האָט אויך אין די אוונטן געהאַלטן די גארדעראָבע אין אַלבערט מייזלער, איר זון משה קאַסס מיט דער שנור סוזען, די צוויי אייניקלעך לאָרא און דזשענים מייזלער.

די ליבהאַרציקע רבקה קאַסס איז געווען אַ טרייַע פרוי צו איר מאַן און אַן איבער־געגעבענע מוטער צו די קינדער. זי איז אַלע יאָרן געווען בייַ דער זייט פון איר מאַן אין זיינע וויכטיקע געזעלשאַפטלעכע טעטיקייטן. טשאַרלי (בצלאל) קאַסס איז פאַר פיל יאָרן אַ דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל. ער איז אויך איינער

איטקע־צירל באַראַקין ע״ה

טיערע, ליבע מאַמע מיינע
מיט טיפן וויי־טאָג אין הארצן,
מיט אַ צעפיניקטער נשמה
און מיט יראת הכבוד:

מיט ליבע און בענקשאַפט אָן אַ סוף
דערמאָן איך דיר היינט,
און יעדן טאָג פון יאָר
צום 37טן יאָרצייט:

זינט די נאַצי רוצחים
האָבן דיין איידעלע נשמה,
דיין איינזאַם ערלעך לעבן
אַן רחמנות איבערגעריסן;

אין 1943 אין דער כיאַליסטאָקער געטא
אין פריידן און אין ליידן,
ביזטו אין מיינע געדאַנקען
אין מיין הארץ און נשמה.

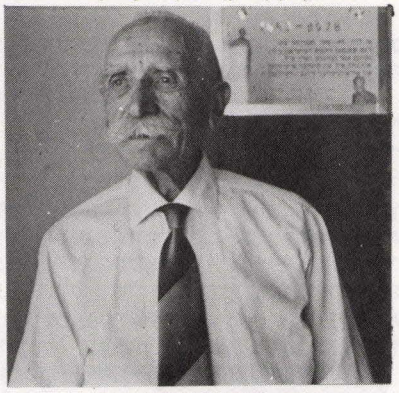
כבוד דיין הייליקן אַנדענק!

דיין טאָכטער חיה־פייגל
באַראַקין־מעלאַמדאָוויטש
און פאַמיליע

סקאָקי, אילינאי, 1980

דעם פאָלאָס־טעאַטער. בעתן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, איז גמרא צוזאַמען מיט דעם ניי־געשאַפענעם אידישן מלוכה־טעאַטער אַרויסגעפאָרן אויף גאַסט־ראַלן קיין טיף־רוסלאַנד. ער איז שוין דאָרט פאַרבליבן ביזן סוף פון דער מלחמה, מיט זיינע משפחה־מענטשן.

נאָך דער מלחמה, וועו די פאַמיליע גמרא איז צוריקגעקומען פון סאָוועט־רוסלאַנד

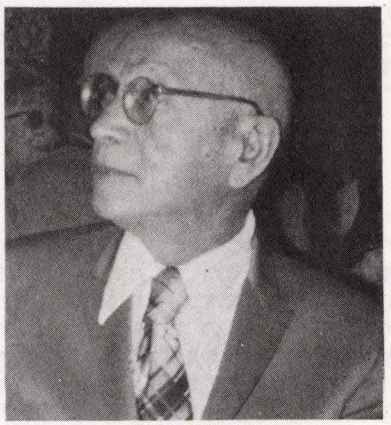
בנימין גמרא

קיין פוילן, האָבן זיי זיך באַזעצט אין נידער־שלעזיע. דאָרט האָבן זיי זיך באַגעגנט מיטן איידעם, דעם באַקאַנטן אידישן אַקטיאָר זלמן קאַלעשניקאָוו, וועלכער איז צוריק־געקומען פון די לאַגערן. אין 1957 איז די משפחה אַוועקגעפאָרן קיין מדינת ישראל וואו זיי האָבן אויפגעבויט זייערע נייע היימען. גמרא'ס פרוי, אסתר, איז געשטאָרבן מיט דריי יאָר צוריק. טראָץ זיין הויכן עלטער, פלעגט בנימין גמרא נאָך יעדן טאָג לייענען אַ אידישע צייטונג, ער האָט ניט פאַרפעלט צו הערן די אידישע אוידיציעס אויפן ראַדיאָ.

כבוד דעם אַנדענק פון פאַרשטאָרבענעם בנימין אייזיק גמרא ע"ה!

דוד בערקינגאָף ע"ה

נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט איז, דעם 2טן יוני 1980, געשטאָרבן דער טרייַער ביאַליסטאָקער פריינט דוד בערקינגאָף

דוד בערקינגאָף

ע"ה. ער האָט געשטאַמט פון וויטעבסק אין וווייסרוסלאַנד, און אַלע יאָרן געלעבט אין ניו יאָרק. זייענדיק אַ גוטער פריינט פון דוד סאָן ע"ה, האָט ער אים געהרופן זיין אַדאַפּ־טירטער זון פון ביאַליסטאָק. שפעטער, וועו בערקינגאָף האָט חתונה געהאַט מיט עלקע פראַנקפורט, פון ביאַליסטאָק, איז ער שוין געווארן וויי אַ ריכטיקער ביאַליסטאָקער. ער האָט פיל מיטגעהאָלפן אין דער הילפס־אקציע פאַר די ביאַליסטאָקער.

דוד בערקינגאָף איז שטענדיק געווען אַקטיוו פאַר אידישע ענינים און איז אויך געווען איבערגעגעבן טעטיק פאַר גע־רעכטע זאַכן. ער איז געווען באַליבט און גשעצט ביי אַלעמען, וועלכע האָבן אים געקענט. ער פלעגט זיך פאַראינטערעסירן מיט נויטבאַדערפטיקע און העלפן וואו נאָר עס איז געווען מעגלעך. מיטן טויט פון דוד בערקינגאָף איז פון אונדז אַוועק אַ ליב־האַרציקער מענטש. מיר דריקן אויס מיט־געפיל זיין פרוי, עלקע בערקינגאָף, און דער גאַנצער משפחה. כבוד דעם אַנדענק פון פאַרשטאָרבענעם דוד בערקינגאָף!

משה סערלין ע"ה

פון ירושלים האָבן מיר באַקומען די טרויעריקע נייעס, אַז מיט אַ קורצער צייט צוריק איז דאָרט געשטאָרבן אונדזער חשובער לאַנדסמאַן משה סערלין ע"ה, אין עלטער פון 70 יאָר. ער איז אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק געווען גוט באַקאַנט אַלס

משה סערלין

ספאָרטלער און אינסטרוקטאָר. ער איז געווען טורן־לערער אין דער האַנטווערקער שולע און אין געמאַזיע פון דר. גוטמאַן. ער איז אויך געווען ספאָרט־אינסטרוקטאָר אין די אידישע ספאָרט־קלובן.

נאָך זיין אַנקומען קיין ארץ ישראל אין יאָר 1935, איז משה סערלין אויך דאָרט געווען לערער פון פיזישער קולטור און ספאָרט, אין אַ צאָל וויכטיקע לערן־אינסטי־טוציעס. ער איז אויך געווען אַ שרייבער און ער האָט מיטגעאַרבעט אין ישראל־צייטונגען. ער פלעגט אויך שרייבן אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" אינטערעסאַנטע אַרטיקלען און עסייען. אין מדינת ישראל איז ער געווען אַ באַקאַנטע פערזענלעכ־קייט, ער איז געווען אין דער ישראל־ארמיי מיט דער ראַנגע אַלס קאַפּיטאַן. ער איז גע־ווען באַקאַנט מיט צוגרייטן קינדער פאַר דער ישראל־ארמיי וואָס איז באַקאַנט אונטערן נאָמען גדנ"ע.

משה סערלין איז אַלע יאָרן געווען נאָענט מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ירושלים וואו ער האָט געווואוינט מיט זיין משפחה, ווי אויך אין תל־אביב. מיט זיין טויט האָבן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ישראל פאַרלאָרן אַ טרייַען לאַנדסמאַן און פריינט.

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק דריקט אויס מיטגעפיל דער פאַר־יתומ'טער אלמנה, פרוי ליובע און די גאַנצע משפחה.

ערע דעם אַנדענק פון פאַרשטאָרבענעם משה סערלין!

שרה זעלעוואַנסקי ע"ה

פון מדינת ישראל איז אַנגעקומען די טרויעריקע נייעס, אַז דעם 19טן אַפּריל ה.י. איז דאָרט פלוצלינג געשטאָרבן, אין עלטער פון 66 יאָר, די ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי

שרה זעלעוואַנסקי

שרה זעלעוואַנסקי ע"ה. די פאַרשטאָר־בענע, וועמענס פאַמיליע־נאָמען פון דער היים איז געווען ערליך, האָט אין פאַרלויף פון 23 יאָר פריער געוואוינט אין אַמעריקע. זי איז דאָ געווען אַ מיטגליד אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, און איז געווען ביי אַלעמען באַליבט. ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק, האָט דאָס פאַרל זיך באַזעצט אין דער אידישער מדינה.

שרה זעלעוואַנסקי, וועלכע איז אין איר יוגנט געווען אַ טרייַע חלוצה, איז געווען אַ ליבע גוטהאַרציקע פרוי. איר טויט האָט אַרויסגערופן גרויס טרויער ביי אַלעמען, וועלכע האָבן איר געקענט. אין איר לויה האָט זיך באַטייליקט אַ גרויסער עולם. זי האָט איבערגעלאָזט אין טרויער איר ליבן מאַן, דוב, קינדער, אייניקלעך און אַנדערע משפחה מענטשן וווי אויך פיל פרייַנד.

כבוד דעם אַנדענק פון שרה זעלע־וואַנסקי!

דער ביאַליסטאָקער צענטער
היים פאַר עלטערע נוענטשען און שפּיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

ווינטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טוער, שטיצער חברים און פריינט, אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה און פּראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן גאַנצען ערד-קוגעל.

סעם סאַלאַזש
פּרעזידענט

דינה מעדוועדעוו
קאַסירער

איסאַק ריבאַלאָווסקי
געגנעראַל סעקרעטאַר

הערי פיינבערג
עקזעקוטיוו דירעקטאַר

יהושע שעכטער
אדמיניסטראַטאָר

הרב שמואל א. קראַניק
גייסטיגער פירער

מר. און מרס. פּאָול ניודאָוו

ווינטשן זייער שוועסטער, ברודער, משפּחה און פריינט,
און אַלע ביליסטאָקער לאַנדסלייט
אַ געזונט און גליקליך נייַ־יאָר.

די בריידער איצקאָוויטש

אַבראָשאַ, חיים, וועלוול, און שוועסטער בערטאַ
מעקסיקאָ סיטי

דריקען אויס זייערע הארציגע נייַ־יאָר וואונשען צו דער פאַמיליע
און פריינט, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. שלום על ישראל!

מר. עלי איצקאָוויטש

ווינטשט זיין גאַנצער פאַמיליע אין מעקסיקאָ,
אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט
אַ סך גליק און געזונט צום נייַעם יאָר

מר. און מרס. דזשאָזעף בערמאַן
און פאַמיליע

מיאַמי־ביטש פלא.

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייַעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מיר בעטן פאַר אַ יאָר פון שלום, פאַר מדינת ישראל און פאַרן אידישן פאָלק.

אונזערע בעסטע ברכות צו אַלע אונזערע פריינד
און באַקאַנטע איבער דער גאַנצער וועלט.

פריידל און אשר שטשוטשינסקי

ערן־טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

דארא וואריק — בישקאוויטש
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל
אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מר. באַרני סאַקס
און פאַמיליע

מיאַמי, פלא.

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען
אַלדאָס גוטס צום נייַעם יאָר.

מר. און מרס. סעם גארניצקי
און טאָכטער

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד,
לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
אַ פריילִיכען נייַעם יאָר.

מאַריס און סערע מאַלאַזאָווסקי

ווייס־טשערמאַן, באַארד אָו גאָווערנערס

ווינטשען זייער משפחה און פריינט

אין אַמעריקע און ישראל

אַ יאָר פון געזונט און שלום.

מרס. דינה מעדוועדעוו

קאַסירער פון דער אינסטיטוציע

ווינטשט די משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום.

אַ כתיבה וחתימה טובה.

סלאָווע און עטל קיעק

ברוקלין, ניו יאָרק

ווינטשן די משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט און כלל ישראל אומעטום

אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. עלי אָקון און פאַמיליע

פילאַדעלפיע, פאַ.

באַגריסען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט איבער דער גאַנצער וועלט מיט

אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מרס. פאָול שאַכעט

טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

און פאַמיליע

ווינטשען זייערע צאַלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט

געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר

און שלום על ישראל.

ביאַליסטאָקער ליידיס אָקזילערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו אונזערע שוועסטער, פריינט און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

מאַקס (מאַטעק) קאָכן און פאַמיליע

ירושלים

ווינטשן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט

אַ יאָר פון געזונט, גליק און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי

און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינט און ביאַליסטאָקער יאַטען אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. לואיס סילווער

און פאַמיליע

עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון אַרבעטער־רינג־הויז, נ.י.

ווינטשען אַלע פריינט און אַלע אידען אומעטום

אַ גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבראַהעם מינץ

וויס־פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע

ווינטשן זייער פאַמיליע אין אַרגענטינע

און אומעטום

ווי אויך די ביאַליסטאָקער און קאָברינער לאַנדסלייט

אַ יאָר פון געזונט,

פּרנסה, און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. אַרטשי לין

און משפּחה

שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פאַר אַ נייעם, גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם ניידאָרף

און פאַמיליע

בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום

אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג

וויס־טשערמאַן, באַארד און דירעקטאָרן

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל

אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. דוד היין

פרעזידענט פון „קרית ביאַליסטאָק פאונדעישאַן"

און פאַמיליע

נאַרט מיאַמי־ביטש, פלא.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט

אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָהר.

מר. און מרס. מאָריס סאַפּערשטיין
און פאַמיליע

ברוקלין, נ.י.

ווינטשען א גוטען, גליגליכען און געזונטען נייַ־יאָר דער גאַנצער משפּחה, חברים פון „פּאַרבאַנד", ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען איבער דער וועלט.

א שנת חיים ושלום, א כתיבה וחתימה טובה!

מר. און מרס. ס. מאַלאַך
און פאַמיליע

פּאַלם ספּרינגס, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייַעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט.

מרס. אסתר סטיין
און פאַמיליע

פלאַשינג, נ.י.

ווינטשען אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער וועלט

א גוטען, גליקליכען נייַעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה

מר. און מרס. מאָריס טשאַבאַט
(כאַבאַצקי)

ווינטשען זייערע משפּחות און אַלע לאַנדסלייט א גוטען גליקליכען נייַעם יאָר.

איסאַק און מאַלי ריבאַל
(ריבאַלאָווסקי)

געוועזענע־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

ווינטשען זייער פאַמיליע, אַלע פריינט און לאַנדסלייט

א געזונט און געבענטשט יאָהר

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

רעוו. און מרס. הערי פיינבערג
קיו־גאַרדענס, נ.י.

עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

ווינטשען די באַאַמטע און מתפּללים פון דעם פלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פריינד און לאַנדסלייט, א געזונטען און גליקליכען נייַעם יאָר, א כתיבה וחתימה טובה.

שעפּטל און ראַיע זאַק
טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

ווינטשען זייער פאַמיליע אין אַמעריקע און ישראל, ווי אויך אַלע ביאַליסטאָקער און גראַדנער לאַנדסלייט איבער דער וועלט

א יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מרס. סעם טשודין
טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט"

ווינטשן די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און זייערע פריינט

א געזונטן און גוטן יאָר.

מר. און מרס. שעפּסל זעלטנער
פון לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

ווינטשן זייערע קרובים און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער וועלט

א יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

הערשל און חוה קאַסטרי
ברוקלין, נ.י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט א יאָר פון געזונט, שלום אין ישראל און איבער דער גאַנצער וועלט.

הערשל און לאה מאַראָו
טשערמאַן, באָארד אָוו דירעקטאָרן
פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט, ביאַליסטאָקער און פרוזשינער לאַנדסלייט א יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

יוסף און נעשקע דאַבּרימאַן
סקאָוקי, איל.

ווינטשען זייער משפּחה, פריינט און ביאַליסיטאָקער לאַנדסלייט א יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

משה און וואַליע שעפּעס
מעלבורן, אויסטראַליע

ווינטשן זייערע קינדער, אייניקלעך, קרובים און פריינט אין אַמעריקע, ישראל, און אויסטראַליע און די אַלע ב׳אַליסטאָקער לאַנדסלייט אויף דער גאַנצער וועלט

א גוט געזונט יאָר און שלום פאַר׳ן פאָלק ישראל

מר. און מרס. הערי באַס
און זייער זון
פילאַדעלפיע, פּאַ.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד פון נאָהענט און ווייט, און דעם כלל ישראל, אַ שנת חיים ושלום,
אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. הערשל געגדעל
און פאַמיליע
2940 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אַלע פריינט, קאָלעגן־קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט גוטן יום־טוב, גליק און אַלדאַס גוטס צום נייעם יאָר.

גאַרבאַטי בריידער
און זייערע משפחות
97 באוערי, ניו־יאָרק

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטן יום־טוב, גליקלעכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד שומאַן
שיקאַגאָ, איל.

ווינטשען אַ גליקליכן גוטן יום־טוב נייעם יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל.

מר. און מרס. טשאַרלס שוועבער
טשערמאַן, באָארד און גאָווערנערס
און פאַמיליע
בראָנקס, ניו־יאָרק

ווינטשען זייער משפחה, פריינט און ביאַליסטיאָקער לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. פּאָול (פּיניע) כאָראָווסקי
און פאַמיליע
לאָנג איילאנד סיטי

ווינטשן אַ גוטן, גליקליכן און געזונטן יאָר, אַלע אונזערע ביאַליסטאָקער און זאבלודאָווער פריינט בכל מקום שהם
אַ שנת חיים ושלום, ושלום על ישראל!

מאָטל און סאַראַ אָקון
פון אויסטראַליע
אברהם און שולאַמית אָקון
פון נאַרפאָלק, ווירדזשיניע

ווינטשען זייערע צאָלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידן אויף דער גאַנצער וועלט
געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר
און שלום על ישראל.

מר. און מרס. יאָסל שלאמאוויטש
און פאַמיליע
ווינטשען זייערע לאַנדסלייט פון ווערזאָן
און ביאַליסטאָקער פריינט
אַ געזונטן, גליקליכן יאָר

האַרציגע נייַ־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפחה אין קענעדע, אורגוואַי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.
אברהם און שושנה שייקעוויטש
תל־אביב, ישראל

האַרציגסטע וואונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט, „געצייכענט" מיט וואָרט און האַרץ צו האַרץ,
פון
בען און געראַ
פאַריז, פראַנקרייך

פאַראייניקטער פרוזשענער און אומגעגנט רעליף־קאַמיטעט
אין ניו־יאָרק

אונזערע האַרציגסטע וואונטשען און שנה טובה ברכות צו אַלע אונזערע לאַנדסלייט מיט זייערע משפחות איבער דער גאַנצער וועלט.
זאָל דאָס קומענדע יאָר תשמ"א (5741) ברענגען צו דעם גע־וואַרטען שלום און בטחון צו מדינת ישראל און כלל ישראל.
מיט פריינטשאַפט
פרוזשענער און אומגעגנט רעליף קאַמיטעט

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונג פאַראיין „סומך נופלים"
מיר ווינשען אַלע בריידער מיט זייערע פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל
אַ שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פריינט"

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי
אַ כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס'ן
און די סיסטערהוד

ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס
און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער
אַ כתיבה וחתימה טובה

דער קלוב פון גראָדנער פריינט

פון ניו־יאָרק

ווינטשען אַלע גראָדנער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק און איבער דער גאַרער וועלט און אויך די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַ יאָר פון געזונט און אַנטגילטיגען שלום אין אונזער לאַנד ישראל.

מיט פריינדשאַפט
גראָדנער קלוב אין ניו־יאָרק

עמיל און מירא סאָיער

טאָראָנטאָ, קאַנאַדאַ

ווינטשן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
אַ נייעם, גוטן, געבענטשן יאָר,
און שלום אין ישראל.

גאָניאָנדז־טרעסטינער יאָנג פרענדס

ווינטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס ווי אויך אַלע אידען, אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט און פרייד

ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי

228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס,
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען,
געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַל. ראַיאָנער ברענטש 88, א.ר.

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פריינד
און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

אינד. אַסטראַלענקער יאָנג מענס
בענעוואָלענט אַסאָסיאיישאָן

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט און גליק.

בעלאַ לאנצעוויצקא

טאָראָנטאָ, קאַנאַדאַ

באַגריסט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט איבער דער גאַרער וועלט מיט וואונטשן פאַר אַ כתיבה וחתימה טובה,
און שלום אין ישראל.

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (כאָזע) און יודזשיניאַ קוליש

בוענאָס איירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונטשען צו זייער משפחה פריינט, לאַנדסלייט דאָ אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידן איבעראַל און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאַר אַ
שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלאַ פייגין
און פאַמיליע

בוענאָס איירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידן וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצען ערד־קוגעל
אַ שנת גאולה וישועה

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(לויט'ן אלף בית)

— א —

סידני און יעטא אייזנער

ווינטשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער

און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב —

מרס. פרידע בראַמסאָן־סוירווינג

קאַליפאָרניע

ווינשט אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשט און מזלדיג יאָר.

מר. און מרס. ברוך בערגער

ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַלע אידען צום נייעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאַקס באַביטש

בראַנקס

ווינשען מיר אונזער משפחה אין פאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע. אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאָריס בענדער

און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערען

און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראַדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג —

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל

ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצן כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן

און פאַמיליע, בעיסייד, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאָלוב

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען גראַדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

מרס. דזשעק גאָלדען

און פאַמיליע, בראַנקס

ווינטשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד אַ סך געזונט און גליק.

— ד —

מרס. דזשעסי דאַלינסקי

און קינדער, ברוקלין נ. י.

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מרס. סיליע דזשאַפע

און פאַמיליע

שיקן זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע

און פאַמיליע

באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

ר. דאַווידסאָן

אַנטווערפען, בעלגיע

ווינטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל אַ געבענטשטן יאָר.

— ה —

מרס. חנה הערשקאָוויץ

מיאַמי, פלאַ.

באַגריסט כלל ישראל און פריינט אין אַגרענטינע צום נייעם יאָר.

— ו —

חזן יעקב ווייסאטשעק

און פאַמיליע

שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד און ווינשען דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ניאַמע וואַלדמאַן

ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. און מרס. נחמיה וועריבלוד

און פאַמיליע

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

עוזר ווייסגאַרבער (ווייס) כינקע סודאביטשער

בראַנקס, נ. י.

ווינשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל

עלפאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— ז —

מר. און מרס. מיטשעל זיילאַן

פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַ גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מר. דזשוליוס זאַבלודאָווסקי

און פאַמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אַלע פריינט צום נייעם יאָר.

— ט —

מר. און מרס. סאל און אַננאַ טשעסלער

און פאַמיליע, בראַנקס

ווינשען אַ שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מרס. פעני טאַלינסקי

און קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

— י —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי

און פאַמיליע, וועניס, קאַליפ.

ווינשען זייער גאַנצער פאַמיליע, זייערע אַלע פריינט פון נאַענט און ווייט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ל —

מר. און מרס. ראַלף לינסקי

טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופרידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. הערמאַן לאסניק

מעמפיס, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ווייאַלאַ לין

און פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען זייער פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבערהעם לעווין

און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פריילעכען יאָר.

מר. און מרס. פיליפ לינענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. עלי לידסקי

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לואיס לערנער

ברוקלין

באַגריסען זייער פאַמיליע, פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל מיט אַ יאָר פון געזונט און פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

מרס. דזש. ליימאן

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין

פלאָרידאַ

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליקליך נייַ־יאָר.

— מ —

מלכה מירמאַן

מאַנטרעאָל, קאַנאַדע

איך באַגריס צום נייעם יאָר מיינע שוועסטער און ברידער, קרובים, פריינד און חברים אין מאַנטרעאָל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

מר. און מרס. אשר מעקלער

און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. הייאַן מאַן

און פאַמיליע

ערן־טראַסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער

און היים פאַר עלטערע מענטשען

ווינשען זייערע קרובים און פריינט און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. וויליאַם מענדעלסאָן

ווינשען זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק

פלאָשינג, נ. י.

ווינטשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

— ס —

געניא סאַלאָמאָן

און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ראָזע סאַנדערס

און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ סך געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאַקס

און פאַמיליע, מיאַמי, פלאָרידא

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטן, געבענשטן יאָר.

מרס. הילדע סלאָיער

ווינטשט די פאַמיליעס סלאָיער־פאַרמאָן און זינאַקס אין אַמעריקע, פאַמיליע זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. זאָפיאַ סטיין

און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפּחה און אַלע אידען אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. מאָריס סאָלנעט

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. דזשייקאָב סייבעל

און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פרייליכען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע —

דר. און מרס. שמואל עברי

און זון

באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

— פ —

מר. דייוויד פינקוס

פּעטערסאָן, ניו דזשערזי

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. פאַניא פאַזניאַק

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראַדנער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ —

מר. און מרס. באַני פינק

און פאַמיליע, קליפטן, נ. דזש.

שיקען דעם האַרציגסטן גליק־וואונטש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייוויד פאקס

און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד

און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער׳ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאַקאַלאָווסקי אין אויסטראַליע און אַלע פריינד און לאַנדסלייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאָס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער

שיקן זייערע האַרציגע ווינטשעוואַניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מאָטל און חוה פּטאטשעוויטש

ווינטשן זייער פאַמיליע, ווי אויך דעם כלל ישראל, א געזונטן און גליקליכן יאָר.

— צ —

מרס. ראָזע צוקערמאַן

און פאַמיליע, שיקאַגאָ

(פרעז. פון ביאַל. ליידיס אָוקזילערי)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד און אַלע אידען א כתיבה וחתימה טובה.

— ק —

מרס. ענא קוזניצקי און פאַמיליע

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל קאַפלאַן

און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. מייער קאָס

בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון די ליידיס אָוקזילערי פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט א גוטען יאָר.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל קרים

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט א כתיבה וחתימה טובה.

מר. טשארלז קאָס

און פאַמיליע

ווינשט אַלע פריינד און לאַנדסלייט א געזונטן און גליקליכן יאָר.

אהרן קורקין

מיאַמי ביטש, פלאָרידאַ

ווינטשט די משפּחה, פריינט און כלל ישראל א יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט א געבענטשטן נייעם יאָר.

מר. און מרס. בערנארד ריטש

און פאַמיליע

ווינטשען א שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישראל.

— ש —

מרס. אסתר שעוואַך

און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק

און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. מאיר שניר

און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען א כתיבה וחתימה טובה.

מר. אָקסאָר שלייפער

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען א שנת חיים ושלום.

די עלטערע איינוואוינער פון דעם

ביאַליסטאָקער צענטער

היים און שפּיטאָל

ווינטשן איינער דעם אַנדערן, ווי אויך די באַאַמטע און דירעקטאָרן, מיטגלידער און פריינט פון דער אינסטיטוציע

א יאָר פון געזונט, גליק און שלום אין ישראל.

א כתיבה וחתימה טובה

ווינטשן

רבקה ראָזענטאָל

(טיקטין)

און סטעף

צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו כל ישראל אין דער גאָרער וועלט.

■

א ביאַליסטאָקער לאַנדספּרוי, שטאָלצע טאָכטער פון דער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, געטרייע נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאַטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע"ה און אָנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא", אָנאָנסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייעם אַדרעס:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

די פירמע איז א פאַכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אָגענטור, אָן אָפּצאָל טיר און „לעבעדיגע בריק" צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל" זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייַ ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטליכע שפּראַכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמענרייַדען אין וועלכער שפּראַך עס איז זיי לייכטער.

א רייזע דורך אונזער ביורא איז אָן אָנגענעמע איבערלעבענישן, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אָדער ערקפלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַמקייט, העפליכקייט. באַקוועמליכקייט און פינקטליכקייט.

■

מיר דערליידיגען אייערע פאַרמאָליטעטען, פאַספּאָרטען, טיקעטס א. א. וו. מיר אָראַנזשירען אייער טראַנספּאָרטאַציע, פראַכט, פאַרפאָקונג.

מיר באַזאָרגען פאַר אייך רעפרידזשעריישאַרס. עלעקטריש עפליענסעס א. א. וו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות

פאַר

ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

GREETINGS

THE AMALGAMATED

BANK OF NEW YORK

❖

11-15 Union Square West

New York, N. Y. 10003

COMPLIMENTS OF

DRY DOCK

SAVINGS BANK

❖

465 Grand Street

New York City

MEMBER FDIC

CITIBANK

SEWARD PARK BRANCH

411 GRAND STREET • NEW YORK, N. Y.

(Serving the Bialystoker Center & Home)

Extends best wishes to
Their officers, directors, members and residents
As well as to all our Jewish clients and friends
A healthy, happy New Year
And peace in Israel and the world

Shirley Charatan, Manager
and Staff

„סיטיבאַנק"

סואַרד פּאַרק אָפּטיילונג

411 גראַנד סטריט, ניו יאָרק

(באַדינט דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים)

דריקט אויס האַרציגע וואונטשן צו זייערע באאמטע,
דירעקטאָרן, מיטגלידער און איינוואוינער,
ווי אויך צו אלע אידן,
אַ נייַ־יאָר פון געזונט, גליק
שלום אין ישראל און אין דער גאָרער וועלט.

שערלי שאַראַטאַן, מענעדזשער
און די אָנגעשטעלטע

We have a bank for you

DIAMOND SAVINGS PLANS
Nine savings plans for your convenience, all with different interest rates.

NO-FEE PERSONAL CHECKING
Use all the checks you need at no cost, with a low minimum balance in checking or savings accounts.

N.O.W. 5% CHECKING
Keeps your money earning interest until the day your checks are paid.

ISRAEL SCENIC CHECKS
Exclusive with us.
And they're Free.

CHAI BOND CERTIFICATES
The ideal Mazel Tov gift that grows with the years.

FOREIGN CURRENCY
Israeli shekels and major foreign currencies available at all branches.
No fees or commissions.

Bank Leumi
Trust Company of New York

Branches in Manhattan, Brooklyn, The Bronx, Queens and Long Island

177 East Broadway • 85 Delancey Street

MEMBER F.D.I.C.

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

HON. VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

ROSE SOLASZ

Mr. and Mrs.

Sam Solasz

and Family

PRESIDENT

of the

SAM SOLASZ

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע און צו אונזערע
לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE SOLASZ CHILDREN

DIANE BETH SCOTT DAVID MARK HOWARD

join their parents in this timely seasonal greeting and message.

Mr. and Mrs. Marvin Flagg
Mr. and Mrs. Herbert Siderman
and Families
Pay tribute to the Memories of their Beloved
Mother, Father, Grandmother and Grandfather
RAE & HARRY SIDERMAN

ROSE FINKELSTEIN
President, Bialystoker Ladies Auxiliary
Pays Tribute to the Memory of her Beloved Mother
YETTA FINKELSTEIN
Dear Uncle
DAVID ROSENBLOOM
and Dear Aunt
LIBBY ROSENBLOOM
Of Blessed Memory

IN BLESSED MEMORY OF
ISAAC and MINNIE EPSTEIN
Always in our minds and memory
ABRAHAM and VIOLA SAPERSTEIN

IN LOVING MEMORY OF
Our Brothers
SAM & BERNARD
We Wish All Our Friends
A Healthy, Happy and Prosperous New Year
MR. & MRS. SAUL SAIDE
and Family

IN MEMORY OF
Our Loving Mother and Grandmother
FRIEDA ROTHBERG
MR. & MRS. ISIDORE KIMMEL
and CHILDREN

IN MEMORY OF
My Beloved Husband
SAMUEL SOKOLOWITZ
ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach

IN BLESSED MEMORY
Of Dear Husband and Beloved Father
SOLOMON WEISS
by KATE, NAT and MORTON WEISS
Forever in our hearts!

In Loving Memory of our Parents
MORRIS & ANNA KAPLAN

Abraham & Pauline Kaplan
Phil & Mathilde Kaplan
Gerry & Harry Bachrach
Harry & Shirley Wachtel

Mrs. Edith Kravet
Lovingly remembers her late husband
ABE KRAVET
Member of the Bialystoker Home for many years

In Loving Memory of
Masha and Oscar Chabotsky
Beloved Parents, Grandparents and Great-Grandparents
Leah Chabot Forman
Rose and Al Siegel

Greetings from . . .
SYLVIA AND IRVING FOX
WEST ORANGE, N.J.
who wish all their friends and the Jewish people everywhere
a Happy New Year
We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and FAMILY
Children and Grandchildren of the late
MRS. PAULINE SIEGEL
extend best wishes to their relatives, friends and
Bialystoker kinfolk everywhere for
A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

MAX AND ELLA BRINKER
Children of the late
CLARA WAGNER
Wish all their relatives, friends, members of the Bialystoker
Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

Greetings from . . .
VALLEY FORGE FLAG CO.
1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N.Y. 10010

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
and Family
Wish their Mother
MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

MR. & MRS. ROBERT NELSON
and Family
Wish their Mother
MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

MR. & MRS. LOUIS SCHNEIER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

MR. AND MRS. RALPH BELL
and Family
President of the Zionist Organization of Chicago
wish their family, Bialystoker Landsleit and Friends
A Happy and Healthy New Year and Peace in Israel

MR. & MRS. EDWARD LIPTON
and Family
J.C. HAIR PRODUCTS
3 W. 18 Street, New York, N.Y. 10001
Wish their Relatives and Friends a Healthy and Happy New Year with Peace for the Entire World.

MR. & MRS. MEYER ZAKHEIM
and Family
Wish their Relatives, Friends and Landsleit a Healthy, Happy and Prosperous New Year.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI
Brooklyn, N.Y.
wish all their relatives and friends
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ
and Family
122 N. Edinburgh Avenue
Los Angeles, Calif. 90048
Wish all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

MR. RUBIN BINDLER
and Family
Honorary President, Bialystoker Center
Home and Infirmary for the Aged
wish their friends, all Goniondzer-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere a Happy and Prosperous New Year

---

MR. & MRS. HAROLD TALIN
Controller
Extend New Year's Greetings to their Relatives, Friends, and Bialystoker Landsleit

---

DAYAN CLUB OF PELHAM PARKWAY
District 20
Extends New Year Greetings for Health, Prosperity and Peace in Israel to all Officers and Members
EXECUTIVE BOARD, DAYAN CLUB of PELHAM PARKWAY, District 20

Best New Year Wishes from the . . .
ROSKIES BROS.
HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.
A Happy and Healthy New Year
771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

New Year Greetings from . . .
MR. & MRS. JOSEPH SANDLER
along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck
May the Year 5741 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

MR. & MRS. ABE GORDON
and Family
Miami Beach, Florida
Extend their sincere Best Wishes for a Healthy and Happy New Year to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit

---

New Year Greetings from . . .
DR. & MRS. LOUIS LINN
55 EAST 86th STREET NEW YORK, N.Y. 10028

JERRY MINK
Israel
Wishes his Family and Friends as well as Landsleit in the U.S., Israel and Bialystok, Poland
New Year Greetings of Health and Joy

שלום על ישראל!

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY
Bread - Rolls - Cakes
We specialize in Birthday Cakes, Wedding Cakes and Bar Mitzvah Cakes

155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N.Y.

MR. & MRS. RUBIN BLUM
Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR PARENTS
CELIA COHEN
and
WILLIAM COHEN
Former Vice-President of the Bialystoker Center and Home
May They Rest In Peace

MR. & MRS. SAM SIEGEL
MR. & MRS. SIDNEY MELTZER
MRS. JOSEPH ENGEL

CAMP LAKOTA
on MASTEN LAKE
BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS
"In Beautiful Mamakating Park"
WURTSBORO, NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 50th Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff

Call or Write
MRS. LILLIAN SHABOTSKY
360 East 72nd Street New York, N. Y. 10021
Phone: 535-2876

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG
Hon. Chairman, Board of Directors
ROSE GOLDBERG
Hon. Vice-President
Miami Beach, Florida
and Children
GARY and SANDY
extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, and to the Bialystoker Ladies Auxiliary for a Happy New Year

---

MR. & MRS. EDWARD MEYER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

RABBI LOWELL S. KRONICK
Chaplain, Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged
Extends warmest greetings to the Officers, Directors, Members, Staff and our cherished Residents for the New Year, 5741

MRS. SALLY BERGER AND FAMILY
Staten Island, N.Y.
EXTEND NEW YEAR GREETINGS
to their family, friends,
the Bialystoker Center and Home
and all Israel

MR. & MRS. ABE NEWBORN
and Family
wish their Relatives, Friends and All Israel
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. EDWARD WINSTON
and Family
Children of the late IDA & LOUIS AIDAK

Extend their best wishes for a Happy New Year to everyone

Greetings from . . .
HAROLD ABBEY

DR. & MRS. JACOB SOKOL
DR. & MRS. IRA SOKOL MONOSSON
and Children
DR. REBECCA SOKOL & HUSBAND,
JEFF SMITH
Extend best wishes to all Bialystoker landsleit
And the Jewish People for a Happy New Year

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRNARY FOR THE AGED

WISHES ITS OFFICERS, DIRECTORS, MEMBERS AND FRIENDS, AFFILIATED ORGANIZATIONS, AND BIALYSTOKER LANDSLEIT, *AS WELL AS ITS ELDERLY RESIDENTS AND JEWS THROUGHOUT THE WORLD – A YEAR OF LIFE AND PEACE, HEALTH AND HAPPINESS – IN ISRAEL AND ALL OVER THE WORLD.*

MRS. CLARA ASCH
and Family
Wish all their relatives and friends
A Happy New Year

IN MEMORY OF
ROSE SCHPOONT
by her husband
HIRSH SCHPOONT

BIALYSTOKER YOUNGS MEN'S BENEVOLENT ASSN.
New York, N.Y.
Extends New Year Greetings of Good Health and Peace in Israel To All Its Members and Landsleit

---

MAX & FANYA MISHKOFF
and family
Miami, Florida
Wish their relatives, friends and landsleit
Good Health, Prosperity and Peace in Israel

MRS. EDITH GERING
Miami Beach, Florida
Wishes her family and friends, and Jews all over the world a Healthy, Happy and Peaceful New Year

---

MR. AND MRS. CHARLES FEIGENBLATT
and Family
Brooklyn, N.Y.
Extend their Best Wishes to all Landsleit, *friends and Jews all over the world for a Healthy, Happy New Year*

DR. AND MRS. NACHMAN KACEN
(Kacenelenbogen), Cleveland, Ohio
and their children
Michael and Eva Kacen-Kaplan
West Hartford, Connecticut
With their family and friends in Israel, here and abroad, a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

MR. AND MRS. LEON KRIM
and FAMILY
wish their friends a Happy New Year

MRS. JENNIE PIANIN
Miami, Fla.
Wishes her family and
Bialystoker Landsleit
A Healthy, Happy New Year

New Year Greetings from . . .
Mr. & Mrs.
ISRAEL KALISH

New Year Greetings from . . .
PHILIP GOLDSTEIN
3446 Buford Highway N.E.
Atlanta, Ga. 30329

MR. DAVID FINE
President, Bialystoker Young Men's Benevolent Association
and FAMILY
Brooklyn, New York
Extend their best wishes for the New Year to relatives, friends and landsleit

---

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family
Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

New Year Greetings from . . .
SYLVIA ROSENBLUM

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N.J.
Express their best wishes for a Happy New Year to all

Mr. & Mrs.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N.J.
Wish All Their Friends A Happy New Year

MRS. CLARA MARCUS
extends best wishes for a Happy New Year

THE RESIDENTS OF THE
BIALYSTOKER HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED
Wish each other, as well as the Officers, Directors, Members and Friends of this facility a Healthy, Happy and Peaceful New Year

Mr. & Mrs.
JACOB A. LICHTENFIELD
extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

CELIA KAYE – SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER
extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

---

JUDGE & MRS.
PHILIP NOVICK
Hon. Chairman, Board of Governors
Wish their Friends and Relatives A Happy and Prosperous New Year

---

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N.Y.
wish their family and friends A Happy New Year

Best Wishes for a Happy New Year from
DR. GDALI RUBIN
5000 15th Avenue
Brooklyn, N.Y.

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.
extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

MRS. BEATRICE LICHT
and Family
wish everyone a Healthy, Happy New Year

New Year Greetings
Best Wishes and Blessings
from
NETTIE & ALFRED STERN
and FAMILY
Children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged
to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS, to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from
FAY SUKENIK and SONS

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK
wish all their friends and associates a Blessed New Year

New Year Greetings from . . .
RUBIN & SYLVIA WEISBROD
and FAMILY
Children of our late Directors
Abe & Yetta Schreiber
We extend to all our relatives, friends and acquaintances best wishes for a Healthy, Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from

Mr. and Mrs. Norman
Bockow-Bońkowski
and Twin Sons
Lester & Barry

Great Neck, N. Y.

MRS. FANNIE TARLOFSKY
and Family

Remember

ELLY TARLOFSKY

(1888-1976)

Late President of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME
AND INFIRMARY FOR THE AGED

We miss him deeply

THE TARLOFSKY FAMILIES

ETHEL and M. ARTHUR TARLOWE
SYBIL TARLOWE
FRANCES and ROBERT NELSON
THEIR CHILDREN and GRANDCHILDREN

MILDRED AND EARL
BRAND
and FAMILY

PORTLAND, MAINE

Remember With Love

ROSE KASS

FORMER VICE-PRESIDENT
OF THE
BIALYSTOKER CENTER
AND HOME

ALWAYS IN OUR HEARTS

RELIABLE HEALTH SYSTEMS, INC.

1416 AVENUE M
BROOKLYN, N.Y. 11230
(212) 376-2900

Computer Systems specialists for hospitals, nursing homes and health related facilities

(Provided and services new computer system for Bialystoker Home)

Extends best wishes for a Happy and Healthy New Year

to the officers, directors, members, residents and friends of

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

BIALYSTOKER CENTER CONTINUES ASSISTING NEEDY *LANDSLEIT* IN BIALYSTOK AND ISRAEL

For many years, the Bialystoker Center in New York has followed its tradition of sending financial assistance to Bialystoker *landsleit* in Bialystok and Israel. As our readers know, eight Jews remain today in Bialystok. They are elderly, infirm and in dire need of help. Our devoted friend and supporter, Jerry Mink, has spearheaded this humanitarian effort and has donated significant sums through our Center in order to come to the aid of these individuals. Through the Jerry Mink Fund, we are able to lend a helping hand several times a year to our brothers and sisters in Bialystok.

We send them selection certificates through the Pekao Trading Corporation, with which they can obtain the value of American dollars in Polish currency.

* * *

Likewise, a larger number of *landsleit* in Israel look to us for financial aid. The Bialystoker Center warmly responds to these people by sending them Bank Leumi money orders which they can cash in any bank throughout Israel.

Our organization prides itself on its dedication to perpetuating the charitable ideals of Jewish Bialystok by affirming our commitment to the destitute and the unfortunate.

CLUB OF BIALYSTOKER FRIENDS IN MIAMI BEACH TO HOLD SECOND ANNUAL YIZKOR MEMORIAL SUNDAY, FEBRUARY 8, 1981

We are pleased to report that the Club of Bialystoker Friends and Vicinity in Miami Beach, founded last year, will hold its second Memorial Meeting at the Dunes Motel, 170th Street and Collins Avenue, Miami Beach, Florida, on Sunday, February 8th, 1981, 1:00 P.M.

This Yizkor Assembly will commemorate the 38th year since the Bialystoker Ghetto's liquidation.

Individual invitation letters with more information will be sent to the Club's members and friends several weeks before the assembly.

The Club has had phenomenal success since its founding a year ago. The Memorial Meeting last year was well attended.

We call upon all Bialystoker *landsleit* in the Miami Beach area to reserve the above date and time, and to attend this important gathering.

Wiener and hope that her family will carry on her excellent work.

(Editor's Note: Inadvertently we did not publish this obituary in the April, 1980 issue of the Stimme. *We apologize to the Wiener Family for this belated obituary.)*

ISRAEL MINES

The Bialystoker Center in New York suffered a grevious loss with the passing on Wednesday, March 19, 1980, of Israel Mines in Chicago at the age of 86.

Born in Bialystok to Alter and Chaya Mines, who owned a bakery and a glassware factory there, Mr. Mines voluntarily served for many years as our Ambassador of Goodwill to Bialystoker *landsleit* and members in the Chicago area. He was active in the Bialystoker Social Club in Chicago and, together with Rose Zukerman, in the Ladies Auxiliary there. These two organizations financially helped the Bialystoker Center and Home in New York for many years.

He fulfilled an annual custom, even in the last year of his life, of approaching his family and friends before the High Holidays, soliciting donations for the Bialystoker Home. This concern for the needy was inculcated in him as a child growing up in pre-war Bialystok.

He was extremely devoted to the humanitarian cause of this institution and remained in frequent contact with our Center through writing letters.

On several occasions, he visited the Home and was always warmly received. The past year, he fell ill and was in the hospital for many months. He appeared to be recovering slowly, but then succumbed to advanced age and infirmity.

His is survived by his wife, Rose, his children, Julius, Beatrice Feinstein and Ruth Mages, and by six grandchildren and eight great-grandchildren.

May the family be comforted on their loss.

MARIA BERESOVSKI

On Tuesday, June 3, 1980 Maria Beresovski passed away at the age of 85. Her father was the well known Chanan Zylberblat, a successful textile manufacturer and communal worker. He was the Chairman of the "Public Charity" (Tzedakah Gedolah) Society, an organization which distributed funds to the needy. He also served as Chairman of the Kehila Council and as Honorary Chairman of the Old Age Home in Bialystok. Her mother was the Secretary of the Administrative and Auditing Committee of the *Linas Hatzedek,* which gave aid to poor, sick people.

Mrs. Beresovski had attended a music conservatory in Vienna under great piano masters. She is survived by her husband Oscar; her daughter Esfira Brunet, her son Theodore, their families and granddaughter.

The officers and directors of the Bialystoker Center extend heartful condolences to the bereaved family.

OSCAR BERESOVSKI

On Wednesday, July 9th, 1980, Oscar Beresovski passed away at the age of 94, after a long illness.

The deceased lost his wife, Maria, only one month before his own death. (See above obituary.)

Mr. Beresovski was a very successful real estate entrepreneur and had a long history of major accomplishments in the business world.

He is survived by his daughter, Esfira Brunet, his son, Theodore Beresovski, a son-in-law, a daughter-in-law and a granddaughter, and his niece, Sophia Lipetz, who arranged his and his wife's funeral services through our Center, which made graves available on its grounds on Beth David Cemetery.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home extend heartfelt condolences to the bereaved family.

In Memoriam

SARA MANN

On Monday, April 21st, 1980, Sara Mann passed away at the age of 83.

The beloved wife of our esteemed Honorary Trustee, Hyman Mann, Mrs. Mann was totally devoted to her husband and children throughout her long life. She was born and got married in Bialystok and, from the time of their arrival in New York, the Manns were actively involved in the building of the Bialystoker Home. Mrs. Mann never failed to encourage and support her husband during his many

Sara Mann

years of dedication to the affairs of this institution.

In addition to her husband Hyman, she is survived by her son, Harold and his wife, Carylon; her daughter and son-in-law, Rae and Sam Schleien and her daughter and son-in-law, Mollie and Phil Laufer, her grandchildren, Mark, Howard, Rosemary and Robin Schleien, Charron and Lorne Laufer, Karen and Russel Mann, their families, and great-grandchildren.

The family has chosen to memorialize Mrs. Mann by erecting a special plaque in our lobby near the David Sohn Menorah. They have also arranged that a memorial plaque in our synagogue be affixed, as well as Kaddish recitation.

The officers and directors of Bialystoker Center and Home express heartfelt condolences to the bereaved family.

LAZAR SHABRY

On Thursday, May 29, 1980, Lazar Shabry passed away at the age of 76.

Born in Bialystok to the well-known Shabrinsky family, Mr. Shabry was reared in business, helping his father in far flung textile interests. As a young man, Mr. Shabry went off to establish his own enterprises, becoming very successful. He left Bialystok right before the beginning of the war, arriving in New York and establishing the Shabry Trading Corporation, a major import-export firm even today.

Lazar Shabry

In the last several years of his life, Mr. Shabry became more actively interested in the Bialystoker Center and Home, gracing it with philanthropic donations. His memory will be perpetuated by various memorial plaques and dedications within our Center.

Although he left no children, Mr. Shabry was fortunate to have the love and support of his nephew, Karl and his long-time friend and confidante, Felicia Dresner.

The Bialystoker Center will miss Lazar Shabry and prays that his memory will be bound up in the bonds of eternal life.

ESTHER WIENER

On August 30, 1979, Esther Wiener passed away at the age of 84.

Together with her late husband, Sol, Mrs. Wiener was one of the founding members and supporters of the Bialystoker Home. Born in Bialystok, she was imbued with an indefatigable need to support actively those requiring assistance. She was always at the forefront of planning and carrying out numerous fund raising activities sponsored by the Bialystoker Ladies Auxiliary. Before the Home developed into the modern geriatric facility it is today,

Esther Wiener

Mrs. Wiener led other women in purchasing foodstuffs and other materials, often before dawn, to ensure that our elderly residents would have what to eat and would be properly maintained.

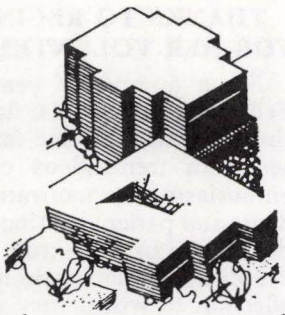
Mrs. Wiener was a driving force in the development and advancement of this institution. It was therefore our great privilege and a source of satisfaction to be able to take care of her as a resident of the Home when, in the last months of her life, she required this care.

Mrs. Wiener is survived by her sons, Milton and Harold and their spouses, by her daughter Rhoda Birnbaum and her husband, by grandchildren and great-grandchildren.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home deeply mourn the passing of Esther

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

by Mifa Rogoff, Activities Director

SUMMERTIME — AND THE LIVING IS EASY

Our residents do not go away on vacation. Their life-style is always the same. To break up the monotony and to differentiate between the seasons we try to offer them a change in activities. We de-emphasize "crafts" (work). We stop movies and entertainment which would keep them indoors and concentrate on gardening, bird and squirrel watching, outdoor games such as miniature bowling, darts and ball tossing.

The acquisition of a hand mike which attaches to a record player enables us to have the monthly "Home Talent Shows" and entertainments in the garden. We invite only singers who accompany themselves on the guitar or violin and don't need the piano. The residents became so proficient in balancing refreshments in their laps, that we can have parties every week without having constantly to drag tables and chairs out. This is the time for trips (theatre on April 28th, ILGWU Concert at Lincoln Center on June 11th, picnic at the Central Park Zoo on June 17th).

The highlight of the season is still the cook-out, which this summer, (on June 19th) was better than ever, and so was the Lower East Side Festival on June 8th. Residents manned their own booth, right in front of the Home, and sold all the crafts they made during the winter, which gave a big boost to their morale.

This is also the time for short walks in the neighborhod: to the library, to the supermarket, window shopping on Grand Street. Buying little things they want, by themselves, gives people a sense of independence and paying 25 cents for what used to be a 5 cent bar of candy, keeps them close to reality. Of course, all these programs require additional staff. We could not do it without the help of our devoted volunteers and the very capable "work-study" students.

PARTING IS SUCH SWEET SORROW

The older we get the longer it takes us to get used to new people, to accept and trust them. Once we do, and they leave — we experience a sense of loss, a feeling of having been deserted. So it was with mixed emotions that we prepared and gave the following parties:

* * *

On May 1st — A little party for Anne Koslin, the very efficient volunteer whose good looks and pleasant disposition brought a ray of sunshine into the home. Fortunately, Anne is only taking a leave of absence and we all hope that she will return soon.

* * *

On May 8th — Party for Steve Feif, the very capable, patient and hard working AJC-CETA writer who managed to put out a second edition of the *Zeitung*, the residents' newspaper, before he left. This party was not too sad because Steve got married in May, so residents had cause for celebration.

* * *

On May 23rd — Residents bid a tearful adieu to Miss Goldman, R.N., who was beloved by both patients and staff.

* * *

On May 25th — We parted from Jean Speir, the "work-study" dance therapist who motivated residents to exercise and express their feelings in movement. Jean is working in Paris this summer and hopefully will receive another grant and return to us in September.

* * *

On June 18th — We had a party for Ruth Groner who moved to California. Ruth has been a faithful volunteer for many years. She helped with our program one day a week but also took work home. It takes much longer to cut out and baste an apron or a pot holder than it takes a resident to sew it up. By doing all this preparation, Ruth released staff to work with patients. She bought materials out of her own pocket, canvassed her friends for donations and spoiled both residents and staff with little gifts at every opportunity. She also played the piano for the Purim productions and kept the stock in order. The minute she was not needed to work with residents, Ruth would begin to straighten the office. But her greatest asset was her kindness. She listened patiently, minimized problems, accomplished her job without antagonizing anyone. She did not repeat gossip, did not criticize anyone's performance, never created tension or friction. With Ruth's departure we all lost a devoted friend and a valuable co-worker. We wish her well in her new home and hope she will keep in touch with us.

* * *

On July 9th — We had a party in the garden for Carol Frieman and Michael Alpert, AJC-CETA musicians, who have been coming to the home weekly, since the inception of the CETA artist's program, two and a half years ago. They are both interested in collecting and preserving music and songs of the *"shtetl"*. So besides entertaining, they encouraged audience participation and taped songs that our residents remembered in Yiddish, Polish and Russian. When the tapes were played back, people were delighted to hear their own voices. They were pleased that young American professional musicians wanted to learn the old songs, and the fact that they themselves contributed to research, enhanced the residents' self-esteem. Besides being accomplished musicians, Carol and Michael are warm, sensitive human beings. They are truly interested in people.

THANKS TO REGINA FEIT FOR HER VOLUNTEER WORK

For a number of years, Regina Feit has been a familiar figure within the Bialystoker Home family. Blessed with tremendous energy and enthusiasm, she motivates the residents and patients to sing, move and dance with her. She truly loves these people and is not afraid to show her affection to which they respond so readily.

Mrs. Feit has been a very faithful volunteer in the Activities Department. Although Wednesday is officially the day she is here — rain or shine — she has never refused to help out on other days when called upon. It is this loyalty and willingness to be useful, that has endeared Regina Feit to residents and staff alike. When she walks in to a patient's room or one of the dining rooms, the residents' eyes light up and they are immediately ready for activities and fun.

Regina takes her duties quite seriously, attends inservice training sessions with other staff members, reads books and articles on recreation with geriatric patients, watches dance and music therapists in order to learn their techniques, and follows up on their instructions.

Regina is an active member of the Bialystoker Ladies Auxiliary and has also helped out with our annual bazaars. During the recent transit

Regina Feit

strike, Mrs. Feit offered sleeping accomodations in her apartment to various members of our nursing staff in case they would not be able to go home. Fortunately, this assistance turned out to be unnecessary.

We at the Bialystoker Home feel very happy in having such an extraordinary woman as Regina Feit devoting part of her time to our Home and its residents. We look forward to her continuing her wonderful work for many years to come.

REFUAH SHLEIMAH

To Leon Fried, a leading member of our Board of Directors, who underwent surgery. May he have a speedy and uneventful recovery.

BIALYSTOKER CENTER AND HOME TO CONDUCT ANNUAL THEATRE BENEFIT AT AVERY FISHER HALL ON SUNDAY, SEPTEMBER 28th

As has been its tradition for many years, the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged will hold its Theatre Benefit on Sunday, September 28, 1980, 2:00 P.M., at Avery Fisher Hall of Lincoln Center.

The show, titled "To Life and to Laughter", will be produced by Ada Einhorn of Encore Artists. The following will be the guest performers:

Henny Youngman, King of the One-Liner and Fiddler.

Herman Malamood, a leading opera star at the City Center and well-known cantor, will delight the audience with his superb renditions, brought back for the second year in a row by popular demand.

Claire Barry, of the internationally acclaimed Barry Sisters, known for her enchanting music and glamour.

Sascha Tormas, brilliant and dynamic violinist, truly a wizard with the bow.

The Sal Sicari Orchestra will accompany the stars.

Tickets to the show will still be available in the lobby of Avery Fisher Hall on the day of the program at a special table manned by our committee.

HAPPY EVENTS

MAZEL TOV

On Sunday, June 2nd, 1980, our Director, Ray Arker, married Mr. Charles Feigenblatt in a ceremony at the Hotel Pierre attended by a small group of family and friends.

Mr. Feigenblatt is a well known activist on behalf of Yeshivas, synagogues and other Jewish institutions. He is particularly devoted and generous to the Flatbush Jewish Center.

Mrs. Arker, a Bialystoker *landsfrau,* was the widow of our Director, Aron Arker, of blessed memory.

Our officers and directors wish the newlyweds many healthy and happy years together.

MAZEL TOV

On Sunday, April 6th, 1980, Anna Hamburg was born to Dr. Sam and Mrs. Susan Gail Hamburg. Her parents are the son and daughter-in-law of the Vice-Chairman of the Board of Directors and his wife, Yedidia and Luba Hamburg.

Dr. Hamburg is a clinical psychologist at the hospital in Denville, New Jersey. Mrs. Susan Hamburg is a professor of anthropology at Rutgers University.

Our officers and directors extend best wishes to the parents of the newborn, as well as to our Vice-Chairman and Mrs. Yedidia Hamburg. May they have much *nachas* from this new addition to their family.

CONGRATULATIONS

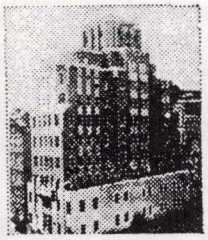
On Saturday night, August 16th, 1980, Susan Gelchinsky was married to Kenneth Prevost. The bride is the daughter of Mr. and Mrs. Samuel Gelchinsky, Bialystoker *landsleit* and long-time members of our institution.

Mr. Gelchinsky was known in Bialystok as a violinist who led a band in playing at weddings.

We congratulate the newlyweds and hope they will enjoy many happy years together.

OUR INSTITUTION

ROSH HASHANAH AND YOM KIPPUR SERVICES

Our beautiful synagogue will once again be the scene of High Holiday services to be held Wednesday night, September 10th, Thursday and Friday, September 11th and 12th, 1980 — Rosh Hashanah. Yom Kippur services will commence Friday night, September 19th and continue Saturday, September 20th, including Yizkor. Yizkor will also be recited on Shemini Atzereth, Thursday, October 2nd.

We invite our neighbors and friends to participate with us at these High Holiday services as well as daily and on Sabbath. Worshipping with our elderly can only enhance the dignity of these solemn holy days.

CHANUKAH

We will celebrate Chanukah with our traditional party and concert on Sunday, December 7th. Following custom, members and friends will kindle menorahs in remembrance of the miraculous survival of the Jews despite Hellenistic persecution.

For further details, please consult the invitations we will be mailing to you.

ANNUAL BAZAAR

The Bialystoker Ladies Auxiliary is sponsoring our Annual Bazaar, opening on Saturday evening, December 13th, 1980, continuing on Sunday and Monday, December 14th and 15th. The Bazaar will reopen Saturday night, December 20th and continue through Sunday, December 21st.

We derive a major source of income from the Annual Bazaar. Our Ladies Auxiliary donates all funds raised to the Home.

The success of the Bazaar depends upon contributions of merchandise. We appeal to everyone for whom it is possible to donate items to our Bazaar. You may deliver the merchandise yourself or we will arrange to pick it up. Please do not wait!

Once again the very capable Harold Talin will be this year's Bazaar Chairman.

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING — PURIM PARTY

We wish to announce to all of our members that the Annual Membership Meeting will take place on Sunday, March 15th, 1981 at the Bialystoker Center and Home, 228 East Broadway, New York, N.Y. At this meeting, the general membership will have the opportunity to vote for a slate of Board of Directors for 1981-82.

* * *

At the same time, our Purim Party will take place. A lovely program featuring talented artists will be presented. Our audience will enjoy, as in the past, music and singing, as well as traditional Purim delicacies, such as *hamentashen,* and other tasty dishes.

MEMBERSHIP DUES REMINDER

At the end of 1980, our office will send out statements for membership dues for the coming year. We ask all our members kindly to send in their membership dues promptly.

38TH BIALYSTOKER YIZKOR MEETING POSTPONED TO MARCH, 1981

We have decided to postpone the Bialystoker Annual Memorial Meeting from February to March, 1981. The reason for this delay is that many of our *landsleit* spend the winter months in Florida and are unable to attend the February Yizkor meeting. We anticipate that a March assembly will be better attended. Further details will be sent to members and friends by letter and in the press.

CALENDAR OF COMING EVENTS

1. Sunday, September 28th, 1980.
   The Annual Theatre Party, celebrating the 49th anniversary of our Center and Home at Avery Fisher Hall of Lincoln Center.
2. Saturday night, November 8th 1980.
   The Testimonial Dinner and Dance in honor of Sam and Rose Solasz at the Sheraton Centre, New York City, 8:00 P.M.
3. Sunday, December 7th 1980.
   The Annual Chanukah Party, Concert and refreshments.
4. The grand opening of our Annual Bazaar in our auditorium Saturday night, December 13th to Monday, December 15th, 1980. Reopening Saturday night, December 20th and Sunday, December 21st.
5. Sunday, March 15th, 1981.
   Annual Purim Party, Concert and refreshments. Annual Membership Meeting.

MAZEL TOV

On Thursday, May 15th, 1980, a son, Sean David, was born to Michael and Madeleine Posniak. The infant is the grandchild of Fania Posniak, a Bialystoker *landsfrau,* who is currently our Director and the late Sam Posniak who was a Director.

Our officers and directors join the Posniak family in wishing them much *nachas* on this new addition to their family.

Joyce Rosen (l.) joined by husband, Bert Rosen (at right), represent their cousins, David and Mollie Alpert, at dedication of new piano. They are flanked by officers of Bialystoker Center at Board of Directors meetimg.

NEW PIANO DONATED BY DAVID AND MOLLIE ALPERT DEDICATED AT SPECIAL MEETING OF OUR BOARD OF DIRECTORS

On Tuesday, April 22, 1980, at a meeting of our Board of Directors, the new piano generously donated by Mr. and Mrs. David Alpert of Merritt Island, Florida, was dedicated in the presence of the Alperts' cousins, Joyce and Bert Rosen.

Mr. and Mrs. Rosen, owners of the "Mr. Cubicle" Company, which is installing cubicle curtains between residents' beds in our Hom , having already replaced window shades throughout our building, as well as the Mechitza in our synagogue, were introduced to the Board by our General Secretary Izaak Rybal. Both he and the Vice Chairman of our Board of Directors, Yedidia Hamburg, expressed the deep appreciation of the Bialystoker Center and Home to the Alperts, who so thoughtfully and generously responded to a small notice in a previous issue of the *Stimme,* that we needed a new piano.

A special plaque has been placed on the piano indicating that Mr. and Mrs. Alpert donated it in memory of Mr. Alpert's parents and sister.

Once again the officers and directors of our institution convey their profound gratitude to David and Mollie Alpert on their great kindness to the residents of our Home, in particular because the piano is a major source of entertainment for them.

APPRECIATION TO GERTRUDE SCHIFF

Gertrude Schiff, nee Halpern, is a born Bialystoker who, like many others, lost her entire family during the Holocaust. She still is filled with memories of her loving parents, brothers and sisters, and several years ago established a memorial plaque for them in our synagogue.

Mrs. Schiff's sense of belonging to the Bialystoker *landsmanschaft,* an extension of her original family, is strong. She regularly attends our Chanukah and Purim parties, as well as other important functions throughout the year.

Whenever she can assist our institution by recommending to her friends that they make charitable donations, she seizes the opportunity. Significant sums have come to us thanks to Mrs. Schiff's efforts.

Our officers and directors hope that she, together with her husband, will enjoy many more healthy, happy years together and that she will carry on her wonderful activities on behalf of the Bialystoker Center and Home.

NEW EKG MACHINE DONATED BY MR. AND MRS. GERSON BANNER

Once again in reply to a request in the last issue of the *Stimme* for donations to make our building and medical services more modern, our friends have responded generously.

Mr. and Mrs. Gerson Banner have kindly donated a brand new electrocardiograph (EKG) machine. This is a very important diagnostic tool in detecting heart disease. The EKG machine is already in use and is adding greater protection to the health and well being of our elderly residents.

The Banner family is related by marriage of children to our Honorary President, Rubin Bindler.

Our officers and directors thank the Banners for their munificent contribution. They may derive much satisfaction from knowing that they have materially assisted us in our humanitarian efforts.

MR. AND MRS. HERMAN SCHWARZ DONATE CLOCK IN OUR REDECORATED AUDITORIUM

We express our deep appreciation to Mr. and Mrs. Herman Schwarz for donating a magnificent electric clock which has been installed in our newly remodeled auditorium.

The clock has a lovely pendulum and is flanked on both sides by reflecting glass panels. It truly enhances the aesthetic beauty of the auditorium.

As our readers know, Herman Schwarz is a wonderful friend of the Bialystoker Center and Home. He is well known for his active involvement as President, as well as a leading Board member of Congregation Ahavath Achim which has merged with the Flatbush Jewish Center in Brooklyn. He is also a prominent supporter of the State of Israel and the American Jewish community.

EVA AROTSKY DONATES TWELVE BEDSIDE CABINETS TO BIALYSTOKER HOME

In response to a notice in the last issue, our good member and friend, Eva Arotsky of Brooklyn, donated twelve bedside cabinets in memory of her parents, Hyman and Frances Lipnick.

These cabinets will be installed in various residents' and patients' rooms with plaques affixed on each.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home express their profound gratitude to Mrs. Arotsky for her thoughtful response to our notice. It is our hope that other readers of the *Stimme* will also inquire as to how they can assist this facility in its unceasing quest for excellence.

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

by Rose Finkelstein, President

I am happy to bring to you a report of a very good year with attendance and contributions from the members of the Ladies Auxiliary. We have had an increase in general membership and life membership.

As a result of the larger attendance, contributions and increase in membership, we were able to make generous donations throughout the year to the Home totaling $5,000 in addition to $1,000 for the Izaak and Molly Rybal Day Care Center in Kfar Tabor, Israel. The greater portion of this $6,000 was income from our yearly Bazaar held last December.

We had a wonderful turnout at our Closing Meeting on June 16th. We had a delicious meal prepared, as usual, under the guidance of Mrs. B. Skorka, Director of Food Services, who is always gracious. Many of our members brought guests, some of whom became members. This is gratifying because people who come to the Home for the first time are impressed with what they see. We had the honor of greetings from Mr. Rybal, General Secretary, Mr. Schachter, Administrator and Rabbi Kronick, Chaplain, concerning the role the Auxiliary plays in supporting the Home.

We have had a trend in the past year which pleases me and I'm sure many of our members. Some of the husbands, brothers, and friends of our ladies have become members of the Ladies Auxiliary. If this continues we might consider changing our name from Ladies Auxiliary to Ladies and Mens Auxiliary. Let me thank all the men who have joined our ranks and hopefully will continue to attend meetings.

As most of you know, we hold meetings every Monday — rain or shine — except holidays. However, during the winter months, no meetings are held on stormy or icy days. On such days it is advisable to call the Home (475-7755) after 9 A.M. to find out whether a meeting has been cancelled. At our meetings we first have lunch and go on to business about 1 P.M.

We would appreciate any suggestions our members would offer as to how we can make our meetings more enjoyable, as well as any additional activities which might be of interest to our members. Please give it some serious thought during the summer.

Our Bazaar is a very important fund raising event. This year the Bazaar will be held on December 13th, 14th, 15th, 20th and 21st. We would appreciate all members trying to secure new merchandise for the Bazaar. If you have any sources of contact please make an effort to get merchandise. The office has authorization letters for soliciting merchandise. Do not wait until the last minute to try to get donations. It may be easier to start as soon as possible before other organizations contact these merchants. We have plenty of storage space and packages may be left at the office marked "Ladies Auxiliary for the Bazaar". The more good merchandise we can offer for sale the more income will be made.

The opening meeting of the Ladies Auxiliary will be Monday, October 6th in the auditorium. Like our Closing Meeting this will include a special luncheon served at 1 o'clock. The doors will not be opened until 12:30. Please note the time. As usual, you may bring guests and a notice will be sent out to all our members before the meeting.

If for some reason you do not receive this invitation, please make a note of the date and time as shown above. We hope to welcome everyone at this meeting. I also hope that this coming season will be even more successful than this past year.

I hope all of you had a happy and healthy summer. I expect to see you back full of renewed energy and ready to enjoy the coming season.

Let me wish you all a very healthy and a happy New Year.

The officers of Bialystoker Ladies Auxiliary at Closing Meeting — Seated (l. to r.) are: Dinah Farber, Ruth Winston, President Rose Finkelstein, Helen Sharron. Standing (l. to r.) are: Rose Ecker, Helen Frieberg, Betty Zablowitz, Hilda Sloyer, Bella Nosoff.

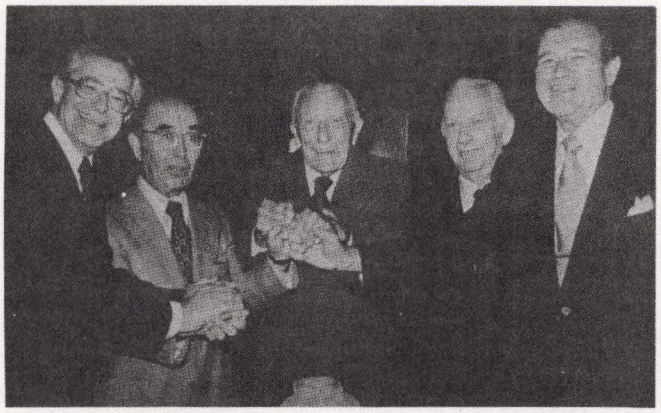
MAXWELL DANE, DEVOTED MEMBER AND SUPPORTER OF BIALYSTOKER HOME, AMONG THOSE HONORED AT UJA DINNER

The advertising firm of Doyle Dane and Bernbach was honored for its industry leadership at the Advertising and Communications Division dinner dance for UJA-Federation held on June 11th at the New York Hilton Hotel.

In addition to establishing a new attendance record of 450 guests, the occasion marked the first time that the division has honored an advertising agency.

Dinner chairman John Elliott Jr., chairman of Ogilvy & Mather International, commented on the selection of DDB: "We honor the founders, Ned Doyle, Maxwell Dane and William Bernbach, for having a vision, and the tenacity to pursue it. Their commitment has enriched both their clients and our industry. In 1949, these three men started an advertising agency that changed the face of advertising . . . ."

Mr. Dane is one of the early supporters of the Bialystoker Home. His mother, the late Sophie Dane,

Shown at the Advertising and Communications Division dinner dance for UJA-Federation are (from the left) Harold Levine, Maxwell Dane, Ned Doyle, William Bernbach and John Elliott, Jr.

was one of our residents. Our dental clinic on the 7th floor is dedicated to Abraham and Sophie Dane.

We are proud of Mr. Dane's great prominence in the American Jewish community and his particular regard for our Home.

One of the highlights of the evening was an audio-visual presentation of the agency's best advertising over the past three decades. Harold Levine, general chairman of the division and chairman of Levine, Huntley, Schmidt, Plapler and Beaver presided with Mr. Elliott, and Jim Jensen of CBS News was the guest speaker.

RELATIVES SOUGHT

A woman from Australia whose name is Hilda Ross asked us to publish an inquiry about three of her cousins by the name of Pesach, Gedalia and Avreml Lipshic.

Mrs. Ross' maiden name was Breinski and she went from Lapy, Poland to Australia in 1939. Her two aunts, who came from Tyktyn, settled in New York. The cousins, she says, are the sons of her younger aunt, Hana Lipshic.

Please send all replies to Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York, N.Y. 10002.

BIALYSTOK MEMORIAL VOLUME IN PROCESS OF PREPARATION

We are sure that our many Bialystoker *landsleit* — in America and all over the world — will favorably greet the news that finally, after much exertion and tireless effort, the monumental and long awaited *Bialystok Memorial Volume* will be published in the foreseeable future. Thanks to the devotion of our beloved *landsleit,* the Bialystoker Center has found it possible to reach its goal.

The Bialystok Memorial Volume, which will soon be submitted to the printer, will consist of a large format and a rich content, with several hundred pages in Yiddish and English. To be sure, we would like the succeeding generations, the descendants of Jews born in Bialystok, to read and to be familiar with the great heritage left by the Jewish community in Bialystok before it was destroyed. Moreover, the suffering, resistance and extermination within Bialystok should be everlastingly recorded for posterity.

The book, whose preparation is being supervised by a special Committee appointed by the Bialystoker Center in New York, will include important documents, articles, descriptions and memoirs accompanied by photographs, as appropriate for such an important work. The story of the establishment and development of Jewish life in Bialystok, and in particular, the tragic Nazi period will, of course, occupy a major portion of the publication. The attempt by a few remaining Bialystoker Jews to rebuild a Jewish community in Bialystok after the war will also be described.

We at the Bialystoker Center hope that this book will serve as a permanent monument for our holy martyrs who perished during the war, many of whose memories were never perpetuated with conventional graves and markers. This is why our *landsleit* and friends will read this work with unusual interest.

Another fascinating portion of the book will deal with the activities of surviving Bialystoker Jews in many countries of the world. All of the Bialystoker organizations and groups, scattered in many lands, were asked to send brief articles about their organizational activities.

Please send all correspondence concerning the Bialystok Memorial Volume to:

Bialystoker Center Book Committee
228 East Broadway
New York, N.Y. 10002

MAZEL TOV

On Saturday, March 1st, 1980, Laura Danielle Babkes was born to Dr. Richard and Fern Babkes.

The grandfather of the infant is our Director, Israel Babkes.

Dr. Richard Babkes is a Senior Neurology resident at Mount Sinai Medical Center in New York City. He is a nephew of our General Secretary, Izaak Rybal.

Our officers and directors wish the parents of this child much *nachas* and joy from her.

THE LATEST DEVELOPMENTS IN THE CASE OF BENJAMIN LACH

by Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain

Once again, for the fifth time, the Texas Board of Pardons and Paroles has denied Benjamin Lach an early release from prison. This, despite an overwhelming accumulation of evidence reflecting Benjamin's remarkable rehabilitative achievements in the Texas Department of Corrections at Huntsville. The official reasons for this denial are that the crime of which he was convicted was serious and he is assaultive.

The Board's decision, announced June 7th, 1980, was especially disappointing because of the extraordinary step the Bialystoker Center took in sending me to Texas to plead Mr. Lach's case before the parole officials. Our readers will recall that a delegation from our Center consisting of Izaak Rybal, General Secretary, Harry Feinberg, Executive Director, and myself appeared before the Board in May, 1977. That earlier effort ended in failure. We had every reason to expect that four years later, a favorable decision would be forthcoming.

After all, Benjamin Lach has spent twelve years in custody. All during that time, his conduct record has remained unblemished; no one can point to any violent or assaultive behavior on his part despite the most provocative prison circumstances. On the contrary, the Lach record in prison is so remarkable in the breadth of his personal accomplishments, that it is almost unmatched in the history of the Texas penal system. Why then, with this model prison record, should anyone anticipate violent behavior on the outside? Surely an aggressive person would have acted out his rage at some point during this long incarceration.

When I appeared before two of the three Parole Board members April 23rd, together with Benjamin's brother, Elliot, they were uninterested in a rehash of Mr. Lach's achievement record. It is as if the strides he has made in twelve years were totally irrelevant in considering his parole. Because of this attitude, I had to resort to other arguments, rhetorically asking the Chairman of the Board whether there was anything more Benjamin could do to convince the authorities he was worthy of being a free man. The Chairman candidly replied no. No other human being, in fact, could do more than Lach has done to make a favorable impression. This really meant that Benjamin Lach's efforts in prison from year to year had, at best, only marginal impact on the Parole Board's deliberations. Accomplishments in this case are simply not enough. It would seem that the parole reviewers make their decision on how they feel about the crime and whether, subjectively, they believe that twelve years is enough retribution for that crime.

I further stated to them that the concept of parole *review,* if it is to mean anything, would have to focus on Benjamin's evolving situation since the last review. Otherwise, what are they reviewing? Perhaps they are reviewing the reasons they used to justify their denial last year so they could do the same this year. If this is so,

Rabbi Lowell S. Kronick

I suggested to them, what is the purpose of taking up this case year after year? The crime will always be serious — after twelve years and after twenty years. Those who seek revenge will never be satisfied, regardless of how much time Benjamin Lach spends in prison. Is the parole review just a meaningless exercise with the result known from the beginning?

In order to direct the Board's attention in finding a workable solution to this problem, I proposed the following parole plan for Benjamin Lach. He should be released to the State of Massachusetts, into the custody of his parents who live there. He must have regular employment, offers of which he has already received. He should be made to report to a parole officer numerous times each week, reporting on his activities in detail and any problems he may be experiencing. Finally, he should be mandated to participate in an intensive psychotherapy program. I argued that this set of severe conditions should reduce any risks the Parole Board might anticipate to a minimum. My listeners did not present any objection to these suggestions. I made these recommendations, of course, in order to minimize the doubts these officials had as to the wisdom of freeing Lach.

My overall impression of the meeting with the Parole Board in Austin as well as of a conference on April 24th with a local parole commissioner in Huntsville was that they really had no substantive reason to offer why Benjamin Lach should not be released now, other than a vague fear that he might assault someone on the outside. When I countered this by pointing to his problem free conduct record within a very difficult milieu, the discussion ended in an impasse.

On these speculative grounds, on the basis of pure guesswork — about what Benjamin may do at a point in the future — a young man is being forced to remain behind bars. If Benjamin Lach's good behavior continues, he will be discharged from prison some time in 1988 or 1989, without parole, after having completed half of his sentence.

Sadly, the Bialystoker Center seems incapable by itself of freeing Benjamin Lach. We have tried every imaginable method, all to no avail. Nevertheless, we will continue to do everything reasonable we can in his behalf. But it is now up to other more powerful individuals and organizations, to carry Benjamin's football and run with it to that goal line which has so far eluded us.

STATUE OF LIBERTY MUSEUM FEATURES BIALYSTOK AS PART OF EXHIBIT ON 19TH CENTURY IMMIGRATION TO AMERICA

Our readers will be interested in the fact that an exhibition, "Places of Origin," has opened at the Statue of Liberty's American Museum of Immigration, which will run through September 1st, 1980.

The exhibit, through photographs, prints, etchings and text, features six areas chosen as representative of 19th century migration. One of these areas is Bialystok.

According to Catherine Crum, the curator of the exhibition and a member of the Institute for Research in History, Bialystok was included because most Jews were not allowed to own land. They had a very different kind of life. The Jews of Bialystok were part of an industrial society. The were involved in organizing labor and were blamed for labor unrest. A pogrom in 1905 killed many of them. Many others fled.

An exhibition like this one, Miss Crum added, can serve several useful purposes to second, third or fourth generation Americans whose ancestors left behind these and other places.

"One of our purposes is to give people a sense of what life was really like — sometimes to demythologize it a bit," Miss Crum said. The exhibition may also help to clarify confusion in the minds of descendants over political divisions and national boundaries that changed over the years, making it hard for many Americans to trace the families back over several European generations.

SIMON KAPLAN

On Saturday, July 26th, 1980, Simon Kaplan passed away suddenly at the age of 61.

Born in Bialystok, Mr. Kaplan was a tool and die maker by trade. He and his wife were members of the Bialystoker Center for many years.

He is survived by his wife Ruth, son Howard, daughter-in-law Margaret, granddaughter Sarah and daughter Lynn.

May the family know of no further sorrow.

Polish to know what was happening.)

The conversation became more boisterous at the restaurant. One of the men was quite intrigued with me, because young Jews were such a scarce "commodity" in Poland, and he kept insisting that I learn as much Yiddish as possible. He was disturbed to think that Jewish culture might die out in the rest of the world as it had in Poland. (In Bialystok, out of a pre-war population of 60,000 Jews, only 10 remained!) His feeble attempt to perpetuate a Jewish cultural tradition was to teach his grandson Yiddish behind the back of his Gentile father.

The men were concerned about the state of Jews in America and we assured them that it was a young, vigorous and growing population. I had my father tell them that most Jews were financially secure and that younger Jews were religiously inclined and devoted to the cultural traditions of their faith. I neglected to mention the realities of the threat of assimilation and religious apathy which affect so many American Jews.

Later that evening we exchanged emotional goodbyes, and I promised to send them copies of pictures I had taken, which I subsequently did, along with letters and money from my father.

COUSINS OF CONTROLLER HAROLD TALIN RENEW CONTACT AFTER 25 YEARS OF SILENCE

(Editor's Note: Mr. and Mrs. Harry Pinesick are cousins of our Controller, Harold Talin, and his mother, Fannie Talinsky. The last time they were in touch with one another was in the late 1950's. Afterwards, they lost track of each other's whereabouts. As a result of an article about Mrs. Talinsky's 90th birthday in the last issue of the Stimme, *the Pinesicks wrote a letter to Mr. Talin after about 25 years of no communication. The following are excerpts from the letter:)*

I know you will be surprised to receive this letter from me.

Some one recently gave me the April issue of the *Bialystoker Stimme* — and I was excited when I read the article about Mother — and also the article in which you were mentioned and "pictured."

I then made a search of the telephone directories in Brooklyn, Manhattan, Bronx, Queens, Nassau and Westchester to locate Mother — I could not find an address for her or for you except the address of the "Home."

I was anxious to write Mother and to extend our congratulations and best wishes to Mother on her 90th birthday. So please pass them on to Mother.

Also we are anxious to know how you and your family are.

We have not been in contact with each other for so many years so undoubtedly many things have happened — hope the "simchas" outnumber casualties — so if you or Mother get a chance, please let us know how you are all feeling — hope you are all in good health.

We left New York in 1943 when I entered the Naval Service. At the end of the war, we moved to Washington, D.C., then to Virginia. I was employed by the Government as an attorney — then went into business — wholesale electrical supplies. We then moved to Miami, Florida in May of 1959 and have lived here since that time. I never resumed the practice of law.

Sally and I are thankful we are in good health.

If any of you ever come down this way, please call us — and in the meantime, please let us hear from you.

It is quite a coincidence that Mother's birthday and mine are the same day — January 15th.

Hope this finds you all in good health. Sally joins me in sending best wishes to all of you and congratulations to Mother.

I am enclosing a copy of the two articles I referred to — sorry the photos did not come out.

Best Wishes
Harry

JOSEPH AND NETTIE DOBRYMAN CELEBRATE BIRTH OF NEW GRANDSON

On Thursday, July 31st, 1980, Samuel Isaac Ankin was born to Dr. and Mrs. Michael Ankin.

Frieda Ankin, mother of the newborn, is the daughter of our esteemed members, friends and Bialystoker *landsleit,* Nettie and Joseph Dobryman of Skokie, Illinois. The Dobrymans are well known for their generosity and kindheartedness.

Our officers and directors wish the parents and grandparents of the child much *nachas* from him in the future.

RETURN TO BIALYSTOK

by Norman Shulman

(Editor's Note: The followmg excerpts are from an article in the June, 1980 issue of Reconstructionist, *about a father and son tracing family roots in contemporary Bialystok):*

In 1909, a boy named Myrim Schterb, soon to become Mike Shulman, and his father, Faivel, made the long and arduous journey from their home in Bialystok, then in Russian-occupied Poland, by rail to Antwerp, where they boarded the steamer Zeeland bound for a hoped-for better life in New York City. Since money was scarce, only a few of the eleven family members could travel at one time. The father and son were among the last ones to travel to America. At that time, and for many years after, Myrim couldn't imagine that one day he would even return, let alone with *his* son, me.

During my father's retirement years, he had occasionally talked about "completing the circle" and returning to his birthplace before he died.

In May 1975, my father and I, much to the family's surprise and dismay, made arrangements and we soon found ourselves on a Polish Lot jetliner, bound for Poland where he was born and lived for eleven years.

Bialystok is not a city that many Polish-American tourists wish to visit, nor is the Polish government particularly interested in showing it off. Therefore, it is not included in the regular tour of Southeastern Poland. We were not permitted to travel there directly, but instead, had to travel with a chartered group of 52 other Americans who were either of Polish descent or who were married to these people. However, we would be permitted to travel for three days on our own to Bialystok when we reached Lublin.

After reaching Lublin, my father and I left the tour group and boarded a bus for Bialystok. We knew no Polish but managed to get on the right bus and enjoy the company of other travelers on the way, mostly by using sign language.

The book of Jewish landmarks led us to the Jewish cultural center, part library, part museum, which had formerly served as a meeting place for Bialystok's Jews before there were too few to warrant its use for that purpose. We somehow made it clear to the caretaker, who also was non-Jewish, that we were Americans looking for Jews to speak with. When he finally understood what it was that we wanted, he became very excited, and he took us downstairs, under the Center, to a small, dark, shoemaker's store. There we met our first Polish resident Jew, Szloma Pachter. Mr. Pachter was totally taken off guard, not ever before having been visited by American Jews. He greeted us eagerly, and I watched with much admiration and fascination as my father spoke to him in his native Yiddish. I knew that my father spoke Yiddish, but I had never heard him converse to this degree.

When Mr. Pachter heard about the purpose of our trip, he left his work and volunteered to show us around the city for the day. As we started walking, my father expressed his disappointment at how much Bialystok had changed since his childhood. Sixty-five years would be enough to change significantly a city untouched by war, but Bialystok had been thoroughly devastated by the German advance into, and retreat from, Russia.

The first thing my father recognized was that the street he was born on and grew up on — Ulica Lipowa — was still there and served as the main street of the town. However, our search through the back alleys of this street for his house, which he described in vivid detail, proved to be futile. He also noticed a tall tower with a clock at the top, which dominated his old section of town. He said that there used to be a similar clock at that very spot when he was young.

Mr. Pachter next led us to a memorial synagogue (again, not in use), which had a plaque on it detailing the burning alive of 3,000 Jews who were locked inside it. The synagogue was not the one my father attended, but it could have been. The sign, written in Polish and in Yiddish, interestingly refers to the Nazis as Hitlerites, so as not to confuse them with the East Germans, who are part of the Eastern European Bloc. This bit of political expedience was standard practice on war memorials all over Poland.

Our final visit of the afternoon was to the Jewish cemetery, where we searched in vain for tombstones in hopes of finding a relative. In fact, outside of the stone wall around the cemetery, which my father instantly recognized as where he played as a child, there was little indication of its being a cemetery. We were told that the Nazis defiled the cemetery by digging up the gravestones and using them as paving blocks for roadbuilding. Not one remained.

Pachter said that later in the evening he would come to our hotel and bring two other surviving Jews with him. He appeared with two men who beamed their approval at having the opportunity to meet two Jews all the way from America. In the crowded hotel lobby, which was filled with Polish soldiers (possibly because of Bialystok's proximity to the border), the four men entered into a lively conversation in Yiddish, which seemed to capture the attention of the room. After all, when was the last time this language was spoken in public by so many people? The men hardly blinked an eye, but continued the discussion, with my father effectively translating my complex questions like a seasoned United Nations interpreter. In fact, he became so wrapped up in thinking in Yiddish that he repeatedly kept speaking to me without bothering to translate.

The men's stories were somewhat similar. They had managed to survive the war by escaping into Russia when the Nazis first occupied Poland. Once there, they joined either the Russian or the Polish-army-in-exile and fought for the duration of the war. The entire families of each one, save for one daughter, were wiped out. At the war's close, Polish Jews were given the opportunity to emigrate to Israel or remain as Polish citizens, thus dealing with the "Jewish problem" in Poland. These men opted to stay, and then they were not permitted to emigrate later because they were then productive citizens (as Mr. Pachter still was). They were now too old and too tired to fight for the right to emigrate to Israel.

Later, my father took us all to a small restaurant for coffee. On the way, a group of street kids began taunting and making fun of the group of strange-looking and strange-talking Jews. The group casually ignored the barbs, seemingly inured to the verbal attacks of other generations of anti-Semites. (I didn't have to understand

PAUL SCHOCHET, OUR TRUSTEE, CELEBRATING 80th BIRTHDAY

Paul Schochet, a devoted friend and supporter of the Bialystoker Center and Home for many years, celebrated his 80th birthday on July 17, 1980.

A Bialystoker by birth, Mr. Schochet was one of the pioneer activists of the State of Israel Bonds organization in the United States. His absolute, fervent dedication to Israel never fails to impress those who know and have worked with him.

Mr. Schochet was also actively involved in the Labor Zionist Alliance, familiarly known as Farband. His life has been spent promoting the concept that the Jewish working class could make a major contribution to

Paul Schochet

the establishment and the continuity of the State of Israel.

The name of Paul Schochet has been intimately associated with our institution for decades. He has held over the years numerous leadership positions at our Home, including Treasurer, one of our major elective offices. Recently, Mr. Schochet was elevated to Trustee, his voice a consistent call to reflection and moderation during our Board meetings.

His wife, Dora, has stood by him during most of his productive life. She was one of the leading personalities in the Pioneer Women's Organization. Although she has been ill for several years, she remains a source of strength and comfort to her husband.

The Bialystoker Center is proud to enjoy Mr. Schochet's continued espousal of our humanitarian cause. Our officers and directors wish him a happy 80th birthday, as well as many more healthy and happy years together with his beloved Dora.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

DAVID AND ROSE GOLDBERG OF MIAMI BEACH CELEBRATE 45th WEDDING ANNIVERSARY

In June, 1980, David and Rose Goldberg of Miami Beach celebrated 45 years of a happy marriage.

As our readers know, Mr. and Mrs. Goldberg were extremely active officers of the Bialystoker Center and Home for many years prior to their moving to Florida. Mr. Goldberg was the Chairman of our Board of Directors and Mrs. Goldberg was our Vice President. Their association with the Bialystoker Home goes back to the time that Rose's parents, Philip and Mamie Rosenthal, themselves occupied the highest leadership positions of our institution.

David and Rose Goldberg

Mr. Goldberg, a successful attorney, is still active in the practice of the law in his area. The Goldbergs maintain frequent contact with us in New York, not allowing distance to slacken their profound commitment to our humanitarian purposes, which they helped to advance for such a long time.

Several of their friends made generous donations to the Home in honor of their anniversary.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home wish Dave and Rose Goldberg many more healthy and happy years together.

NATHAN AND MILDRED STARR CELEBRATE 55th WEDDING ANNIVERSARY

Mr. and Mrs. Nathan Starr are very devoted members and supporters of the Bialystoker Center and Home, who reside in Florida. Last year we had the honor and privilege of a personal visit from them which was reported in a previous issue of the *Stimme*.

In honor of the Starr's anniversary, they recently donated an Israel Bond to our Home. In fact, they donate Israel Bonds to our institution as an annual custom.

We have also learned that Mrs. Starr has been ill. We wish her a *refuah shleimah,* a complete and speedy recovery from illness.

May the Alm-ghty grant Nathan and Mildred Starr many more healthy and happy years together.

Closing Meeting of Board of Directors and Installation of Officers

In a cheerful setting, enhanced by our newly redecorated auditorium, as well as by a colorfully decorated table and a large audience, the Closing Meeting of our Board of Directors and Intallation of Officers took place on Sunday, June 1st, 1980.

Harold Talin, Controller, was the Chairman for the first part of the Installation. Following his opening message and greetings, Mr. Talin introduced Cantor Harry Feinberg, Executive Director, who sang *"Hatikva"* and the "Star-Spangled Banner", accompanied by the audience.

President Sam Solasz greeted the audience, reporting on the Bialystoker tour to Israel held in late April and early May, 1980, as well as the dedication of the Izaak and Molly Rybal Day Care Center in Kfar Tabor.

A progress report on preparing the Bialystok Memorial Volume was delivered by Icek Shmulewitz, correspondent for the *Jewish Daily Forward,* who is in the process of writing articles and collating materials for the Yiddish section.

Mr. Yehoshua Schachter, Administrator, welcomed the audience in the name of the Bialystoker Home.

A more detailed report on the Bialystoker tour to Israel was given by Sam Chuden, President of the newly founded Club of Bialystoker Friends in Miami Beach.

Izaak Rybal, General Secretary, made the appeal to which the audience responded generously. He thanked Mrs. Bronia Skorka, Director of Food Services, for preparing a beautiful dinner for the Installation. He also thanked the officers and directors in his and his wife's name for sponsoring the Rybal Day Care Center in Kfar Tabor.

At this point, Yedidia L. Hamburg, Vice-Chairman of the Board of Directors, assumed the chairmanship of the Installation. He spoke about the fact that Yom Yerushalayim was being celebrated, which is the 13th anniversary of the reunification of Jerusalem. Mr. Hamburg also reminded the audience that the first Yahrzeit of our late Vice President, Jack Berger, would be observed soon.

Bialystoker Ladies Auxiliary President Rose Finkelstein presents check of $2,000 for the Home to General Secretary Izaak Rybal at Installation.

Philip Novick (center) installs Rubin Bindler (r.) as Honorary President and Sam Solasz (l.) as President.

Honorary President Rubin Bindler installed the following officers and Trustees for 1980-81: Abraham Mintz, Vice President; Morris Molosofsky, Vice Chairman, Board of Governors; Yedidia Hamburg, Vice Chairman, Board of Directors; Rose Finkelstein, Trustee; Sol Krim, Trustee; Dora Mintz, Trustee; Raya Zak, Trustee. Also he installed the following in absentia: M. Arthur Tarlowe, Vice President; Diana Medvedev, Treasurer; Charles Schwecher, Chairman, Board of Governors; Harold Morrow, Chairman Board of Directors; Jacob Beren, Trustee; Jean Gellis, Trustee; Mike Kremer, Trustee; Paul Schochet, Trustee.

The President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, Rose Finkelstein, installed the following executive officers: Izaak Rybal, General Secretary; Harry Feinberg, Executive Director; Yehoshua Schachter, Administrator; Harold Talin, Controller. She also installed in absentia Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain, who was unable to attend the Installation because he was officiating at a funeral.

Philip Novick, Honorary Chairman of the Board of Governors, installed Sam Solasz as President, and Rubin Bindler as Honorary President. Both Mr. Solasz and Mr. Bindler responded with brief remarks to their installation.

The highlight of this event was celebrating Mr. Novick's 90th birthday. He was joined by his wife, Claire, his son-in-law and daughter, Dr. and Mrs. Felix Siegman, Ethel and Irving Bloom, his niece and nephew, and Robert Bloom, his grand-nephew. A special birthday cake was wheeled into the auditorium and everyone wished Mr. Novick a happy birthday.

After a sumptuous dinner enjoyed by all, the audience left in a festive mood, having brought the 1979-80 season to a close.

RICHARD NEIDORF, SON OF SAM AND EDNA NEIDORF, A TOUGH DISTRICT ATTORNEY IN LOS ANGELES

(Editor's Note: We are excerpting an article in the October 4th, 1979 issue of the Los Angeles Times, *by Nancy Graham, Times staff writer, discussing the law enforcement activities of Deputy District Attorney Richard Neidorf. Mr. Neidorf is the son of our devoted members and Bialystoker* landsleit, *Sam and Edna Neidorf of Los Angeles. Sam Neidorf, Richard's father, is truly our Ambassador of Goodwill to the Bialystoker* landsleit *in the Los Angeles area. He is always getting together with them, showing them friendship and hospitality, and whenever Bialystokers visit Los Angeles, the Neidorfs never fail to welcome them with grace and with an open heart. The Neidorf family was well known in Bialystok and Richard represents the third generation in his family who has achieved prominence in his field of endeavor.)*

The Los Angeles district attorney's office is zeroing in on "career criminals" in a program financed by the Law Enforcement Assistance Administration.

Richard Neidorf, a deputy district attorney, is the Career Criminals Unit representative at Santa Monica Superior Court.

Since the program's start Jan. 1, Neidorf said he has strengthened communication and cooperation between that court and law enforcement, probation and parole agencies within its jurisdiction.

Working with these agencies, Neidorf said he has been able to identify "people who have been in trouble with the law before and have been convicted of serious crimes."

But his role does not end there. After he takes a case, he follows it through to sentencing and appeal.

Of the 17 cases he has handled this year, he said, he has won 17 convictions.

Neidorf said that the special prosecution unit focuses on robberies, rapes and murders. There are so many of them in Los Angeles that "that is really all we can handle," he said. What is more, only murder cases connected with robbery and rape qualify for handling.

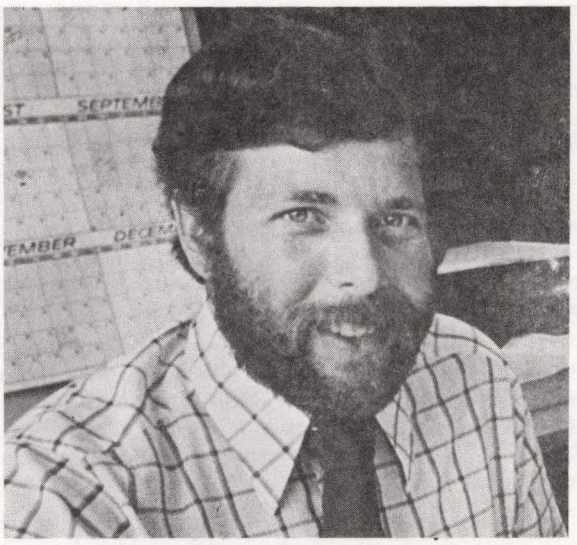
The strength of the program, Neidorf said, is in the ability of the deputy district attorney to handle all aspects of a case.

"It is like the (district attorney's) sexual assault program," he said. "The same (deputy) district attorney files the case, puts together the correct charges, facts and evidence to support the charges. He also does the preliminary hearing, the trial, sentencing and appeal — everything."

The experienced criminal, familiar with the criminal justice system, knows it is overloaded and that there is a good chance he will slip through as he has done in the past," Neidorf said.

But defendants faced with the criminal unit realize "they are not going to get lost in a mass of cases."

"It is unfortunate that people slip through the system all the time," Neidorf said. "That is what these criminals are banking on, that they will slip through, cop a plea (plead guilty to a lesser charge, thus saving time for the prosecution and court), and are out in a year or two."

Deputy District Attorney Richard Neidorf

Ideally, he said, he tries to become involved in a case before the arrest.

This might happen when police call in the middle of the night and tell him they have a warrant and ask him to accompany them for the arrest.

Neidorf recounted one such incident involving jewelry store robberies on the West Side.

"I think the defendant was so taken by the fact that the (deputy) district attorney was there and the realization that everything would be done right, according to the technical rules of procedure, he knew it was curtains.

"He confessed to over 50 robberies and he had been out on parole only for about 2 ½ to 3 months. He gave us detailed information and we finally identified him with over 30 robberies for sure. There were probably more."

Neidorf has no compunction about stacking the odds a little against the career criminal. What with overcrowded courts, overburdened prosecuting attorneys and the rules which govern them ,he said that the law actually casts the odds in favor of the criminal.

"These are vicious people," he said, "not someone you could have compassion for. They are banking on being lost in the mass of cases we are being deluged with."

The cooperation between law enforcement agencies and the district attorney's office has been an important factor in getting convictions and imposing what Neidorf says are adequate sentences.

As head of the one-man Santa Monica program, Neidorf is supposed to have about 10 cases at one time. Actually, it runs closer to 14 or 15, he said. But before he was given his new job his case-load was generally between 30 and 35.

"Now I have time to do what I am supposed to do and the police know I have time to gather evidence in a manner which applies to the technical rules of criminal procedure," he said.

Neidorf compares the approach of the Career Criminal Unit with that of a good businessman.

"If you are in business and have 100 customers," he said, "and you get most of your business from four or five, you pay more attention to that minority. That is good business. You will be rewarded in the future.

"Mine is the opposite. I think the appropriate people are being singled out and given the proper treatment."

to capitulate to hopelessness, and a sense of mission to perpetuate his loved ones' memories by outliving their murderers. His symbiotic relationship with Niko and Ben undoubtedly helps the three to walk out of the concentration camps. A singular bond of total altruism and hope springing eternal from their youthful breasts ties them together into a resilient whole.

How jubiliant we are when the author describes his liberation by a black American soldier leaping from a tank. What a magnificent triumph over the macabre. It is as though this adolescent's bathing for more than three years in a whirlpool of blood is redeemed by that indelible scenario of resurrection and hope.

One of the outstanding features of this book is how candidly Pisar, freshly freed, describes his abandon as he galavants through the immediate postwar years. Who will fail to understand this temporary moral lapse? Robbed of his youth, his spirit asphyxiating under the jackboot of the SS, he now regales in his new licentiousness. No wonder that at this point in his life, the young survivor of Auschwitz struggles to discern right from wrong.

With the aid of his remaining family, Samuel travels the long and difficult road back to socialization. Not only does he learn limits, but he is treated to a bold new world of language and literature, arts and sciences, law and mathematics. At first deemed incorrigible, Pisar gradually demonstrates that he can vanquish his unfettered rage and excel in his new pursuits.

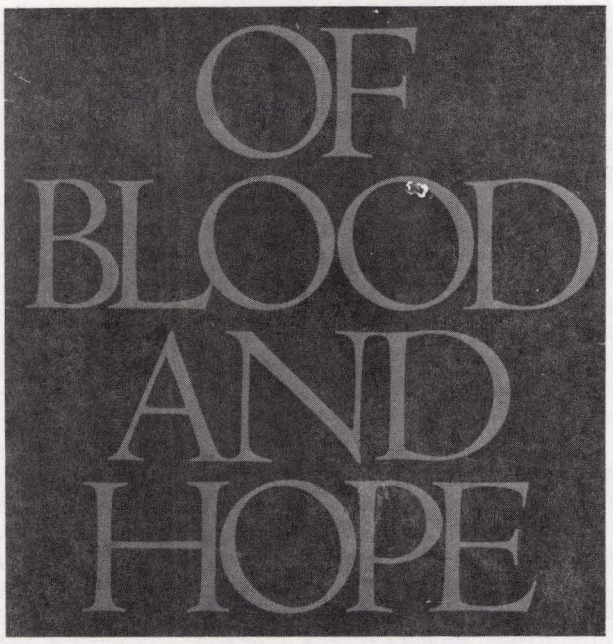
Waylaid by a bout with tuberculosis, he nonetheless passes the requirements of his pre-college tutors, the exacting courses at the University of Melbourne and the rigors of completing a doctoral dissertation at Harvard. While he has many opportunities to settle into run-of-the-mill positions as an Australian lawyer or an academician, the restlessness tormenting him, born of an obsession to justify his continuing existence when others perished, drives him toward unusual interests and stations in life. His concern to make a contribution on a scale writ large involves him in service at the United Nations, then as an advisor to President Kennedy, the United States Congress, and finally as the preeminent expert on commercial detente between East and West.

Although the author feels he has no choice but to make sense out of his survival, he experiences intermittent episodes of self-consciousness as he outgrows his origins. How did this good Jewish boy from Bialystok, this sunken-eyed remnant of Birkenau, evolve into a world-celebrated advisor of presidents and prime ministers, effortlessly moving around in the circles of the Elysee Palace, the White House and Capitol Hill, the Kremlin, and the Bundestag, and with the likes of Golda Meir and Moshe Dayan? Indeed his friend Ben, who goes on to become a prosperous businessman in Australia, chides Mula from time to time on his adopting the Oxford dialect and the airs of nobility, jettisoning his Yiddish origins.

In the second half of the book, Pisar explicates his well known theories, formulated in previous books and articles, concerning the overweening necessity to establish an intricate network of commercial relations between the superpowers in order to promote peaceful co-existence.

Pisar views as absurd the massive buildup in arms, envisioning a thermonuclear exchange as a grim global extension of the Holocaust that he endured in Eastern

SAMUEL PISAR

OF BLOOD AND HOPE, By Samuel Pisar. 311 pages, Little, Brown and Company, $12.95.

Europe. It is to avoid a second catastrophe of greater magnitude that he has written this book. He fears that the past may indeed become prologue to the future, unless succeeding generations learn their lesson.

Pisar concedes that his views may be construed by others as utopian. Ironically, at the same time this book is being published, the current deterioration of relations between the U.S. and the U.S.S.R., stemming from the invasion of Afghanistan, would appear to cast a pall on the utility and relevance of the detente approach.

True to the people of his roots, Pisar is a prophet, crying in the wilderness, but nevertheless setting a goal for the future. While his recipe for preventing Holocaust II may ultimately be ignored, his compelling message, springing forth from the pages of his memoirs, cannot fail to sensitize us to the awful possibilities that lie ahead.

Of Blood and Hope is a living testament to the uncanny capacity of a man to transcend tragedy, to confront the future fearlessly and to share with the rest of us the hard realities we would rather avoid. It is must reading not only for Jews and for statesmen, but for every intelligent individual wishing to look over the shoulder of another who has lost and won much.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

A REVIEW OF SAMUEL PISAR'S NEW BOOK "OF BLOOD AND HOPE"

by Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain

Reading Samuel Pisar's newly published memoirs, *Of Blood and Hope,* has the impact on the psyche of an exploding grenade, leaving in its wake jagged pieces of shrapnel. His graphic recollections of close calls with death — his craftiness winning him eleventh-hour reprieves — careens into our jaded sensibilities regarding the Nazi Holocaust — anesthetized by the passage of more than three decades.

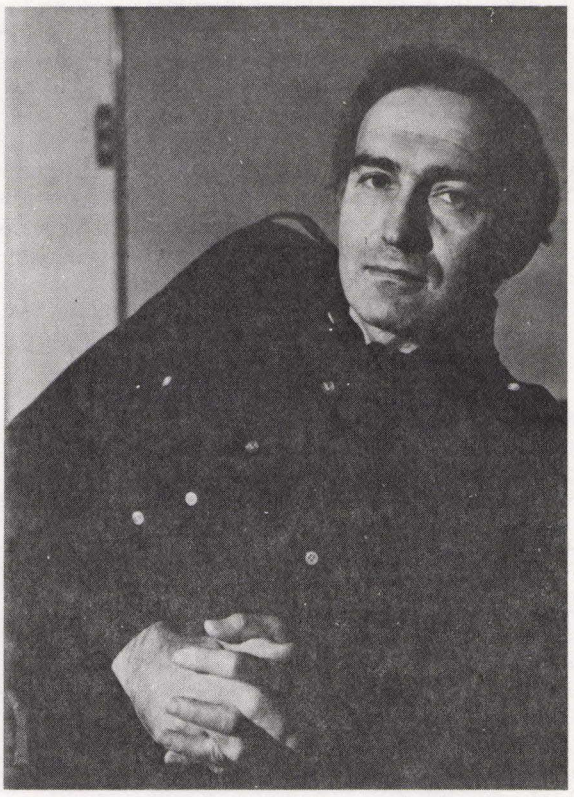
Pisar refuses to spare us. Rather than gently awakening us from our apathetic sleep, he jolts his readers into a fresh awareness of how really horrific the Nazi juggernaut was. Like a merciless counterpart of the Pied Piper of Hamlin, he lures us into the cattle cars, forcing us to breathe — either for the first time or once again as the case may be — the foul stench of human beings herded together, inexorably hurtling toward eventual extermination in the satanic concentration camps.

Let no one err in assuming this volume was the product of Pisar's intractable melancholia about his and the Jewish people's past. Nothing can be further from the truth. The book must stand as a serenade to one man's personal hope and triumph and, more broadly, the singular talent of our people to overcome adversity. Between the lines depicting the grisly and the unfathomable, appears Pisar's alter ego — confident, head held high, invincible.

We follow young "Mula," as Pisar was known as a boy, into the gates of Maidanek, Blizhin and into that twentieth century Dante's Inferno, Auschwitz. All that we civilized people hold dear concerning human dignity is meticulously eroded layer by layer, in these unprecedented pits of devastation. The line of demarcation between life and death, sacred and profane, purity and filth, love and hate, oscillates, finally blurring altogether as the well-oiled death machine of the Final Solution works its bestial ways with ever increasing efficiency.

For us as well as for Pisar, the joyous remembrances of life in Bialystok carry the comfort of nostalgia. We can appreciate his specific context in a generic sense. A vibrant Jewish community, a home populated by a prideful father, an inspirational mother and a lovable little sister, a school featuring pupils caught in a cross-fire of conflicting national, political and economic ideologies — all come alive as we are invited to observe the author's formative environment. One yearns for this status quo to continue. Let father, mother and sister grow old. Let Mula Pisar graduate his Bialystok school and go on from there. Let its bustling Jewish community pass through the decade of the forties with hopes for a long future.

Yet as we are painfully aware, the Aryan master plan will have none of it. Barbed wire and brick disturb the tranquility, uprooting the citizenry from its land and catapulting the unfortunate into the Bialystok Ghetto. Everything valued vanishes: no more neighbors, friends or school chums. Farewell is the word of the day. Most heartrending of all is Pisar's forced separation from his mother and sister; a finger beckoning him rightward to live and them leftward to die. His father was evidently shot beforehand in a lineup of human sacrifices, his remains ostensibly interred in a nameless field in Bialystok, no marker attesting to the site of his repose.

Samuel Pisar

The cattle car special to the terminus of liquidation, the bone crunching workload in Blizhin, the reunion with his schoolmate Ben and his acquaintanceship with the stalwart Dutch Jew, Niko, are vividly conveyed to the reader almost like an instant replay of a home run.

Pisar sprinkles the autobiographical narrative with illustrations of heroism by individuals in the Bialystok Ghetto and in the camps. Within the larger mosaic of the victims' powerlessness, are towering examples of personal bravery unexpected in this tortured ambience. We are treated to a glimpse of how the human mind can block out assaults upon it of brutality happening everywhere, and concentrate exclusively upon enduring it all.

The odds against Pisar's survival in the midst of daily torture, deprivation, starvation, shootings, hangings and gassings, would appear to be hopeless. Indeed the author himself is mystified that he is around today to tell the tale, attributing his surprising longevity to a combination of cunning and old-fashioned good luck.

Actually, a great deal more about Pisar's personality explains his escape from annihilation. We sense in his mind set an indomitable will to survive, a refusal

Bus used by Tour during visit to Israel.

dicating he would be most happy to see our institution.

General Uzi Narkiss invited our entire group to his home in Jerusalem. There we met his wife and their two children. Their home is filled with rare antiques, archeological finds, and other interesting artifacts. General Narkiss explained the significance of each item in a very interesting way. The tour group left, telling General Narkiss they hoped to see him in New York in the future.

During the last three days of the trip, the tourists returned to Tel Aviv. They invited their relatives and friends living in Israel to a Friday night meal at the Plaza Hotel, where the group was staying. About 80 people participated in what was truly a festive occasion.

Saturday night, May 10th, the eve of the group's return to the United States, the Irgun Yotzei Bialystok held a reception for the New York delegation at the David Sohn Auditorium in Tel Aviv. Several hundred persons attended. The Chairman of this assembly was Zalman Yerushalmy, one of the leading personalities of the Bialystoker *landsmanschaft* in Israel.

This third Bialystoker tour to Israel will long be remembered as an enjoyable, meaningful and uplifting experience. Relationships were renewed between Bialystoker *landsleit* from America and Israel. The tremendous growth and development of the State of Israel in the intervening years filled the tourists with great pride, and upon their return to the United States, they were inspired by the major strides our Jewish homeland has made.

KFAR TABOR SCENE OF DISCUSSIONS BETWEEN ARAB AND JEWISH MAYORS

(Editor's Note: The following notice appeared in a recent issue of the Jewish Week. *It points out the strategic importance of Kfar Tabor in the Northern Galilee region of Israel in relation to the current Middle East negotiations. Our readers are aware that Kfar Tabor is the location of the Izaak and Molly Rybal Day Care Center and will headquarter the Sam and Rose Solasz Medical Center.)*

KFAR TABOR, Galilee — Arab and Jewish mayors met Monday in the Galilee village of Kfar Tabor, in an effort to improve relations between the two communities in the north.

Despite the efforts of the Jewish organizer, Kfar Tabor Mayor Micha Goldman, to restrict the discussion to municipal matters, the deliberations took place in a tense atmosphere — with both parties exchanging heated allegations.

Communist Knesseter and Mayor of Nazareth Tawfik Zayya declared that the Arabs of Galilee have never questioned that the Galilee was not a part of Israel. However, he said when one talks of the development of the Galilee one actually means Judification of the Galilee and "pushing the Arabs out."

LETTER TO THE EDITOR

To The Editors:

Let me express my appreciation and thanks to Mr. Rybal for the very fine and elaborate ceremonial he arranged and executed for me and members of my family June 1st last, on the occasion of my 90th birthday.

It was a delight to me to meet up and join with a number of my old friends at the Home, with whom I have worked for years and now haven't seen in several years.

I was deeply touched by the love and affection they all displayed for me, my dear wife and the other members of my family who were present, and it made me feel amply repaid for such services I had rendered to the Home.

But again, I must say, that it was all due to Mr. Rybal's efforts that I was given the opportunity to meet and dine with all my old friends and enjoy a delightful day.

Mrs. Novick and I send our best wishes to you, and pray that you will continue the fine work you are doing for the Home, for many more years to come.

Sincerely and Respectfully,
Philip Novick

SEYMOUR RAKOWSKY, OUR DIRECTOR, ELECTED PRESIDENT OF B'NAI B'RITH LODGE

Seymour Rakowsky was elected and then installed as President of the Bernard Mogilefsky Lodge of B'nai B'rith on April 20th, 1980.

Mr. Rakowsky was recently installed as a new member of our Board of Directors. We anticipate he will become a leading figure in the Bialystoker Center.

State Senator Abraham Bernstein of the Bronx, who is also a member of the Lodge, installed Mr. Rakowsky as President.

Mr. Rakowsky, brother of our Trustee Raya Zak, has been active in B'nai B'rith for over ten years, serving on various committees, and for the past two years was the Lodge's Vice President.

Mr. Rakowsky will be serving a two-year term, working hard to perpetuate the ideals of B'nai B'rith, which are to help Jews and Jewish causes all over the world and Israel.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home extend best wishes and congratulations to Seymour Rakowsky. May he serve his Lodge well for the benefit of the State of Israel and its people.

Bialystoker Tour Group inspecting children's play room.

Luncheon in community hall of Day Care Center.

making the Day Care Center a reality.

Among others who spoke were our President, Sam Solasz, Zalman Yerushalmy and Zvi Klementynowski, the leaders of the Bialystoker *landsleit* in Israel; Sam Chuden, President of the Club of Bialystoker Friends in Miami Beach and others.

In response, Mr. and Mrs. Rybal thanked everyone for the great honor bestowed upon them. Mr. Rybal added that the Day Care Center was not just an honor for him and his wife, but also for the many wonderful humanitarian activities of the Bialystoker Center in New York. He viewed the strong bond between our institution and the State of Israel as a most positive development in the saga of Bialystoker *landsleit* sharing their resources with the Jewish homeland. He concluded by announcing that our New York Center would soon sponsor a second project — a medical center in honor of Sam and Rose Solasz. In this way, the Bialystoker organization was demontrating its concern in fortifying the northern area of Israel in the delicate geopolitical effort to reach a lasting peace in the Middle East.

The proceedings were concluded with a lavish luncheon, messages from prominent speakers, presentations to Mr. Rybal and Mr. Solasz, and a donation by the Bialystoker Center to Kfar Tabor.

Aside from the festivities at Kfar Tabor, the tour group of 35 people from New York had other memorable experiences as well. The Max Rosenthal Travel Bureau, through which the Bialystoker Center has arranged all of its tours to Israel and other travel, performed in a most satisfactory way.

As soon as our El Al plane landed at Ben Gurion Airport, a group of Bialystoker *landsleit* from Israel met our party. Among the places and people we visited were areas where Russian Jewish immigrants had recently settled. We had the privilege of meeting a number of high ranking officials of the Israeli government as well as other interesting personalities.

Israeli Foreign Minister Yitzchak Shamir received us warmly in his office at the Foreign Ministry in Jerusalem. Mr. Shamir was born in the Bialystok region in Poland, a fact of which he is most proud. He graduated the Hebrew Gymnasium in Bialystok. During an hour-long friendly conversation including many reminiscences about life in Bialystok, the Foreign Minister also answered a number of questions posed to him by members of our group about Israeli foreign policy. Our General Secretary, Izaak Rybal, invited Mr. Shamir to visit the Bialystoker Center the next time he is in New York. Mr. Shamir accepted this invitation, in-

Izaak and Molly Rybal, Rose Solasz, General Uzi Narkiss and Sam Solasz in front of special plaque at entrance to Day Care Center.

Bialystoker Tour Group received at home of Gen. Uzi Narkiss and family.

DAY CARE CENTER IN KFAR TABOR DEDICATED TO IZAAK AND MOLLY RYBAL DURING SPECTACULAR CEREMONIES HELD MAY 5th, 1980

It was an unforgettable experience for several hundred Bialystoker *landsleit* and friends who participated in the impressive dedication ceremony of the first Bialystoker sponsored Day Care Center in Kfar Tabor, Israel named for Izaak and Molly Rybal.

By honoring and recognizing the achievements of our General Secretary and his wife, the Bialystoker Center in New York, in sponsoring this facility, added yet another major chapter in its long history of helping those in need. Furthermore, our organization made a material contribution to the enhancement of the State of Israel and its people by supporting this important service center at Kfar Tabor, a developing community of potentially great importance in the north of Israel.

On Monday, May 5th, a few hundred people — in buses and cars — descended on Kfar Tabor. Among them was our tour group from New York consisting of 35 people. Represented were Bialystoker *landsleit* from Israel, distinguished Israeli personalities, residents of Kfar Tabor and vicinity, as well as the municipal leaders of the town. Kfar Tabor, in existence about 80 years, already boasts of a school for children, a synagogue, a bank, a cultural center and theatre, and other facilities. The Rybal Day Care Center is currently fulfilling a vital need of serving pre-school children while their parents are at work.

The Mayor of Kfar Tabor, Micha Goldman, arranged the dedication event which began early on the morning of May 5th. The delegation from New York was warmly received by the Mayor and his party, treated to a sumptuous breakfast, and a tour of the town.

At about noontime, the 35 tourists from America emerged from the community center to the outside where the several hundred guests were seated. A large group of children attending the Day Care Center then greeted our tour group by waving their blue and white Israeli flags. They sang Hebrew songs and were delighted to show their appreciation to the sponsors of their pre-school center.

Rose Solasz, wife of our President, Sam Solasz, and Rubin Bindler, Honorary President, cut a ceremonial ribbon, officially opening the Day Care Center. Afterwards, President Solasz and Molly Rybal unveiled a bronze plaque affixed above the main entrance door to the Day Care Center, stating that it was dedicated in honor of Izaak and Molly Rybal, under the sponsorship of the Bialystoker Center in New York.

Then everyone was given a tour of the facility's interior. All the rooms and departments were viewed, leaving everyone with a feeling of satisfaction. The Day Care Center has its own kitchen, dining room, an outdoor swimming pool, and a special area for infants who are placed in cribs for their daytime nap. The Center is staffed by a number of experienced personnel, teachers and other employees. The local administration of Kfar Tabor oversees the operation of the Day Care Center. The children are brought by their mothers to the Center in the morning and are picked up at night by them after work. Their children are well cared for and are given opportunities for recreation and pre-school education.

Mayor Goldman congratulated Mr. and Mrs. Rybal, welcomed the guests from America and greeted the audience. He spoke about the importance of the Day Care Center for the immediate community and in general for the State of Israel. He expressed appreciation to the Bialystoker Center in New York for making this Day Care Center possible.

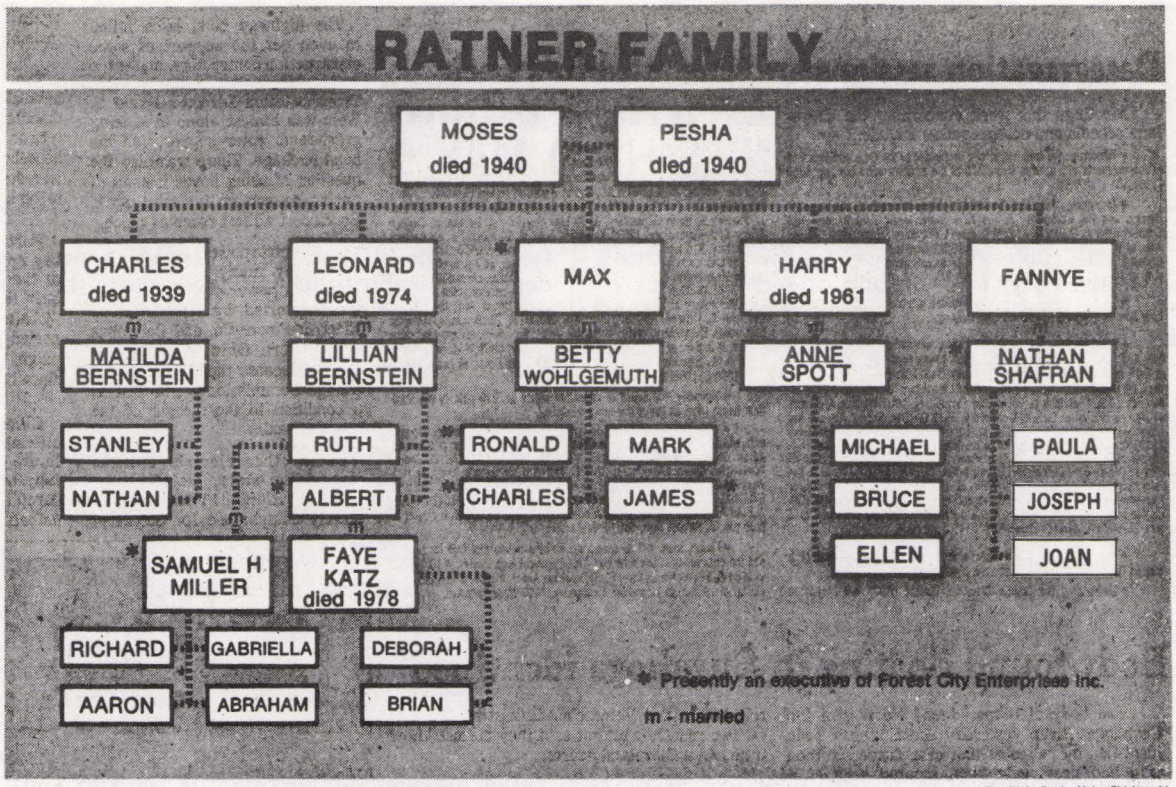
General Uzi Narkiss, former commander of the Israel armed forces which liberated Jerusalem in 1967, now Director of the Special Projects Department of the Jewish Agency, praised the Rybals and the Bialystoker Center in New York for the vital role they played in

The road leading into Kfar Tabor.

Bialystoker tour group in front of Rybal Day Care Center following dedication ceremonies.

The lineage of the most important members of the Ratner family.

The Plain Dealer/John Chlebowski

commercial construction, the company's future seems likely to be Ratner-guided.

Albert Ratner, chosen Forest City president and chief executive officer in 1973, is 52 and understood to be securely at the top of the company's policy making hierarchy.

Three sons of Max Ratner, the Board chairman, have established themselves in executive positions at Forest City. Charles A. (Chuckie) Ratner is a director and an executive vice president, James A. Ratner heads Forest City Rental Properties and Ronald Ratner is a Forest City project coordinator. The fourth son, Mark, is a professor of physical chemistry and associate dean at Northwestern University.

Several years ago, Max Ratner stated: "You will find us on the boards and committees of hospitals, churches, synagogues, charitable foundations, scholarship funds, endowment funds, universities, music centers and city improvement groups. In other words — we are involved.

Overall, we symbolize what our country can produce — a useful citizen — an enlarged family serving its employees, its shareholders, the community and the nation for the benefit of all."

Max Ratner is a very devoted supporter of the Bialystoker Center and Home in New York. It is our profound privilege to enjoy the friendship of such a towering person in the American Jewish and business community. We extend to Mr. Ratner, to his nephew, Albert and to the rest of the family the fervent wish that they be granted the good health and the ability to continue their vital work.

MRS. DAVID COHN OF PATERSON, NEW JERSEY MAKES GENEROUS DONATION TO BIALYSTOKER CENTER IN MEMORY OF HUSBAND AND PARENTS

Mrs. Rose Cohn, widow of the recently deceased David Cohn of Paterson, New Jersey, telephoned our General Secretary, Izaak Rybal, wishing to inform us of her husband's death.

Her late parents, Rueben and Fannie Torloff Yolken, were lifetime active members of the Bialystok Relief Society of Paterson, N.J. which was a major affiliate for many years of the Bialystoker Center and Home.

Her husband's parents were the late Benjamin and Anna Lynn Cohn.

Mr. Rybal shared memories of Mrs. Cohn's parents and their wonderful activities with her, whereupon she was pleasantly surprised that they were still remembered and appreciated. She made a most generous donation in her husband's and parents memories.

We extend to Mrs. Cohn heartfelt condolences on the passing of her beloved husband. May she celebrate only happy occasions from now on.

REFUAH SHLEIMAH

To Sol Mandelbaum, our orderly, who was in the hospital and quite ill. Mr. Mandelbaum is a senior member of our nursing staff and we wish him a complete and speedy recovery from illness.

* * *

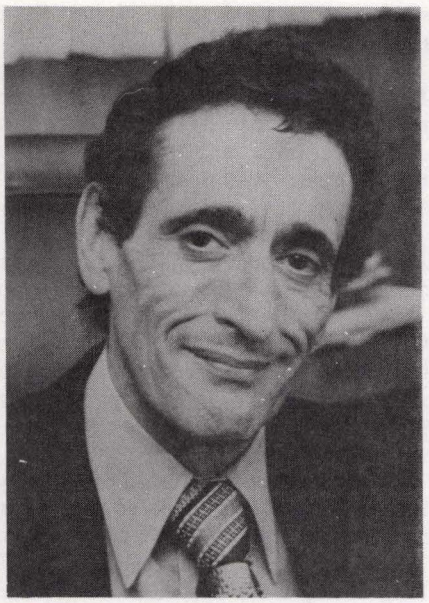
To Gertrude Schiff who was ill and in the hospital.

Albert Ratner

Ruth Ratner Miller

Samuel Miller

kind of person who believed that little people got lost and swallowed. He wanted to be sure they were not forgotten.

A sizable family foundation was established after Harry Ratner's death in 1961.

The Ratners also give money to charities and extend financial aid to college students through the Ratner, Miller, Shafran foundation, managed by Max Ratner, his nephew, Albert Ratner, Albert Ratner's brother-in-law, Samuel H. Miller, and Max Ratner's brother-in-law, Nathan Shafran.

Asked to explain the phenomenal successes of the Ratner family's Forest City Enterprises Inc., analysts and observers almost invariably choose one word: foresight.

That characteristic remained with the company as it grew from a rather obscure lumber and building supply business to a vast, diversified real estate developer with operations in a dozen states.

Foresight figured in the crucial turning points in Forest City's emergence. Forest City bought land at bargain prices during the Depression, built housing projects in Parma, Brook Park and other suburbs in the post-World War II building boom, and decided a decade ago to expand and diversify.

Foresight figured in Forest City's move in 1955 to enter the "do-it-yourself" home-improvement market, opening the first of a chain of retail stores, Forest City Materials.

Foresight was evident in the acquisiton of Dillon Co. and its innovative modular-building method. The system is recognized as the most efficient to emerge from a Department of Housing and Urban Development project called "Operation Breakthrough."

The method, which Forest City licenses to foreign firms, has been widely utilized by a company subsidiary for rapid, cost-efficient construction of thousands of apartment units. Many of the low-and medium-rise structures have been kept for investment purposes by Forest City Rental Properties Inc., a thriving subsidiary.

Arthur G. Davis, a securities analyst at Prescott Ball & Turben said he expects the company "to leapfrog to new highs." The trend, Davis said, "is just beginning . . . it's going to be big and Forest City is right there. I see them becoming a massive developer in urban redevelopment."

The company, headquartered at 10800 Brookpark Rd., has development projects in Los Angeles, Tucson, Ariz., and Charleston, W. Va., Davis said. Here, Forest City Rental Properties and U.S. Realty Inc. have plans for developing the Terminal Tower concourse into a retail and office complex.

During the next decade, the investors plan to buy and develop 27 acres of land behind Terminal Towers, to Canal Rd., and on Huron Rd. between W. 2d and W. 3d streets.

"That," said Davis, who has watched Forest City since the 1960s, "is the key to downtown Cleveland. And look out. If the city is going to be on the move in the next 10 years, that's where it will start . . . It'll be big, a big, big project."

Forest City already has all the features of a sprawling empire. As of Oct. 31, 1979, the company had interests in 17 regional shopping malls and strip shopping centers, 56 apartment projects (nine being built), and 23 office and commerical buildings.

"It is our belief," Forest City's officers wrote in the company's 1978 report, "that there is no stronger investment than real estate and real estate-related businesses which provide us a sound base to continue our growth."

The company's investment real estate is managed by Forest City Rental Properties which, according to figures released recently, reported that net cash flow from mortgage payments increased 38% in 1979 and were 100% greater than the 1977 total.

In addition, real estate records show that, through a variety of corporate subsidiaries, trusts and partnerships, the Ratner family holds interests in more than 2,100 parcels of land in Cuyahoga County.

Conservatively, the fair market values of the property can be set at $88.7 million.

Although Forest City has hired outsiders expert in certain fields, notably retailing, financing and

sums upon arrival to the United States. Leonard is said to have had as little as $8.

If so, the Ratners were among a tiny minority. Researchers have reported that fewer than 1% of Polish immigrants those days had less than $50 with them.

"We tend to think of everyone as being poor immigrants," said one family friend. "They weren't that at all."

The Ratners lived in an apartment on Morison Ave., near E. 105th St. The young Ratners went to work at odd jobs. Their parents went into retirement.

Eventually, Leonard Ratner opened a creamery in Glenville, next to Mayfarth grocery on E. 105th, between Lee and Orville avenues, and a second store the next year in the same area. His brothers and sisters joined him there, walking 10 minutes to the store from their home, then on Lee.

"The creamery," said one family friend well versed in the Ratner story, "is sort of a family joke today. It reveals their (Cleveland) origins as clerks."

Nonetheless, the Ratners didn't work there very long. They were destined for greater things.

Not having to pay wages, the Ratners managed to save modest sums of money. Guided by Kallman (by then, Charles), who also was the family's business mentor, the Ratners opened a small lumberyard on East 93rd Street and Harvard.

The business at first was called Forest City Materials Co. Two years later, in 1924, Leonard opened another lumberyard on St. Clair under the name of Buckeye Materials Company.

Although small, the lumber company thrived almost immediately. By 1928, Charles sold out to his brothers. Charles Ratner moved his family to Miami Beach, where he opened a lumber company by the name of Miami Millwork and built the 72-room Clevelander Hotel where he died in 1939, at age 46.

Moses and Pesha Ratner died in Cleveland in 1940.

Charles Ratner left the company in earnest, quite competent hands. "They were working fools," one longtime Ratner business acquaintance said recently. They always have been.

"They're fanatically business-oriented. When you'd say something like 'good morning,' they'd ask you something like, 'How's business?' You'd say goodbye and they'd say, 'OK — but let's hope we can find some good business tomorrow.' "

In a family dominated by men, the brothers, Max Ratner, the president of Forest City Materials who studied law at nights, showed the surest touch for business. "If you wanted to have a hard, tough, businesslike conversation, you'd go see Max," the business acquaintance said.

The last surviving brother of the first generation, Ratner, 72, is board chairman at Forest City Enterprises.

Mr. Ratner has been notably active in Jewish and Cleveland civic activities. The many posts he has held include: The American-Israel Chamber of Commerce, president; Jewish Community Federation, trustee and president; Bureau of Jewish Education, vice president and treasurer; Jewish Theological Seminary, board member; Park Synagogue, president; Euclid National Bank, vice president; Suburban Hospital, board member; and Mt. Sinai Hospital, trustee.

Max Ratner's older brother, Leonard, who died late in December 1974, established the family's distinct twosided nature of utterly driven businessmen, who gave willingly to numerous causes.

Max Ratner

The reputation was forged in 1937, when, even at the tag end of the Depression, the Ratners were of sufficient means to give away a sizable sum of money.

Rabbi Armond E. Cohen at the time was seeking funds to pay off a $100,000 mortgage on the old Cleveland Jewish Center on E. 105th St. The Ratners had joined the congregation (now that of Park Synagogue) shortly after settling in Cleveland, usually taking balcony seats for worship services.

The rabbi, who then was not particularly well-acquainted with the family, had been tipped off that Leonard Ratner seemed a personable, religious and prospering businessman whose aid might be enlisted.

Cohen took the advice and summoned Ratner.

"What is it that you want from me, Rabbi?" he asked.

Cohen asked for $1,000.

"Rabbi, said Ratner, "you're not a good salesman. I came here intending to give you $3,000. Now, I won't cheat you. But remember: A good salesman never starts low, the way you did."

The meeting marked the beginning of a long, close association between the two.

Ratner was a modest, almost self-deprecating man whose engaging trademark was handing out hard candy to children, his friends and employees. He led the fund-raising drive to build Park Synagogue and its administrative and educational offices. He became the congregation's president.

His long association with the Jewish Welfare Fund drive prompted his favorite nickname, "Mr. Jewish Welfare Fund."

His family also has given mightily to Jewish and other social causes locally and, notably, in Israel.

Characteristically, much of their charity has been anonymous.

Harry Ratner, perhaps the most independent-minded brother, who started and operated his own building supply business, was a notable example.

Harry Ratner, said one close family friend, "looked with a little bit of a jaundiced eye on agencies and public philanthropy. He was Mr. Good, quietly, secretly, to endless numbers of people . . . He was a very private

THE RATNER FAMILY

FEATURED IN FASCINATING CLEVELAND NEWSPAPER SERIES

(Editor's Note: The June 8th and 9th issues of the Plain Dealer, *a major Cleveland newspaper, ran a highly interesting series on the history and great accomplishments of the Ratner family, one of the most powerful and influential families, not only in Cleveland but in the United States and in Israel. The* Stimme *is pleased to reprint excerpts from the series written by W. Joseph Campbell:)*

Every day, day in and day out, the subtle forces of a faceless empire are at work in Greater Cleveland, reaching, touching, shaping the lives of thousands of people.

To an impressive extent, the empire determines how and where people live; it determines tastes and characteristics in consuming, in architecture, in land use.

From decidedly unpretentious headquarters behind a huge retail store on the southwest side, the empire's embrace sweeps the region. The paramount goal of the scions of the empire is to make its national presence ever more profound.

The empire is that of Forest City Enterprises Inc., a virtual real estate conglomerate with millions of dollars of holdings in land, in shopping malls, in apartments, condominums and commercial buildings. It runs its own chain of retail stores. It has its own Forest City Dillon-patented high-speed, cost-efficient system for erecting medium and high-rise buildings.

The empire is tightly controlled and surely guided by the Ratners, a family of clever businessmen, willing philanthropists and desperately anonymous pesonalities — a family that has been in the United States a little less than 60 years.

The Ratners came as refugees fleeing revolutionary forces unleashed in Eastern Europe after World War I.

The family's uncommon success — its apparently insatiable desire to own and develop land, its multimillion-dollar wealth, its well-defined charitable ways — can be traced to the turbulence of that period. The vivid and horrifying experience of losing nearly everything profoundly affected the Ratners, their empire and, in turn, the face of Greater Cleveland.

Yet, were it not for the family's oldest son — the prestige of his Army uniform and the incalculable leverage of his small fortune won in poker games — the Ratners' Cleveland-based empire would have been unimaginable.

The sketch of the Ratner family, drawn from extensive examination of a variety of public records and from numerous interviews with friends and associates (the family refused to discuss its legacy) began to take form in Bialystok, a city in the undulating plains of what is now northeastern Poland.

Bialystok in the late 19th century was a thriving textile center. Its population was largely Jewish. Its rulers were Russian czars.

A man who became one of the city's industrious, modestly successful Jewish businessmen was Moses Ratowzer, who in 1891 married a 17-year-old girl named Pesha, the daughter of the Rabbi of Czestochowa. The family was in the textile business and the oldest son Lejb (Leonard) was a textile engineer.

The Ratowzers (the name appears in some records as Ratowcer and Ratowcher) sired a large family: Five sons and four daughters were born by 1910. A few years before the birth of the youngest child, the eldest Ratowzer children, Kallman and Frieda, had been sent to the United States "to ensure that if the worst occurred, there would be a remnant to perpetuate the family," according to a limited edition family portrait published in 1971.

The uneasiness was well-founded. Since the late 19th century, Bialystok had been a center for revolutionary fervor. That spirit intensified after World War I, after the re-creation of the Polish state, of which Bialystok was a provincial capital.

Bialystok's workers and peasants committees, no doubt taking inspiration from the toppling of the czar and the October Revolution in neighboring Russia, grew increasingly restive and demonstrative.

Moses Ratowzer, for a time, avoided the mounting unrest, operating a prosperous little textile mill with his sons, Lejb, Meyer and Ozcar.

The family's Polish prosperity was short lived. In 1919 and 1920, the dark fears, which years before had broken up the Ratowzers, became frighteningly real. Bialystok was taken by war from Poland. Revolutionaries demanded keys to the mill, announcing it was property of the proletariat.

The terrifying turn of events brought the Ratowzer's eldest son, Kallman, back to Bialystok.

By 1920, Kallman had served eleven years in the Army, reaching the rank of sergeant during a wartime assignment to the Panama Canal-zone. Kallman is said to have been astonishingly brilliant in mathematics and excelled in shooting craps and playing poker.

In his Army days, Kallman parlayed his poker skills into a small fortune, about $10,000, according to family legend.

Recognizing that Europeans tend to defer to a uniform, Kallman returned to Bialystok in military dress, handsomely decorated with stripes and service ribbons. His hand was enhanced by the poker winnings.

In twos and threes, perilously at times, Kallman led his family out of Poland. In late fall of 1920, Lejb (who took the name Leonard) and Ozcar (Harry) arrived at Ellis Island, federal immigration and naturalization records show.

The rest of the family arrived in the United States during the next several weeks. By mid-January, they all had made their way to Cleveland.

They took the name Ratner.

Legend is that the family possessed pitifully small

FROM THE DESK OF OUR ADMINISTRATOR

YEHOSHUA SCHACHTER

All of us at the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged — administration, staff, residents and our Board of Governors — are extremely proud of this facility. For the past year, a number of our friends and supporters have made generous donations, assisting us in remodeling major areas of our building. The result is that our Home has become more physically comfortable and aesthetically appealing.

At a recent meeting of our Department Head Committee, we reviewed our visiting hours policy and found it to be unduly restrictive. Surely there is no reason for us to allow visitors only four hours each day — 1:00-3:00 and 5:00 to 7:00 P.M. — in the afternoon and evening. Moreover, the two-hour interruption in the hours between 3:00 and 5:00 P.M. caused great inconvenience. People from out of town especially would have to leave the residents and fill these two hours until they could return at 5:00 P.M.

Therefore our Committee decided to expand these hours on a three-month experimental basis, on weekdays from 1:00 to 7:00 P.M. and on weekends from 11:00 A.M. to 7:00 P.M. This will afford relatives and friends of our residents greater flexibility and convenience in being with them.

This liberalized schedule was adopted with the understanding that if any staff members request a visitor to step outside a room or area for nursing or housekeeping reasons, the visitor should cooperate. For in accommodating relatives, we do not wish to interfere with routine staff operations.

* * *

Speaking of improvements in our physical plant, we will be installing new cubicle curtains to partition residents' beds. This will require a huge expenditure of funds, which we will have to provide from some source in our budget.

* * *

Our Speech Therapy program, instituted approximately a year ago, has been increased to twice a week. This attests to the success of this rehabilitation service and underscores my personal commitment to upgrading our restorative programs, also including physical and occupational therapy. I am pleased to add that the survey conducted by the New York State Department of Health last February acknowledged the desirability of our expanding speech therapy.

* * *

The new nursing station on our 4th floor is now completely operational. Medications are being dispensed to HRF residents on the 3rd and 4th floors. We have also beefed up our nursing staff to man this new station. Our residents are benefiting from the addition of this facility by receiving medical care in closer proximity to their rooms. We anticipate, in addition, that staff response to possible emergencies on these floors will be quicker.

* * *

In connection with responding to medical emergencies, I received my Emergency Medical Technician (EMT) certificate in August from the Hatzoloh organization, a private ambulance service provided by Orthodox Jews in certain sections of New York City. Should any crisis develop with one of our residents, I shall be in a position to assist our nurses in making the initial evaluation and administering preliminary treatment until a physician takes over. More likely, I will be one of Hatzoloh's EMT's on the Lower East Side and will answer emergencies in the community. In fact, I voluntarily joined this training program because of my profound concern for the neighborhood in which our Home is located.

* * *

Our in-house computer has, as expected, streamlined our bookkeeping and payroll departments. We have gained efficiency, have developed a more stringent control on our finances and have succeeded in cutting down the need for bookkeeping staff. The computer is another way in which the Bialystoker Home has moved forward as a modern geriatric center.

* * *

I look forward to the coming year as yet another opportunity for advancement of this institution. My wife Malki and our daughters join me in wishing everyone a healthy and happy New Year.

---

pany's affairs. Scott is engaged to Miss Nurit Peters, as previously announced in the *Bialystoker Stimme*.

Mark will be starting undergraduate studies at Tulane University in New Orleans, La. this fall. An amibitious and sharp young man, his career interests focus on either business or law.

* * *

This article has attempted to put the spotlight on a highly unusual man, his wife and family. The Bialystoker Center and Home for the Aged is proud to have Sam Solasz as its President and Rose Solasz as its First Lady. With their continued inspirational leadership this institution will undoubtedly go on to achieve even greater things in the future.

ELIAS SOURASKY HONORED BY MEXICAN GOVERNMENT ON HIS 80th BIRTHDAY

As we went to press, we learned that our *landsman* and great benefactor Elias Sourasky of Mexico City, was recently honored by the Mexican Government on the occasion of his 80th birthday.

Mr. Sourasky, a prominent businessman and philanthropist, has been written up in the *Stimme* many times in the past for his humanitarian work, both in Mexico and Israel.

A more detailed article about Mr. Sourasky will appear in the April, 1981 issue.

and the Nazis. From 1939 until 1941, under the Russian occupation, Solasz moved from Knyshin to Bialystok proper. When the Nazi occupiers constructed the infamous ghetto in Bialystok in 1941, he returned to Knyshin. Life was fast becoming precarious for every Jew, the Solasz family included.

A dark stare forming in his eyes, Mr. Solasz thought back to November 2nd, 1942, a day in which 20 towns officially surrendered to the invaders. Most of the Jewish inhabitants of these hamlets were rounded up, whole families were torn asunder and separated, placed into trucks, carrying them unknowingly to the cattle cars which would transport them on their final macabre destination to Treblinka, the efficient Nazi death factory 60 miles from Bialystok. Inevitably sleds pulled up to the Solasz home in Knyshin, herding all of its residents to their destination, a transit camp in Bialystok, the port of embarkation for Treblinka.

Young Solasz, now 14, sensed that it was time to steal away or else his end was near. So he and a friend climbed on to a truck and hid inside a large rubber tire, out of the enemy's sight. In this way he was able for ten months to slip undetected in and out of the ghetto in Bialystok, smuggling food inside for the slowly starving prisoners.

The Bialystok Ghetto was liquidated in August, 1943 and Sam Solasz was finally caught and given a one-way ticket to Treblinka. Once again, knowing that he had to escape, he plunged from the railroad car in motion, hurtling toward the surrounding forest in which he found refuge. In so doing, he left behind his parents and many of his siblings, who ultimately suffered the fate of extermination.

For the next year he fought with the Russian partisan forces, which conducted guerilla warfare against the Nazis. On July 1st, 1944, he and the others were liberated by the Russian Army and allowed to return to Bialystok. There he had to rub his eyes to make sure that what he was seeing was in fact true. This city was relegated to a heap of rubble, all of its houses and institutions razed to the ground. All that was familiar to him, the comforting landmarks of his childhood, had gone up in smoke. Only the foul stench of decay and destruction pervaded his consciousness.

During the next years Mr. Solasz spent time in displaced persons' camps in Germany, gradually attempting to rebuild his shattered life. He acquired experience in meat handling and spent much time forming new relationships and renewing old ones.

In the intervening years talk began to be heard among the survivors of the Holocaust in the DP camps of emigrating to Israel, where the establishment of a Jewish State was in the works. So, in 1948 Solasz joined the Aliyah Bet, an excursion to Israel, whereupon he volunteered for combat duty in the Israeli armed forces during the War of Independence. Assisted by the Israeli Government, he went into business and shortly thereafter discovered that his father had some relatives living in the United States. With the assistance of HIAS, he arrived in New York in January, 1951. Finding a job in the third largest meat corporation in the United States, he developed an intimate knowledge of the meat processing and packing industry and, in September, 1957, he founded Master Purveyors, and afterwards Old Bohemian, Temple Beef and S & S Meat companies. These firms provide meat to the largest hotels, restaurants and institutions in the United States and abroad. As a result of his sharp mind, his photographic memory and his ambitious drives, Sam Solasz has become a prosperous entrepreneur.

Yet business is not the only captor of Mr. Solasz's imagination. He is, as many people know, an extremely charitable and hard working individual on behalf of Jewish communal causes. He has served as the President of the Bialystoker Center and Home for the Aged for the last three years. Before that he occupied a number of other important leadership positions within our institution. During his presidential tenure he has been the driving force behind bringing in a new, expanded administration which operates the Home in an efficient and correct manner.

He is an active Trustee of the Hollis Hills Jewish Center, a major contributor to State of Israel Bonds which has honored him with membership in the Prime Minister's Club, the qualification for which one must purchase Israel Bonds in the amount of $25,000 or more per year. Mr. Solasz is the President of the Knyshiner Society, a small *landsmanschaft* organization, whose members he also inspires in supporting charitable interests. Quietly, Mr. Solasz opens his heart and his pocketbook to unfortunate individuals such as widows or orphans who know of his generosity of spirit.

All of these accomplishments which suggest driving ambition, an almost compulsive urge to succeed, grow out of his need to justify his survival. Many years ago Sam Solasz vowed that if G-d would grant him continued life he would repay his debt by helping others less fortunate. This he has done — and more.

Mr. Solasz married Rose Cohen on June 29th, 1957. Her parents, Sephardic Jews, were born in Salonika, Greece. Mrs. Solasz was born and brought up in New York along with two brothers.

One of the many things Rose Solasz has in common with her husband is her zeal for activity in organizations.

For many years she has been active in the Hadassah Chapter of Hollis Hills, serving as its President form 1976 to 1978. Under her presidency this Hadassah chapter won numerous awards, dubbed the No. 1 Queens chapter as far as fundraising and membership are concerned.

Mrs. Solasz is also an active member and Trustee of the Hollis Hills Jewish Center Sisterhood, serving on various committees as well. She and her husband are supporters of the Sephardic Jewish Center, Forest Hills and she has also been a member of the Prime Minister's Club. In April, 1980, Rose Solasz was presented with the "IMA" award as Mother-of-the-Year of her Hadassah organization.

She recently stated that she has long felt an abiding love for the State of Israel, to which she looks as the great hope of our people. She is concerned that there should be unity and harmony among all segments of Jewry in order to face the staggering challenges confronting us.

Sam and Rose Solasz have three children. Diane is a graduate of Clark University, Worcester, Mass. In September, 1980, she will begin studies at the Illinois School of Optometry where she will continue to use her methodical and well-organized approach to become an eye doctor.

Scott, his parents say, is a lovable and terrific young man who is a tremendous asset to his father's business and learns much from his father in conducting the com-

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK SEPTEMBER, 1980 No. 327

SAM AND ROSE SOLASZ TO BE GUESTS OF HONOR AT BIALYSTOKER ANNUAL DINNER IN SHERATON CENTRE

BIALYSTOKER CENTER TO SPONSOR MEDICAL CENTER IN ISRAEL TO THE SOLASZES

The Bialystoker Center and Home for the Aged will honor our President and First Lady, Sam and Rose Solasz, at a lavish Annual Dinner to be held Saturday night, November 8th, 1980, 8:00 P.M. at Sheraton Centre (Americana Hotel), New York City.

At a meeting of our Board of Governors, General Secretary Izaak Rybal recommended that the Bialystoker Center and Home should pay recognition to our First Couple, who have been unusually generous benefactors of our institution.

Mr. Rybal further moved that the Board approve a campaign to raise $50,000 in order to dedicate a medical center at Kfar Tabor, Israel, currently in the process of completion, to Sam and Rose Solasz. The remaining cost of this project will be financed by UJA-Israel Emergency fund. The Board of Governors unanimously supported Mr. Rybal's recommendations.

A tour to Israel of Bialystoker *landsleit,* friends and business associates of Mr. and Mrs. Solasz is being planned in 1981 for the official opening of the Solasz Medical Center.

Many personal friends of the Solaszes, officers, directors, members of the Bialystoker Center and Home and others are being invited to this extraordinary testimonial dinner. Several hundred guests are expected.

* * *

The Solasz Medical Center, the first of its kind in Kfar Tabor, located at the foot of the Tabor Mountains in Northern Galilee, will provide general and specialty medical services in caring for the health needs of those living in the village and in the surrounding community. This important facility will add yet another dimension of modernity to an area which the State of Israel considers vital to its security and economic interests.

SAM AND ROSE SOLASZ — A PROFILE

Surely it is a miracle that Sam Solasz is alive today — doing all the wonderful things for which he is so well known. Actually, he could have turned out to be another grim statistic, counted among the six million Jews who perished during the Holocaust. It is a tribute to his amazing resourcefulness and love of life that he walks the earth while countless others lie buried beneath it in unmarked graves.

Sam Solasz was born in Knyshin, on the outskirts of Bialystok, on May 5th, 1928. Both of his grandfathers were important religious functionaries in the communities in which they lived. His mother's father was the Rabbi of Bialy-Podlask, a small town near Lublin. His father's father served as a sexton in Newark, New

Rose and Sam Solasz

Jersey. Spawning a large family of seven sons and four daughters, Mr. Solasz's parents were devoted to one another, and observed the religious traditions of their Jewish faith.

Solasz remembers that as a young boy, he accompanied his father every day into the city of Bialystok to do business there. This is how the lad developed an indelible love for that city, as well as a cartographer's knowledge of each street and alley in pre-war Bialystok. To this day he often becomes enraptured by nostalgia, sentimentally reminiscing about his joyous experience as a youngster walking through the "Big City", alive and bustling, creative and prolific — only to be jolted by the irrevocable knowledge that the citadel of his youth with which he once had a love affair exists no more.

In 1939, during his 11th year, Bialystok became a strategic pawn, back and forth between the Russians

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

Invites you to celebrate our **SHOW OF SHOWS**

HERMAN MALAMOOD

CLAIRE BARRY

SASCHA TORMAS

HENNY YOUNGMAN

SUNDAY, SEPTEMBER 28, 1980 at 2 P.M. • Avery Fisher Hall of Lincoln Center

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the
BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.
228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1980 | No. 327

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

You are cordially invited to a

TESTIMONAL DINNER-DANCE

in honor of

SAM AND ROSE SOLASZ

Saturday night, November 8, 1980
8:00 P.M.

Sheraton Centre (Americana Hotel)
810 Seventh Avenue, New York City

R.S.V.P. by October 18

Couvert — $35.00 per person

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק
דוד סאָהן ע"ה, גרינדער
רעדאקציע-קאלעגיום: לואים סילווער, איסאק ריבאלאוועסקי און חרב שמואל א. קראניק
Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City
Editorial Committee: Louis Silver, Izaak Rybal and Rabbi Lowell S. Kronick